

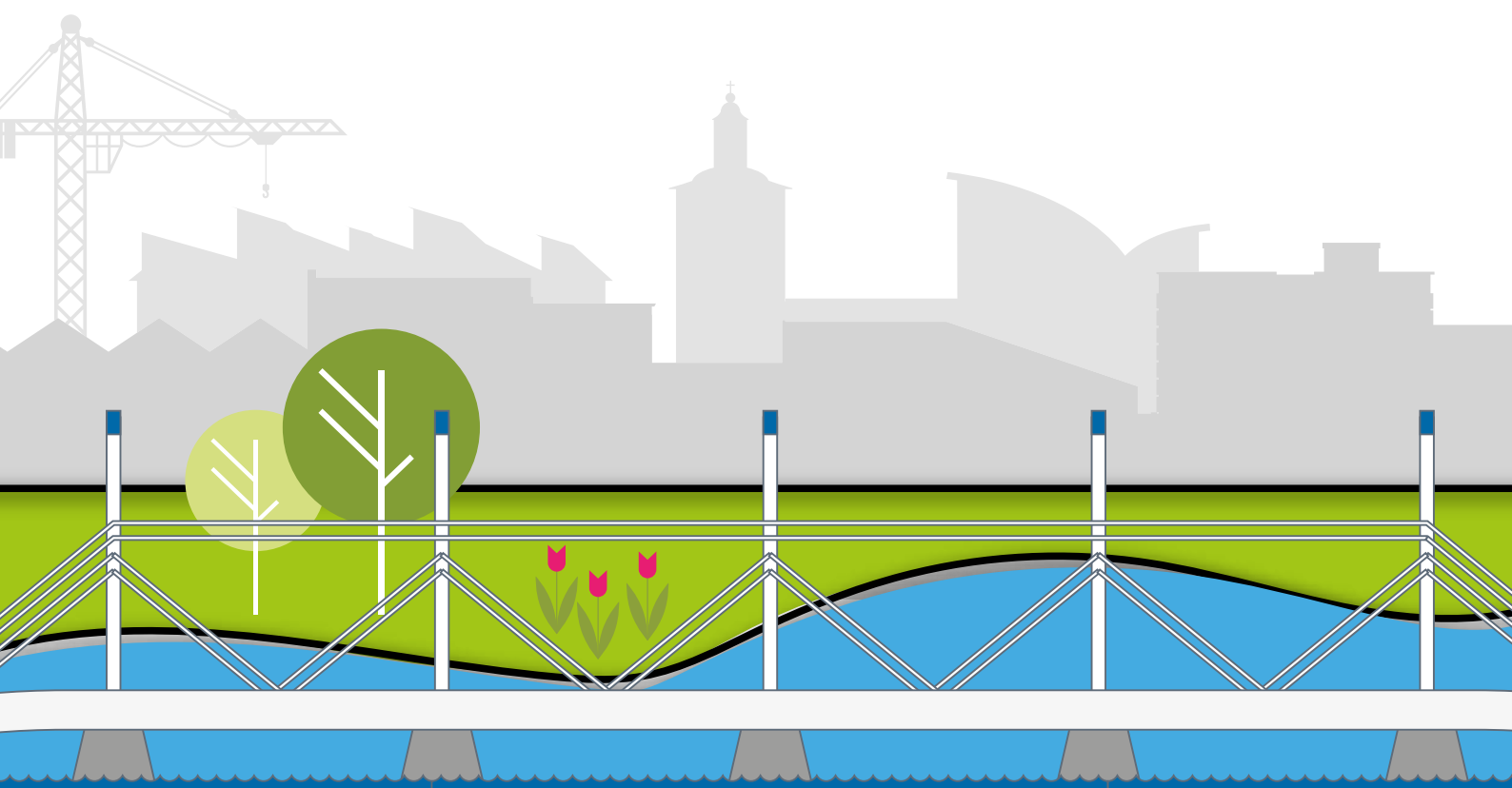
kommunfullmäktige ☒
kommunstyrelsen ☐
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

Stadsmiljöprogram

Fastställt av kommunfullmäktige 2016-11-24

STADSMILJÖPROGRAM

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2016-11-24

INNEHÅLL

INLEDNING.....	3
BAKGRUND.....	7
GOD STADSMILJÖ	14
STADENS BLÅ KVALITETER.....	16
STADENS GRÖNA KVALITETER	18
STADENS URBANA KVALITETER	24
DRIFT OCH UNDERHÅLL.....	30
GENOMFÖRANDE	34
SAMMANFATTNING	37
KÄLLFÖRTECKNING	38

Foto: Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun

Illustrationer: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun och NY

Layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

INLEDNING

Omgivningarna kännetecknar Jönköping på många sätt, sjöarna – särskilt den storslagna Vättern med den kuperade terrängen, utblickarna och vyerna. För att utvecklas behöver stadens unika värden och tillgångar tas tillvara. Jönköping ska uppfattas som en storstad, vad gäller utbud av idrott, mötesplatser, kultur, föreningsliv, handel och kommunikationer. Men samtidigt med en småskalighet som ger invånare och besökare känslan av trygghet och delaktighet. För att bli "Skandinaviens mest attraktiva stadskärna i sin storlek" behöver Jönköpingsborna också bli mer öppna och toleranta mot nya företeelser och idéer.

Jönköpings stadsmiljö är en viktig del i hur kommunen uppfattas och om våra medborgare och besökare trivs här eller inte. Rekommenderar våra besökare i Jönköping andra att göra ett besök här? Hur ser livet mellan husen ut i Jönköping? Hur fungerar våra mötesplatser i staden? Hur skapas "vardagsrummet för alla"?

Jönköping är ett regioncentrum och stadens utveckling påverkar hela regionen. Städer av denna storlek konkurrerar om boende och verksamma, studenter och turister m.fl. Jönköping konkurrerar också om att näringsliv och offentliga förvaltningar ska välja att förlägga nya verksamheter, eller expandera med redan existerande verksamheter här. Denna konkurrens kommer att öka. Ett viktigt konkurrensmedel är stadsmiljön och stadens liv och innehåll.

Första versionen av ett stadsmiljöprogram för Jönköpings kommun togs fram 1997. Behovet av riktlinjer avseende utnyttjande och utformning av den offentliga miljön, blev tydligt när intresset för uteserveringar, tillfällig skyltning och möblering av det offentliga gaturummet ökade kraftigt. Parallellt med detta stärktes det allmänna intresset för hur centrum skulle utformas, vilket har resulterat i en rad olika centrumprojekt av varierande omfattning. Med erfarenhet från den första versionen av stadsmiljöprogrammet, och den utveckling som har skett sedan mitten av 1990-talet, har kommunen sett behov av att ta fram ett nytt program. Detta stads-

miljöprogram ska ge inspiration till möjligheter och en medvetenhet om Jönköpings kvaliteter. Programmet ska ses som ett paraply för fördjupningar som har mer detaljerade råd och riktlinjer för olika delar av stadsmiljön som behövs för att skapa en vacker och väl fungerande offentlig miljö för alla. I detta program har även stadens gröna och blå kvaliteter lyfts fram som viktiga delar i en god stadsmiljö.

Det är egentligen enkelt. De flesta människor blir glada av blommor, känner sig trygga på platser som är väl underhållna och har god belysning, inspireras av överraskningar och behöver vila sig på en bänk ibland. Det är viktigt att vår miljö är formad med omsorg, ambition och att den känns avsedd för människor och inte enbart präglas av tekniska och ekonomiska aspekter. En känsla av historisk kontinuitet är också viktig, att inte värdefulla stadsmiljöer som skapats av tidigare generationer förfaller.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

MÅL OCH SYFTE

Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Syftet med stadsmiljöprogrammet är att ge inspiration till olika möjligheter för att skapa en spännande stad och öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stadsmiljöprogrammets olika fördjupningar ska även tydliggöra vilka råd och regler som gäller för att skapa en så vacker och väl fungerande offentlig miljö för alla. Tillgängligheten står i fokus.

Stor vikt bör läggas på design av alla element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver olika grader av anpassningar till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet och dess fördjupningar ska vara ett verktyg för dialog mellan berörda parter.

VAD ÄR ETT PROGRAM I JÖNKÖPINGS KOMMUN?

Under 2011 fastställde kommunfullmäktige en enhetlig nomenklatur för kommunens styrdokument. Detta innebär att alla styrdokument ska följa en struktur som visar i vilken instans ett dokument är antaget. Styrdokument som antas av kommunfullmäktige ska kallas vision eller program (alternativt plan). Ett program ska ange mål, strategier och konkreta åtgärder.

Stadsmiljöprogrammet och dess fördjupningars aktualitet bör ses över varje mandatperiod. Kommunfullmäktige antar stadsmiljöprogrammet medan stadsbyggnadsnämnden ansvarar för antagandet av fördjupningarna. Om fler nämnder är berörda behandlas fördjupningarna av kommunstyrelsen.

GEOGRAFISK OMFATTNING

Stadsmiljöprogrammet omfattar alla områden i kommunen som är allmän platsmark. Det kan handla om gator, torg, parker, sjöar och övriga platser i stadsmiljön.

I det här fallet är begreppet stad ett brett begrepp för bebyggd miljö. Programmet och dess fördjupningar med råd och riktlinjer gäller för hela kommunen.

CENTRAL STADSMILJÖ

Den högsta ambitionsnivån på den offentliga miljöns utformning ställs dock på den centrala stadsmiljön dvs. de centrala delarna av Jönköping, Huskvarna och Gränna. Det är också där det finns en koncentration av verksamheter som det blir viktigare att tillgängligheten beaktas.

FÖRDJUPNINGAR MED RÅD OCH RIKTLINJER

Stadsmiljön består av olika delar och många parter bidrar till en god stadsmiljö. För att göra kommunens råd och riktlinjer så lättillgängliga som möjligt har fördjupningar, som berör specifika ämnen, tagits fram. Separata fördjupningar blir lätta att uppdatera och hålla aktuella. När nya ämnen tillkommer, som blir viktiga delar av Jönköpings stadsmiljö i framtiden, finns även möjlighet att skapa fördjupningar för dem utan att hela programmet behöver revideras.

PROJEKTORGANISATION

Beställare av uppdraget är stadsbyggnadsnämnden. Arbetet med att ta fram detta stadsmiljöprogram och dess fördjupning har gjorts under ledning av kommunens stadsmiljögrupp. Organisationen har bestått av fem delprojekt enligt bilden nedan.

Beställare

Ledningsgrupp: stadsmiljögruppen

Projektledare

Referensgrupper:

Jönköping City AB
Fastighetsföreningen
HSO
Huskvarna Javisst
Gränna näringslivs-
förening

Stadsanalyser

Jenny Larsson
SBK projektledare
Mattias Karlsson
SBK planavdelningen
Sara Sardari Sayyar
SBK planavdelningen
Ulf Mattsson
SBK bygglov
Emma Svärd
SBK Utveckling- och trafikavd
Emma Gunnarsson
TK park
Tor Olsson
STK belysningsplanerare
Anders Franzén
Länsmuseet
Jesper Steen
Jönköping City
Ralf Ekblad
Fastighets AB Eric Ekblad
Johan Steirud
HSO-representant

Uteserveringar

Louise Petersson
SBK planavdelningen (delPL)
Linus Welin
SBK utveckling- och trafikavd
Anna Klahr
SBK bygglov
Frida Linnman
TK mark och exploatering
Birgitta Thyselius
TK mark och exploatering
Erik Engwall
miljö- och hälsoskyddskontoret
Simon Staf Lund
Jönköping City
Johanna Wärnbring
caférepresentant (Bryggan)
Gustav Stenkula
caférepresentant (Malmborgs)
Anita Svenningsson
HSO-representant
Elin Isfall
Räddningstjänsten
Lisa Stalin
SBK utveckling- och trafikavd
Mats Rosenqvist
Polisen

Evenemang och konst

Henrik Hermansson
STK (delPL)
Kjell Rydholm/Johan Åkesson
butikseparatant
(KoiJ – Konst i Jönköping)
Linda Ahnström
butikseparatant (Monki)
Simon Staf Lund
Jönköping City
Susan Bolgar
kultur- och fritidsförvaltningen
Mats Davidsson
SBK planavd
Calle Tollén
Destination Jönköping
Frida Linnman
TK Max
Elin Isfall
Räddningstjänsten

Skyltning och försäljning på allmän plats

Anna Klahr
SBK bygglov (delPL)
Evelina Hjalmarsson
Jönköping City
Mikael Enarsson
SBK utveckling- och trafikavd
Frida Linnman/Sune Lindblad
TK mark och exploatering
Lena Gustafsson
butikseparatant (Hemtex)
Paulina Lallerman
HSO-representant
Eva-Karin Andén-Dahlgren
kultur- och fritidsförvaltningen
Malin Rosenberg
Tosito
Lisa Stalin
SBK utveckling- och trafikavd
Tor Olsson
STK belysningsplanerare
Ulrika Wahlström
SBK kartavd
Johanna Buchalle
Polisen
Mats Rosenqvist
Polisen

Drift och underhåll

Tobias Rudberg
TK gata (delPL)
Jesper Steen
Jönköping City
Sven Svedermark
Jönköping Handel
Curt-Arne Wilhelmsson
HSO-representant
Jan-Ove Vilhelmsson
TK mark- och parkservice
Harald Björkdahl
TK park
Bertil Karlson
Fastighetsägare
Lena Claesson
SBK utveckling- och trafikavd

BAKGRUND

Med det nya stadsmiljöprogrammet tas ett större grepp kring viktiga delar som berör stadsmiljön. Förutom stadsmiljöprogrammet har kommunen arbetat med liknande frågor i andra former tidigare, framför allt inom stadsbyggnadsvisionen. Här följer en sammanställning av viktiga ställningstaganden som tidigare har gjorts och som fortfarande är aktuella att arbeta vidare med.

STADSBYGGNADSVISIONEN

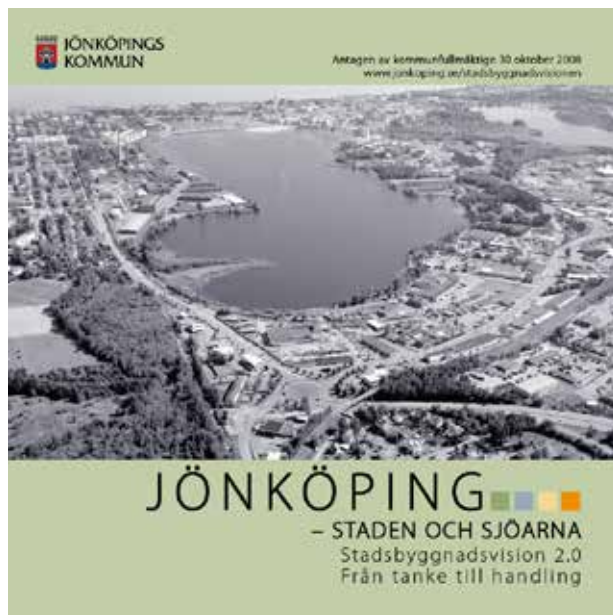
Stadsbyggnadsvisionen representerar ett förvaltningsövergripande arbetssätt som pågått sedan sent 1990-tal. Framgången har delvis berott på arbetssättet. En stads framtida utveckling beror på en mängd olika saker – kulturella, ekonomiska, tekniska och sociala. Därför samverkar alla förvaltningar och bolag tillsammans med näringsliv och föreningsliv för att uppnå visionen.

Stadsbyggnadsvisionen beskriver att antal bärande idéer för kärnan och stadskärnan. I första versionen av stadsbyggnadsvisionen hanterades främst utvecklingen av stadskärnan. I Stadsbyggnadsvisionen 2.0 utökades det geografiska området till hela området runt Munksjön mellan Vättern och E4:an och det området kallas för "Kärnan". Både det förvaltningsövergripande arbetssättet och de bärande idéerna ska genomsyra arbetet med hela kommunens bebyggda miljö.

STADENS LIV OCH INNEHÅLL – LIVET MELLAN BYGGNADERNA

En mångfald av aktiviteter och evenemang med hög kvalitet gör Jönköping till en internationell upplevelsedestination. För att stärka vitaliseringen av staden behövs fler kulturella aktiviteter, exempelvis fler utomhusevenemang av olika karaktär och med en mångfald av aktörer. En tillåtande hållning till nya idéer och förslag till aktiviteter i olika delar av stadsrummet ger också en upplevelse av kreativitet och tolerans. Varje torg, plats eller bredare stråk i staden utgör en möjlighet för vitaliserande kulturaktiviteter.

Ur Stadsbyggnadsvision 2.0

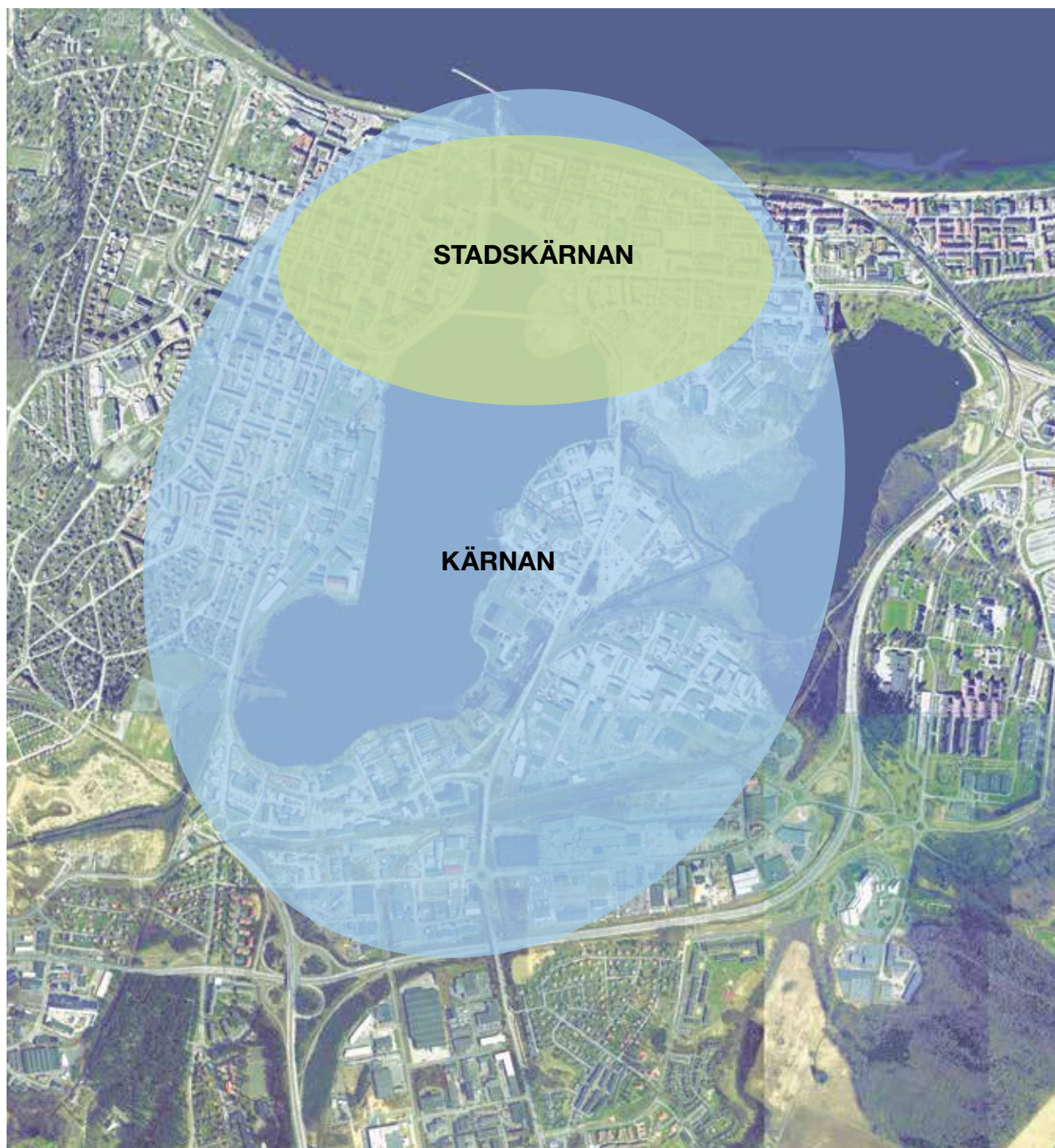
Stadsbyggnadsvisionen pekar ut riktningen för den framtida Jönköpings utveckling framförallt på de centrala delarna i Jönköping, den s.k. kärnan. En viktig del av visionen är Stadens liv och innehåll. En stads identitet och attraktivitet uppstår ofta just i livet mellan byggnaderna.

Inom Aktivitetsstrategin 2.0 (inom området Stadens liv och innehåll) betonas i sin tur vikten av bland annat professionalisering, upplevelsedesign och subkulturell mångfald. Där betonas också vikten av evenemang utomhus på gator, torg och vatten samt experimentella ingrepp i stadsmiljön i form av stadsodlingar, gatukonst och annat. Jönköpings liv och innehåll ska enligt stadsbyggnadsvisionen präglas av kreativitet och öppenhet – av risktagande och öppenhet mot nya företeelser. Dessa principer är också vägledande för utvecklingen av stadsmiljön.

Stadens miljö och stadens estetiska kvaliteter hänger nära samman med livet mellan byggnaderna. En stadsmiljö som stimulerar människors kreativitet bidrar till en öppen stad. Det bidrar också till innovation och utveckling.

Livet mellan byggnaderna uppstår i samspelet mellan uteserveringar, offentlig konst och evenemang - men också i samspelet med dess skyltar och möbler. En öppen stad är också tillgänglig och trygg för alla. Detta är några av alla de områden som berörs i detta stadsmiljöprogram.

Stadsmiljöprogrammet är med andra ord ytterligare ett steg mot att förverkliga Stadsbyggnadsvisionen. Förhoppningen är att Jönköpings stadsmiljöer ska bli än mer upplevelserika, överraskande och estetiska genom detta program.

I första versionen av stadsbyggnadsvisionen hanterades främst utvecklingen av stadskärnan. Senare utökades det geografiska området till hela området runt Munksjön mellan Vättern och E4:an och det området kallas för "Kärnan".

STADSBYGGNADSVISIONENS BÄRANDE IDÉER FÖR KÄRNAN

- *Kärnan ska ha en långsiktigt hållbar stadsutveckling – socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Barnperspektivet och god tillgänglighet ska särskilt beaktas.*
- Kärnan ska utvecklas med en attraktiv stadsbyggelse som innehåller både bostäder, service och arbetsplatser.
- För att kärnan ska få maximal attraktivitet krävs ett samspel mellan innehållet i dess södra del och stadskärnan samt med övriga stadsdelar i kommunen och med omlandet.
- Stadens liv och innehåll ska präglas av kreativitet och öppenhet.
- *Stadsstrukturen ska utformas med en skala som ger attraktiva, trygga och upplevelserika platser och stråk samt ge plats för rekreation och grönska.*
- En urban stadsstruktur som ger förutsättningar för hållbara kommunikationer ska utformas.

STADSBYGGNADSVISIONENS BÄRANDE IDÉER FÖR STADSKÄRNAN

- Stadskärnan ska vara socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar.
- *Stadskärnan ska vara den självklara mötesplatsen och "vardagsrummet" för alla människor oavsett kön, ålder eller ursprung. Den ska vara trygg och säker att vistas i under alla tider på dygnet.*
- Stadskärnan ska ha en mångfald i fråga om boende, arbetsplatser, utbildning, kultur, handel, nöjen och andra verksamheter.
- *Stadskärnan ska ha en hög kvalitet på arkitektur och utformning av de offentliga rummen.*
- *Stadskärnan ska ha en god tillgänglighet för alla.*
- Stadskärnan ska ge långsiktigt hållbara och lönsamma förutsättningar för utveckling och drift av olika verksamheter.

► *De punkter som särskilt hanterar stadsmiljön skrivs med kursiv stil.*

De blå kvaliteterna är en viktig del av staden och har en rogivande effekt för oss människor.

URBANA LIVSMILJÖER ENLIGT STADSBYGGNADSVISIONEN

Stadsbyggnadsvisionen har fastställt nio deviser för att nå en god urban livsmiljö. Dessa ska fortsättningsvis vara ledande i arbetet för hela kommunen och har omformulerats något för att även passa i ett större geografiskt perspektiv. För ramprogramsområdet gäller fortfarande de ursprungliga formuleringarna.

1. Bygg ihop staden – i stället för att sprida ut den

Identifiera revorna i stadsväven. Studera särskilt skarven mellan gammal/ny/planerad bebyggelse. Sätt in alla krafter på att reparera skador och skapa kontakt. Inför varje utbyggnad bör första frågan gälla den nya bebyggelsens direkta fysiska sammankoppling med befintlig stadsstruktur - från stadskärnan räknat och utåt. Nära, täta och naturliga kontakter ska eftersträvas.

2. Bygg flerfunktionella noder (knutpunkter) – i stället för bostadsområden

Bebyggelsen ska från start ses som flerfunktionella noder (knutpunkter) i en kommande stadsväv. De kommer efter hand att generera mer bebyggelse. Blanda byggnader för boende och verksamheter.

3. Bygg stadsrum – i stället för byggojekt

Varken folkmängden eller våra utomhusvanor kräver att rummen mellan husen görs jättestora. Med en tätare stad växer behovet av omsorgsfull gestaltning, vilket ger en ökande nyttjandegrad. Undersökningar visar att stadsrum används mer om det har en tydligt definierad form. Eftersträva mindre, väl avgränsade stadsrum som följer på varandra i en varierad sekvens. Den traditionella stadens huvudsakliga rumskategorier var gata, gård, torg och park. De kan användas även i framtidens Jönköping. Observera dock att rummet inte heller får bli för litet och att dess storlek är beroende av skalan på omkringliggande bebyggelse.

4. Bygg tätare för hållbarhet – i stället för resursslösande

Hållbarhet talar för en tätare stadsbyggnad. Bygg korta kvarter. Det ger ett intimare stadslandskap vilket gynnar gång- och cykeltrafik som i sin tur ökar interaktionen mellan stadsdelar och därmed folkliv som ger verksamheter kundunderlag. Korta kvarter är också viktigt ur trygghetssynpunkt. Dra ner stadsrummens - gatans, torgens, platsernas, mellanrummens skala. I befintlig miljö, återställ mänsklig skala med breddning av trottoarer, plantering av trädtrader eller förtätning med nya byggnader. I nya miljöer, välj minsta tillåtna mått, undvik yta "för säkerhets skull".

5. Bygg ut kollektivtrafik och gång- och cykelstråk – i stället för bilism

Utveckla en integrerad och hållbar plan för framkomlighet i staden. Skapa förutsättningar för att minska behovet av privata motorfordon och främja attraktiva alternativ som är tillgängliga för alla.

6. Sprid offentliga verksamheter strategiskt – i stället för centralisering

För att säkra att nya områden verkligen blir funktionsblandade och får det folkliv som krävs för att ge etablerade näringar ekonomisk bärkraft, behövs en strategisk lokalisering av offentlig verksamhet som drar till sig människor utöver den nära lokalbefolkningen, exempelvis vårdcentral, försäkringskassa, skattekontor, skola, arbetsförmedling, simhall, bibliotek, museum, musikscen osv.

7. Bevara gamla byggnader i nya områden – i stället för ensartade miljöer

Ålders- och typmässigt blandad bebyggelse gynnar funktionsblandning, motverkar segregation och ger varierad miljö. Därför bör befintliga byggnader - kanske industrilokaler, båthus, äldre bostadshus - i möjligaste mån bevaras och integreras i nya planer. Varierad hyresnivå och "informella" lokaler med olika standard ger fler chans att etablera verksamheter som ger mångfald och kan få ekonomin att växa.

8. Tillvarata stadens vatten (egentligen Gestalta Munksjöns stränder)

De blå kvaliteterna är en viktig del av staden och har en rogivande effekt för oss människor. Vättern skapar en otrolig kvalitet för vår stad som särskilt ska värnas om och förstärkas. Stor omsorg ska läggas på gestaltningen av stränderna kring Vättern och våra andra tätortsnära sjöar och vattendrag.

9. Skapa gröna rum i sekvens

Det är viktigt att skapa gröna stads- och parkrum som komplement till kommande tätare bebyggelse. Mer grönska ska föras in i stadskärnan och sammanhängande stråk ska eftersträvas. Kommunens kommande parkprogram och parkplaner ska bevaka detta.

Bevara vattenutblickarna som finns längs med gatustrukturen i staden.

UTBYGGNADSSTRATEGIN

Jönköpings kommuns utbyggnadsstrategi antogs av kommunfullmäktige 2011. När Jönköpings kommun planerar för 150 000 invånare måste planeringen göras så att avstånden för vardagliga aktiviteter minskas för att kunna skapa en hållbar utveckling i kommunen. I utbyggnadsstrategin hanteras god livsmiljö och attraktivitet, där stadsmiljön har en stor roll.

GOD LIVSMILJÖ

Närmiljön för invånarna är viktig. Man ska skapa miljöer i staden som uppmuntrar till att vistas utomhus i attraktiva miljöer. Torg och urbana miljöer skapas för det sociala livet och parker, grönområden och tätortsnära skogar för avkoppling och naturupplevelser. Individens avstånd i staden blir kortare om man vid planeringen utgår från den mänskliga skalan och tänker på att mycket av vardagens kontakter och rörelser ska kunna ske inom närområdet. Närhet till livsmedelsbutik och annan vardagsservice har stor betydelse för jämställdhet och för barns, äldres och rörelsehindrades möjlighet att nyttja och nå samhällets service.

ATTRAKTIVITET

Ny bebyggelse och nya områden ska byggas på platser som kan förväntas bli attraktiva. Faktorer som kan tänkas vara särskilt viktiga är närhet till sjöar, närhet till stadskärnan och närhet till större rekreationsområden samt utsikt. Där har Vättern en alldeles särskild attraktivitet. Men även andra platser som ligger högt i landskapet där man har långa och fria siktlinjer har ett stort attraktionsvärde.

MILJÖMÅLET GOD BEBYGGD MILJÖ

En god stadsmiljö är även en del av det nationella miljömålet för god bebyggd miljö. Målet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

ÅLBORG-ÅTAGANDENA

Europeiska städer och kommuner som samverkar i Europeiska städernas kampanj för en hållbar stadsutveckling har formulerat en vision om en hållbar framtid. Visionen handlar om välmående, kreativa och hållbara städer för alla och som skapar en god livsmiljö för alla sina medborgare och ger möjlighet att delta i alla delar av livet i staden. För att nå visionen har 10 huvudåtaganden definierats som vardera innehåller 5 delåtaganden. Jönköpings kommun undertecknade Ålborg-åtagandena i oktober 2007 och dessa ger ramen för den fortsatta utvecklingen av staden. Stadsutvecklingen berörs främst av Åtagande 5 – Planering och stadsbyggnad och Åtagande 6 – Bättre framkomlighet, mindre trafik. Där spelar stadsmiljön roll i form av t.ex. "Stadens arkitektur" och "Stadens gator".

BARNPERSPEKTIVET

Jönköpings kommun ska arbeta enligt barnkonventionen. Därför ska barnen vara en självklar del av staden och staden ska utformas därefter. Lekmöjligheter ska beaktas vid omvandling av nya stadsmiljöer. Det kanske inte alltid finns utrymme för en lekplats i dess traditionella bemärkelse men det går

Vid utformning av stadens mötesplatser, våra gemensamma vardagsrum, ska barnperspektivet beaktas.

oftast att få in mindre element av lek i utformningen (t.ex. playspots) och skapa ett mer spännande rum även för människor i övriga åldrar.

När nya skulpturer väljs ska ett mänskligt perspektiv beaktas. Det innebär att de bör placeras där gående kan ta störst del av dem och där det går lätt att stanna till och reflektera över verken. På det sättet blir de även mer tillgängliga för barn.

GRÖNSTRUKTURPLANEN

Parkerna spelar en roll i den mer övergripande grönsstrukturen i staden. Parker och naturområden är viktiga inslag i en komplett tätortsmiljö. Grönområden är av mångfunktionell betydelse; för rekreation och andra sociala aspekter, biologisk mångfald, klimatförbättring, lokal hantering av t.ex. dagvatten och ofta förekommer kulturhistoriska värden i grönområdena. Tillgång till park och natur är av stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa. Mer eller mindre sammanhängande parker och naturområden bildar en infrastruktur, en grön infrastruktur, lika viktig som annan infrastruktur som vägar och gator, vatten- och avloppsledningar, ledningar för energiförsörjning m.m.

PARKPROGRAM, PARKPLANER OCH TRÄDPLAN

Det pågår ett arbete med att ta fram ett parkprogram. Det kommer innehålla övergripande mål och visioner för hur parkerna och den gröna strukturen i Jönköpings kommun ska utvecklas. När arbetet med parkprogrammet är klart kommer parkplaner tas fram. De ska innehålla mål och en utvecklings- eller bevaringsplan för varje enskild park. Arbetet för dessa ska ske projektorienterat, förvaltningsövergripande och med en medborgardialog och stadsmiljögruppen ska vara med i processen som en referensgrupp.

Även en trädplan ska tas fram. Träden är en viktig del av staden och har en viktig rumsbildande funktion i stadsrummet. En trädinventering av stadens träd pågår och den ska sedan ligga till grund för trädplanen. Innehållet i trädplanen tar bland annat upp hur träden ska planteras, etableras, skötas och beskäras. Den kommer även innehålla en åtgärds- och återplanteringsplan för kommunens träd.

Andelen park- och grönområden bör öka för att klara en växande befolkning med ett större besöksryck.

GOD STADSMILJÖ

Stadsmiljön består av väggar, tak, golv och mellanrum. Mellanrummen i staden kan vara både privata och allmänna. De kan t.ex. vara gator, parker, torg eller trädgårdar. Golven kan t.ex. bestå av gräs, grus, asfalt eller stenbeläggning. Taken kan bestå av vegetation, himmel eller kanske tillfälliga konstinstallationer. Väggarna kan vara husfasader eller bestå av vegetation i olika former och höjder.

Enligt stadsbyggnadsvisionen ska stadskärnan vara den självklara mötesplatsen och "vardagsrummet" för alla människor oavsett kön, ålder eller ursprung. Den ska vara trygg och säker att vistas i under alla tider på dygnet. Våra privata vardagsrum ser säkert

väldigt olika ut men är ändå på olika sätt mysiga, trevliga och kanske till och med spännande. Det finns nog ingen estetik som tilltalar alla. Men det finns möjlighet att utveckla en stad där många olika smaker samsas och utmanar varandra på ett dynamiskt sätt.

Samtidigt som stadsplaneringsidealet av idag är förtätning så blir de öppna ytorna och de allmänna platserna i staden allt viktigare, våra gemensamma vardagsrum. Vad finns det för öppna ytor i Jönköpings stadskärna? Vilken kvalitet har de och vad används de till? Storleken på platserna är också av stor betydelse. Stadsmiljöns utformning är av stor vikt för hur kommunen upplevs. Det är en del av det första intrycket.

Stadsstrukturen ska utformas med en skala som ger attraktiva, trygga och upplevelserika platser och stråk samt ge plats för rekreation och grönska. De blå kvaliteterna är en viktig del av staden och har en rogivande effekt för oss människor. Vättern skapar en otrolig kvalitet för vår stad som särskilt ska värnas om och förstärkas. Stor omsorg ska läggas på gestaltningen av stränderna kring Vättern och våra andra tätortsnära sjöar och vattendrag.

Varje år flyttar mer än tusen människor till Jönköping. Några kommer från grannkommunerna och andra kommer från andra sidan jordklotet. För varje år förvandlas livet i Jönköping i takt med att fler människor kommer hit. Alla människor som flyttar härifrån lämnar minnen efter sig i staden.

Jönköping stadsmiljö ska därför vara välkomnande och gästvänlig för alla dessa människor – som alla har olika intressen, olika smak och olika mål i livet. Alla dessa olikheter berikar Jönköping. På samma sätt berikar olikheterna också stadsmiljön.

Jönköping omges av vackra naturmiljöer med sjöar, berg och vatten. I takt med att Jönköping blir en större stad växer också förväntningarna på dess urbana kvaliteter. Stadsmiljön är platsen för livet mellan husen och för stadsmiljön är blåa, gröna och urbana kvaliteter viktiga delar.

STADENS BLÅ KVALITETER

Enligt en av deviserna för de urbana livsmiljöerna från stadsbyggnadsvisionen ska stadens vatten tas tillvara. Topografin kring Vättern skapar vackra utblickar över staden som särskilt måste beaktas och tas till vara vid den framtida stadsutvecklingen, t.ex. vid planering av höga hus som bryter stadshorisonten.

VATTENUTBLICKAR OCH TILLGÅNG TILL VATTEN

Sjöarna skapar ett fritt luftrum ovanför vattnet som kan skapa positiva kontraster mellan den och den täta bebyggda delen av staden. Både tillgången till stadshimlen och vattenkontakten är viktiga delar för människans välbefinnande.

Städers funktioner har alltid varit beroende av vatten på olika sätt. Förr lokaliserades ofta industrier vid vatten för att kunna nyttja vattnet som energikälla eller som transportväg. Idag omvandlas flera av landets industriområden vid vatten till stadsdelar med bostäder. Likaså i Jönköping. I Jönköping har bilen de senaste decennierna haft a-läget vid vattnet. I och med byggandet av Munksjöbron frigjordes 19 000 kvm trafikyta som kunde omvandlas till nybyggnation av bostäder, handelsytor, kontor och gångstråk och platser. Människan återtog därmed a-läget vid vattnet.

Det är av största vikt att bevara de kvaliteter som sjöarna i staden innebär. Det kan t.ex. vara att bevara vattenutblickar längs med gator i befintlig och kommande kvartersstruktur i närheten av sjöarna.

Vattenkvaliteterna ska vara vägledande vid gestaltningen av de framtida park- och stadsrummen runt till exempel Vättern, Munksjön och Huskvarnaån.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Klimatförändringar ger delvis nya planeringsförutsättningar och kommer förmodligen att bl.a. innebära ökad nederbörd med ökad risk för översvämningar som följd. Enligt Ramprogrammet för Södra Munksjön ska en anpassning göras till förväntade klimatförändringar och nya områden runt Rocksjön och Munksjön ska planeras för en vattennivå i dessa sjöar på minst +90,3 meter (enligt RH 2000). Dagvatten ska kunna avrinna på markytan med självfall till dessa sjöar. Mer information och riktlinjer i "Förutsättningar och riktlinjer för anpassning till klimatförändringar" samt i den fördjupade kartläggningen "Översvämningsstudie Jönköpings tätort".

Vid utformning av parker och torg bör det alltid beaktas hur dagvattenhanteringen ser ut i närområdet och om den nya gestaltningen kan förstärka området med t.ex. flexibla infiltrationsytor eller dagvattenmagasin.

STADEN OCH SJÖARNA

Jönköping har tre sjöar mitt i stan. Vattnet är ett återkommande kännetecken för Jönköping i olika diskussioner. Det skapar vissa begränsningar i hur staden kan utvecklas men det skapar också otroliga kvaliteter för staden. Vattenytorna är även möjliga evenemangsytor. Detta gäller främst Munksjön och delar av Vättern. Vid evenemang på Rocksjön ska hänsyn tas till naturreservatet och det känsliga fågellivet. Jönköping har unika möjligheter att utveckla de tre sjöarna i stadskärnan, var och en på sitt sätt.

VÄTTERN. Jönköpings kommun ligger vid Sveriges näst största sjö, Vättern. I Jönköping finns en 2 km lång sandstrand mitt i stan och både Jönköping, Huskvarna, Gränna, Visingsö och Bankeryd har småbåtshamnar vid Vättern.

Vättern är en stor dricksvattentäkt men lockar även besökare från när och fjärran. En fortsatt förstärkning av hamnen och Vätterstranden bör ske, t.ex. med ett kallbadhus nära stadskärnan.

MUNKSJÖN. Munksjön är Jönköpings så kallade stadssjö. Det innebär att här kan en högre exploatering tillåtas kring sjön och att urbana stadsrum skapas längs med stränderna. Munksjön kan vara en spännande arena för en mängd olika aktiviteter som båtliv, tävlingar för bl.a. rodd, festivaler och kulturrevenemang.

En stadsomvandling kring sjön pågår enligt ramprogrammet för Södra Munksjön. I den processen är det viktigt att bevara ett stråk närmast stranden som en bebyggelsefri zon. Enligt ramprogrammet ska denna zon vara 20-30 m.

ROCKSJÖN. Rocksjön är ett unikt våtmarksområde mitt i Jönköping och är avsatt som ett kommunalt naturreservat. Reservatet är 79 ha stort och beläget mitt i Jönköping. Förutom klarvattensjön Rocksjön finns här värdefulla våtmarker, sumpskogar och ett mycket rikt djur- och växtliv. Området är mycket viktigt för rekreation, friluftsliv och sportverksamhet. Kanotverksamhet pågår framför allt under årets varmare period och här arrangeras större löpevenemang som Vårruset runt Rocksjön.

I framtiden är Rocksjön den naturliga platsen för det stadsnära friluftslivet med kanoting, promenader och fiske.

HUSKVARNAÅN. Huskvarnaån rinner igenom Huskvarna och har sitt utflöde i Vättern. Ån är en del av entrén in till Huskvarna centrum när man kör över Esplanadbron. Längs med Huskvarnaån finns Åparken som är ett viktigt grönt stråk längs med vattnet.

Denna sträcka ska ha hög prioritet när de nya parkplanerna ska upprättas.

Jönköping har tre sjöar mitt i stan. Det skapar vissa begränsningar i hur staden kan utvecklas men det skapar också otroliga kvaliteter för staden. Jönköping har unika möjligheter att utveckla de tre sjöarna i stadskärnan, var och en på sitt sätt.

STADENS GRÖNA KVALITETER

Enligt en av deviserna för de urbana livsmiljöerna från stadsbyggnadsvisionen ska gröna rum i sekvens skapas. Allt eftersom fler människor väljer att bo i stadskärnan ställs krav på centralt belägen natur, parker och grönska. För den dagliga promenaden eller turen till lekplatsen fungerar den traditionella parken bra. För den som är ute efter lite längre turer, motion och variation, krävs att parkerna binds samman med bra promenadstråk. Det kan jämföras med hur gator knyter samman torg och platser. När ett övergripande nätverk uppstår skapas värden för såväl rekreation som för biologisk mångfald.

POSITIVA EFFEKTER AV EN GRÖN STAD FÖR MÄNNISKAN

En grön stad har många positiva aspekter både för staden i sig och för dess invånare. Jönköping är en kuperad stad med närhet till naturen och det finns därför goda möjligheter att genom mångfald, kvalitet och en variation av parker och natur skapa olika upplevelsevärden. Grönska i staden är ett levande material som visar årstidsväxlingarna och ger olika upplevelser året runt. De gröna inslagen i stadskärnan skapar rumslighet och ger olika platser en identitet samt ett vackert intryck.

Att vistas i naturen ger positiva effekter för både unga och gamla och det finns därför många anledningar till att besöka och värna om vår vackra natur. Vistelse i naturen kan ge vila och återhämtning och ge själen ro. De stressrelaterade sjukdomarna ökar i världen och blir ett allt större problem, vilket gör stadens gröna kvaliteter allt viktigare.

AVSTÅND TILL GRÖNSKA

Avståndet till grönområden har stor betydelse för hur ofta de besöks, kortare avstånd genererar fler besök. Enligt kommunens översiktsplan och ramprogrammet för Södra Munksjön är ett mål för grönstrukturen att det ska vara max 200 meter till närmaste grönområde från varje bostadsadress.

Ramprogrammet anger även mål om att det ska vara minst 10 procent grönyta och minst 10 kvadratmeter grönyta per person. Det ska finnas

en god tillgänglighet till centralt placerade parker och en mångfald och variation av parktyper när det gäller parkernas innehåll och karaktär.

GRÖNA STRÅK

Forskning visar att äldre som vistas utomhus får bättre koncentrationsförmåga samt att puls och blodtryck förbättras. Barn som vistas i naturpräglade miljöer är friskare, har en mer varierad lek, bättre koncentrationsförmåga och bättre motorik. Grönskande stadsrum kan stimulera till möten och aktivitet som ger möjlighet till lek och rekreation för alla åldrar. Gröna stråk i staden är viktigt för människor, djur och växter. Stråken kan koppla samman stadens grönområden och leda människor genom trevliga miljöer. Gröna stråk kan vara att en väg kantas av träd, planteringar och gröna platser.

Genom att skapa gröna stråk eller att en gångväg går genom ett varierat landskap, skapas en rikare upplevelse som kan locka fler människor att ta en promenad eller cykeltur. I Jönköping bör det satsas mer på gröna stråk och också ge mer plats för det gröna i gatumiljön vid framtida byggnationer. Ett träd tar upp mycket mer plats än många tror och för att de ska ha en chans att etablera sig och utvecklas som de ska krävs tillräckligt med utrymme.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Hållbar utveckling är ledord i stadsutveckling idag och de städer som byggs ska vara hållbara. För att uppnå en långsiktig hållbar utveckling krävs det att de sociala, ekologiska och ekonomiska värdena är i balans. En del av de ekologiska värdena är begreppet ekosystemtjänster vilket är en viktig del i den hållbara utvecklingen. Ekosystemtjänsterna delas in i fem kategorier; stödjande, reglerande, kulturella, försörjande och bevarande.

Ekosystemtjänsterna gynnar människor genom en positiv påverkan på vårt välmående och våra livsvillkor. För att ha ett fortsatt rent vatten, stabilt klimat, tillgång till rekreativ natur, ren luft och en jord som går att odla mat på behöver vi ta hand och värna om naturen och ekosystemtjänsterna. Jönköpings kommun ska undersöka vidare hur Jönköping kan arbeta mer med ekosystemtjänster.

KOMMUNENS PARKER

Storleken på Jönköping kommuns parker varierar mycket. Den minsta parken är Vedtorget med 774 kvm och den största parken är Jönköpings Stadspark som är över 46 hektar stor.

PARKUTVECKLINGEN I JÖNKÖPINGS KOMMUN.

De flesta parkerna i kommunen har anlagts från slutet av 1800-talet till mitten av 1900-talet. Det har även anlagts många grönområden när nya bostadsområden växer fram. Dock har befolkningen ökat mest från 50-talet fram tills idag. I jämförelse med andra kommuner i samma storlek har Jönköpings kommun mindre andel parkmark och större andel naturmark. Andelen park- och grönområden bör öka för att klara en växande befolkning med ett större besöksstryck.

PARKKARAKTÄRER. I grönstrukturplanen delas grönområdena in i fem kategorier: parker och kyrkogårdar, naturområden, naturreservat, nyckelbiotoper och utvecklingsområden. Analysen av parkkarakter utgår från kategorin om parker och kyrkogårdar i grönstrukturplanen. Områdena som kategoriserats som kyrkogård har valts bort ur analysen då de inte sköts av kommunen. I indelningen ingår enbart parker som är detaljplanelagda.

För att beskriva kommunens parker, dess kvaliteter och innehåll delas de in i olika karaktärer. Parkerna är utformade på olika sätt och innehåller olika värden och funktioner. Att dela in dem i karaktärer ger parkerna en tydligare identitet och en uppfattning om hur varje park ska utvecklas eller bevaras. Parkkarakter som finns i Jönköpings kommun är aktivitetspark, fickpark, finpark, kvarterspark, landskapspark, naturpark och stadspark. Mer information om kommunens parker finns i kommunens parkprogram.

En av finparkerna i Jönköpings kommun är Esplanaden i Huskvarna. Här finns även många fina skulpturer att njuta av.

EVENEMANG I PARKER. Det är positivt att det händer saker i den offentliga miljön. Folkliv, rörelse och en frekvent användning av våra parker och torg är ett viktigt mål att jobba för. Dock passar inte alla typer av evenemang i alla parker. Genom kategoriseringen av parkerna har Landskapsparkerna utpekats som den typen av park som är lämpligast för större evenemang som innefattar tivolin och dylikt.

Landskapsparkerna är placerade ganska centralt och har stora gräsytor med plats för stora folksamlingar. Mindre event och evenemang kan anordnas i övriga parker. Rådhusparken är populär att använda till många evenemang, tyvärr har detta medfört att trädens rötter skadats och träden i parken mår därför allt sämre.

BLOMMOR OCH UTSMYCKNING

Det är viktigt att stadsmiljön upplevs vacker och tilltalande. Plantering av vår- och sommarblommor i rabatter, krukor och fat är mycket uppskattat och har därför hög prioritet. Kommunen arbetar med ett blomsterprogram för att öka stadens attraktionskraft både för kommuninvånare och för turister. Genom blomsterprogrammet ska årstidsväxlingarna synliggöras och förstärkas, handelsstråken ska bindas ihop och de större parkerna och torgen profileras lite extra.

I kommunens blomsterprogram ingår plantering av vår- och sommarblommor. Blommor som ut-

Plantering av vår- och sommarblommor i stadsmiljön är mycket uppskattat av invånare och besökare och har därför hög prioritet.

smyckning är numer en självklar ingrediens i stadsmiljön men staden ska även vara attraktiv under vinterhalvåret. Därför smyckas staden med höstfärgering och lagom till julskyltningen byts den ut mot gran- och tallris, vilket kan se lite olika ut år från år. Under påsken dekorerar det med bl.a. gigantiska färgglada påskris.

Jönköpings kommun bör förstärka detta och arbeta för att skapa fler gröna överraskningar i staden.

PERENNRABATTER. I några få av kommunens parker finns det perennrabatter. Perenner går att variera väldigt mycket och kan kombineras med både sommarblommor och vårlökar. Ett mål att jobba för är att få in fler perennrabatter i kommunen, både i parker och på torg.

ANDRA FORMER AV GRÖNSKA I STADEN

Stadsmiljöer blir mer attraktiv ju grönare de blir. Förutom parker och blomurnor på stadens torg förgylls stadsmiljön med hjälp av invånarnas balkonger, stadsodling i pallkragar, gröna fält, gröna små mellanrum mellan husen samt gröna väggar.

STADSODLING. Intresset för stadsodling växer. Odling har en positiv påverkan på hälsa och välbefinnande. Det har också pedagogiska och sociala aspekter som är positiva.

Stadsodling har många fördelar. Stadsmiljöer blir mer attraktiva ju grönare de blir, inte bara i parker och på balkonger. Stadsodling ska uppmuntras på många olika platser i stadsmiljön, antingen via pallkragar eller i jorden. Det kan handla om odling av blommor för dekorativt syfte, eller grönsaker för att äta. Oavsett vilket så kan stadsodlingar bidra till stadsmiljön med många estetiska kvaliteter.

Enklaste sättet att göra stadsodling är genom att använda pallkragar, då går det nästan att odla var som helst. Om odling ska ske direkt i marken måste förutsättningarna undersökas först, så att marken inte är förorenad eller liknande.

Stadsodlingar kan drivas av exempelvis privatpersoner, grupper, grannar, bostadsföreningar, företag, äldreboenden eller skolor. Även de som inte har egen mark, trädgård eller annat kan de stads-

odla på t.ex. gemensamma utrymmen. Det går att odla på balkonger, på innergården tillsammans med grannarna, eller på en mer allmän plats.

Beroende på var, behövs tillstånd från markägaren. Det kan också röra sig om fritt användande av marken, arrendeavtal eller nyttjanderättsavtal, beroende på omfattningen och annat. Vid allmänna odlingar kan det också behövas polistillstånd.

Jönköpings kommun har beslutat att stödja stadsodling, bland annat genom Aktivitetsstrategin 2.0, antagen av kommunfullmäktige i januari 2014. Stadsodling bidrar på flera olika sätt till utvecklingen av Jönköpings stadskärna och av Jönköpings kommun. Staden är på många sätt en gynnsam odlingsplats. Där är varmare med längre odlingssäsong och att gynnsamma mikroklimat kan bildas i skyddade lägen där till och med exotiska växtslag kan trivas. Jönköpings kommun ska skapa en arbetsgrupp för stadsodling och ta fram riktlinjer för stadsodling.

FÄLT MED BLOMMOR. Blommande fält av grödor av olika slag i stadens närhet skulle ge ett mervärde både för människan samt växt- och djurlivet. Fälten kan planteras med både ätbart och blomster.

Stadsodling vid södra delen av Munksjön.

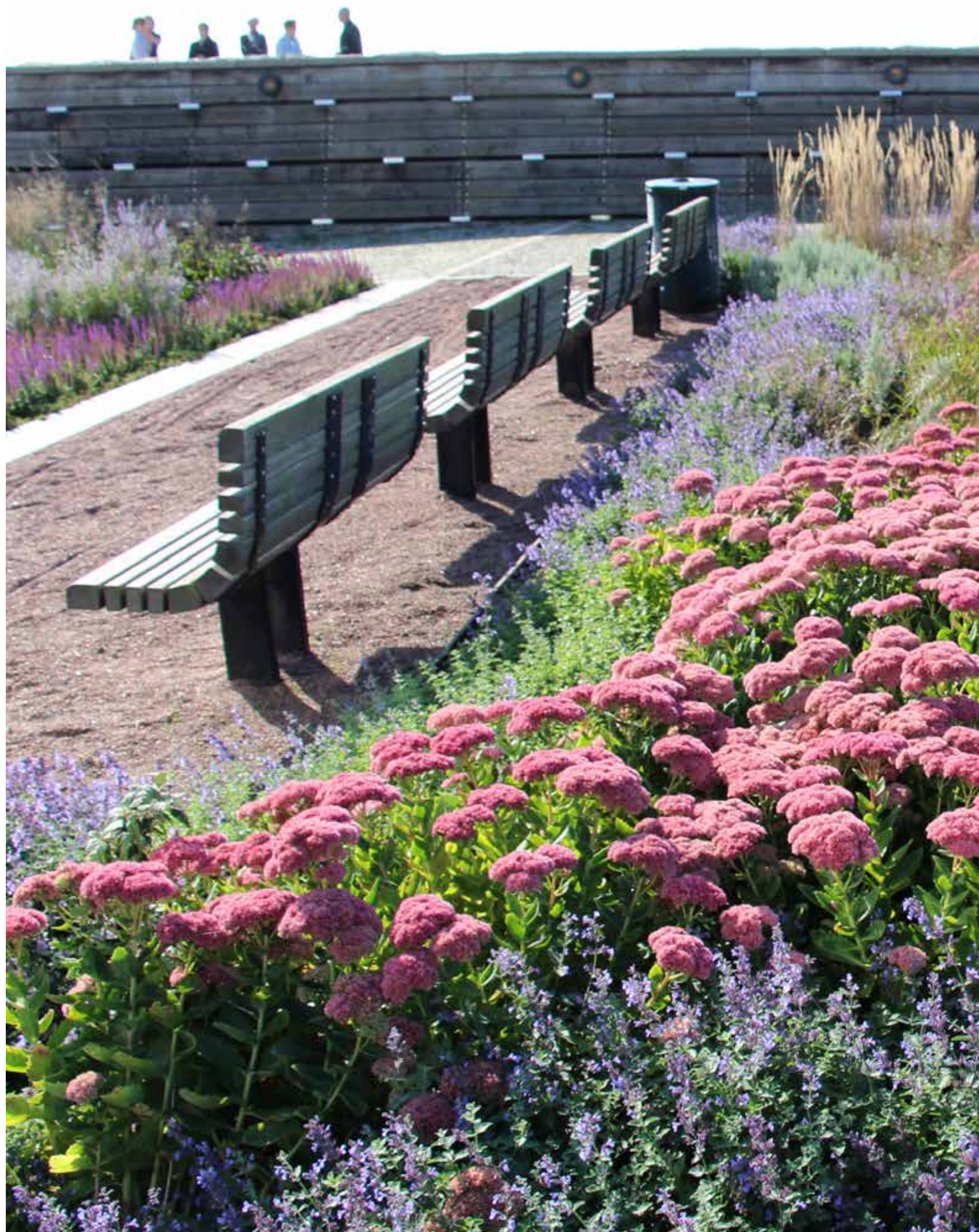
Exempelvis Växjö har planterat stora fält med solrosor som allmänheten får plocka. Det är ofta mindre resurskrävande än vanlig gräsklippning men kräver nya synsätt och kunskaper. Jönköping bör undersöka möjligheterna av detta.

GRÖNA VÄGGAR. I en tätare stad blir alla möjligheter till grönska en kvalitet i staden. På alla platser finns det inte tillräckligt med utrymme för trädplantering. Då kan gröna väggar vara ett fint alternativ. Detta bör prövas i större grad på t.ex. nya transformatorstationer när de byggs i centrala lägen för att skapa ett tillskott till stadsmiljön.

GRÖNA TAK OCH INNERGÅRDAR. Enligt gestaltungsprinciperna i ramprogrammet för södra Munksjön ska alla bostäder ha tillgång till en användbar gård med träd och grönska. Grönskan kan vara för vistelse och lek, prydnad eller för stadsodling. Initiativ för att förse takytorna med grönska uppmuntras. Förutom att det ger ett mer estetiskt uttryck av stadens taklandskap ger det också positiva miljöeffekter med mindre dagvatten att ta hand om.

Exempel på grön vägg i Göteborg som ett positivt bidrag till stadsmiljön.

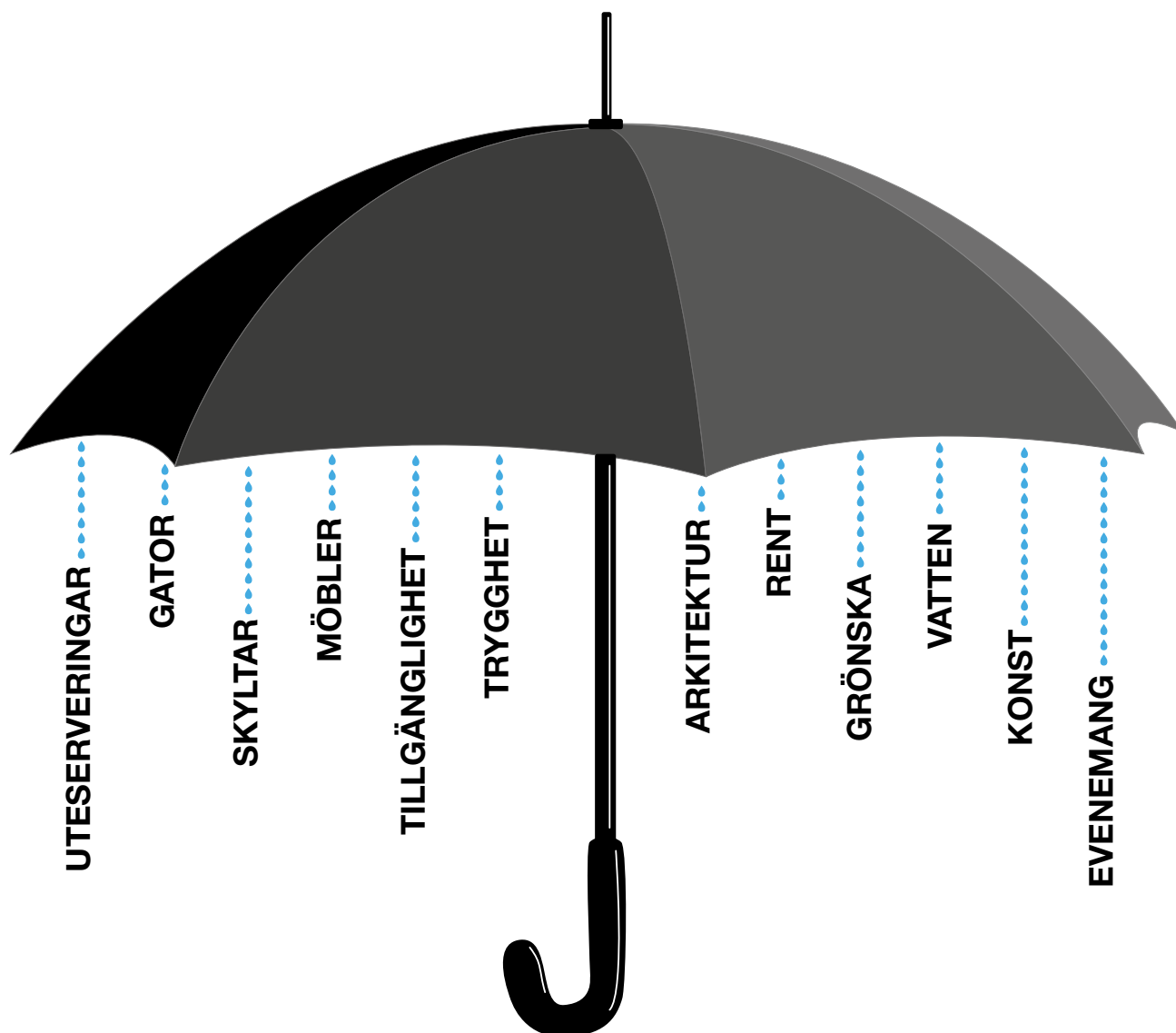

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Bevara vattenutblickarna som finns längs med gatustrukturen i Östra och Västra centrum.
- Ta fram en ny grönstrukturplan.
- Ta fram ett nytt parkprogram och park-planer för respektive park.
- Ta fram en trädplan.
- Skapa en evenemangslista till hemsidan med platsbeskrivningar.
- Skapa gröna överraskningar i staden.
- Utredda högre grad av införandet av gröna väggar.
- Utredda möjligheterna med fält med blommor.
- Skapa en arbetsgrupp för stadsodling och ta fram riktlinjer för stadsodling.
- Undersöka hur Jönköping kan arbeta med ekosystemstjänster.
- Stärka Vätterstranden, Hamnen, Rosariet och Rosenlunds herrgård genom förnyelseprojekt.
- Förstärka Rosenlunds naturreservat som en besöksplats med hjälp av skyltar, parkering etc.
- Öka kommunens parkmarksyta i takt med att antalet invånare ökar.

STADENS URBANA KVALITETER

Det är många olika delar som skapar en god helhet och en god stadsmiljö. Förutom det gröna och det blåa finns det flera urbana delar som spelar stor roll i stadsmiljön. Det kan t.ex. vara stadens arkitektur, gator, möbler eller uteserveringar.

Som det nämndes tidigare i programmet så kommer fördjupningar att tas fram med mer detaljerade råd och riktlinjer för alla nedanstående delar. Här följer korta sammanfattningar av olika delar som spelar en stor roll i stadsmiljön idag. Framtiden kan bära med sig ytterligare behov som behöver nya råd och riktlinjer som kan tas fram utan att själva stadsmiljöprogrammet behöver revideras.

STADENS ARKITEKTUR

Arkitekturen är en viktig och självklar del i staden och det blir även en del av stadsmiljön genom att vara stadsrummets väggar. En stad med hus av blandade åldrar och uttryck skapar en intressant miljö att vistas i.

Enligt en av de bärande idéerna för stadskärnan i Stadsbyggnadsvisionen ska stadskärnan ha en hög kvalitet på arkitektur och utformning av de offentliga rummen. Det är en del av Ålborgsåtagandena att arbeta för att det urbana kulturarvet bevaras, upprustas och används/ återanvänds på lämpligt sätt. Krav för hållbar stadsbyggnad och byggande ska tillämpas och arkitektur och byggteknik av hög kvalitet ska främjas.

Enligt en av deviserna för de urbana livsmiljöerna från stadsbyggnadsvisionen ska gamla byggnader i nya områden bevaras. God arkitektur innebär både bevarande av äldre bebyggelse – vår historia – och att låta nutiden och framtiden sätta sin prägel i staden. En omsorgsfullt utformad bebyggd miljö har stor betydelse för hur stadsrummet upplevs och i vilken grad platsen används. Vacker arkitektur är precis som grönska viktig för människors hälsa. Arkitekturen påverkar Jönköpingsbarns vardag. Arkitekturen är också en viktig del i att skapa en trygg stad. Det är oftast kvinnor och äldre som känner en högre grad av otrygghet. Därför måste trygghetsaspekterna särskilt beaktas vid utformning av ny bebyggelse ur ett jämställdhetsperspektiv.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens arkitektur"

STADENS GATOR

Gatorna är en stor del av vår stadsmiljö. Utformningen av gaturummet och finmaskigheten i gatunätet har stor betydelse för vilket stadsliv som skapas i respektive område. Låt gatorna vara rika med grönska! Skalan är en viktig del i gaturummets utformning. Ju högre hus som flankerar gatan desto bredare gator behövs och desto större träd bör planteras. De kulturhistoriska värdena ska alltid beaktas när ny beläggning eller en förnyelse ska göras. I den täta kvarterstaden bör platsättning på gångytorna alltid beaktas. Särskilt där gång och cykel sammanstrålar i samma stråk. Då bör cykelbanan beläggas med asfalt och gångytan platsättas. Ambitionsnivån måste sättas i ett tidigt skede, t.ex. i samband med att exploateringsbudgeten sätts. Tillgängliga stråk ska eftersträvas vid förnyelse av ett gaturum. Plats för vila ska finnas där det är möjligt.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens gator"

STADENS SKYLtar och FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS

Skyltar är en del av en levande stadsbild, både i det offentliga rummet och på husfasader. En skylt skapar intresse för byggnadens innehåll och förenklar orienteringen. Skyltning och dess utformning är viktigt i anslutning till verksamheter som industri, kontor och handel där företag behöver synas för att locka till sig kunder. Skyltar ska synas och vara lätta att avläsa. En skylt som är väl utformad och placerad kan skapa ett positivt inslag i gatumiljön.

Precis som skyltar är en del av en levande stadsmiljö är lysande och belysta skyltar och reklamtavlor en självklar del av staden om natten. En skylt med bra belysning blir en naturlig del av och ett positivt tillskott till stadsmiljön, medan en felaktigt belyst skylt upplevs som påträngande och kan påverka stadsrummet som helhet på ett negativt sätt. I vissa miljöer ställs större krav på mängden reklam och skyltars utformning, t.e.x. på kulturhistorisk bebyggelse eller i trafikmiljöer.

Försäljning i stadsmiljön skapar en rik och levande stadsbild som lockar besökare. För att alla aktörer och besökare ska kunna ges samma möjligheter finns ett regelverk för att skapa en bra och fungerande stadsmiljö som är tillgänglig för alla. Utsmyckning vid entréer kan skapa ett inbjudande intryck, locka och välkomna besökaren till verksamheten. Den ska vara anpassad till verksamheten och får inte påverka tillgängligheten i gatumiljön.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens skyltar och försäljning på allmän plats"

STADENS MÖBLER

Val av möblering av det gemensamma vardagsrummet är av stor vikt eftersom möblerna kan hjälpa till att förstärka den karaktär som en plats har eller som eftersträvas. Innan möbler bestäms ska platsens karaktär och dess möjligheter analyseras.

Vid val av nya möbler och belysning ska alltid drifts- och underhållsaspekterna vägas in i beslutet. Vilka typer som används i närområdet ska också granskas för att se om samma typ av möbler eventuellt kan användas på den nya platsen.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens möbler"

STADENS UTESERVERINGAR

Jönköpings kommun växer i snabb takt och under de senaste åren har det skett en stor tillökning av restaurang- och caféverksamheter. I samband med detta har även uteserveringarna blivit allt fler. Uteserveringarna är härliga inslag i stadsmiljön och bidrar på så sätt till en mer levande och attraktiv stadskärna.

Uteserveringar ligger ofta på allmän platsmark vilket innebär att de blir en del av de offentliga, representativa rum som ofta återfinns i stadskärnorna. De offentliga rummen tillhör kommunens alla invånare och alla bör därför ha ett intresse av att hålla dessa rum tilltalande, trivsamma och tillgängliga för alla.

Jönköpings kommun ska upprätta
råd och riktlinjer för "Stadens uteserveringar"

DEN TILLGÄNGLIGA STADEN

En tillgänglig miljö underlättar för alla, inte bara för personer med funktionsnedsättningar. Jönköping ska vara en stad för alla! Med mer kunskap om tillgänglighetsfrågor och respekt för olika förutsättningar kan vi tillsammans skapa en mer tillgänglig stadsmiljö. Med råd och riktlinjer för en tillgänglig stadsmiljö kan ökad kunskap om tillgänglighetsfrågor uppnås och därmed även en bättre efterlevnad av stadsmiljöprogrammet.

Jönköpings kommun ska upprätta
råd och riktlinjer för "Den tillgängliga staden"

DEN TRYGGA STADEN

Trygghet är den upplevda känslan av säkerhet. Genom att möta varandra med respekt skapas också en högre grad av trygghet. Närvaro av människor i stadsmiljön är av betydelse för tryggheten. För att få människor att vistas i staden under dygnets alla timmar oavsett årstid behöver olika verksamheter och funktioner i staden blandas mer. En tät stadsstruktur med korta kvarter ökar också förutsättningarna för en trygg stad.

Känslan av trygghet, det vill säga att kunna, vilja och våga röra sig fritt i staden under dygnets alla timmar, har stor betydelse för stadens attraktionskraft. Många upplever också större trygghet där det finns mycket människor. Därför är det av vikt med ett rikt nattliv och med fler kvällsevenemang. För att öka tryggheten i staden bör belysningen prioriteras där många människor rör sig även om det är platser där få brott begås.

Hur tryggt ett område upplevs varierar mellan olika personer och grupper. Faktorer som ålder, etnicitet, sexuell läggning och funktionsnedsättningar påverkar. Den faktor som spelar störst roll för trygghetsupplevelsen är dock kön: Kvinnor upplever generellt en högre grad av otrygghet än män, vilket gör att deras rörlighet i det offentliga rummet blir mer begränsad.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Den trygga staden"

STADENS KONST

Konst med hög kvalitet gör stadsmiljön mer spännande och överraskande. Staden ska erbjuda stor variation och bredd gällande konst, avseende platser, genrer, färger och andra aspekter. Permanent och temporär konst medför att stadskärnan blir mer vacker och spännande - men också mer överraskande, varierande och föränderlig. Konsten i stadskärnan kan vara både klassisk och modern, harmoniserande och disharmoniserande. I enlighet med Stadsbyggnadsvisionen ska stadsmiljön präglas av öppenhet och kreativitet.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens konst"

STADENS EVENEMANG

Evenemang med hög kvalitet gör stadsmiljön mer spännande och överraskande. Staden ska erbjuda stor variation och bredd gällande evenemang, avseende storlek, platser och genrer. Det ska vara enkelt och roligt att arrangera event i Jönköping. Eventen kan äga rum på många olika platser, på gator och torg, parker, kvarter och på vattnet. Vid större evenemang ska hela stadskärnan kunna användas för marknadsföring. I enlighet med Stadsbyggnadsvisionen ska stadsmiljön präglas av öppenhet och kreativitet.

Jönköpings kommun ska upprätta råd och riktlinjer för "Stadens evenemang"

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

Upprätta råd och riktlinjer för:

- Stadens arkitektur
- Stadens gator
- Stadens skyltar
- Stadens möbler
- Stadens uteserveringar
- Den tillgängliga staden
- Den trygga staden
- Stadens konst
- Stadens evenemang

DRIFT OCH UNDERHÅLL

En ren och väl underhållen stad är viktig för dess attraktivitet som mötesplats och handelsplats samt ur ett tillgänglighets- och trygghetsperspektiv. Människor känner sig ofta tryggare i ett stadsrum som är väl omhändertaget. Olika delar av staden har olika behov av renhållning. De centrala delarna har en högre belastning och kräver därför en högre grad av renhållning och underhåll.

*Renare
är roligare!*

NULÄGE

Människors användande av staden ger även negativa konsekvenser i form av nedskräpning. Det är egentligen inte frekvensen av städningen som är det största problemet utan kanske mer när den görs och beteendet som besökarna i staden har. Kommunen ska fortsätta skapa goda förutsättningar så att det blir lätt att göra rätt, men arbetet med beteendepåverkan i olika former är också mycket viktigt att fortsätta med.

REN STAD

För Jönköping, Huskvarna och Grännas tätorter arbetas det efter konceptet Ren Stad. Detta område prioriteras ur ett förhöjt drift- och underhållsperspektiv. För barmarksrenhållning gäller att papperskorgar och askkoppar ska tömmas med en sådan perioditet att de alltid upplevs rymma ytterligare skräp. Städning ska ske dagtid med sådan kontinuitet att det alltid upplevs rent. Handstädning utförs året runt när behov finns.

Ytor i Jönköpings, Huskvarnas och Grännas stadskärnor skall städas alla vardagar på ett sådant sätt att de upplevs som rena. I Jönköping skall detta ske även helger och helgdagar, likaså i Gränna under sommarperioden.

I samband med större evenemang och andra händelser sätts det in extra resurser för städning.

LOKALA ORDNINGSSTADGAN

Enligt lokala ordningsstadgan ska fastighetsägaren hålla rent på sin gångbana/cykelväg utanför fastigheten 1 maj - 31 oktober. Kommunen ansvarar för snöröjning, halkbekämpning och renhållning övrig tid på året och gör det enligt en skötselplan.

En broschyr om gångbanerenshållning har tagits fram inom förnyelsen av Västra centrum för att tydliggöra vika regler som gäller för det. Den finns tillgänglig på kommunens hemsida.

JÖNKÖPINGS KOMMUNS SKÖTSELPLAN

Skötselplanen hanterar nivå av snöröjning, halkbekämpning, maskinsopning, manuell städning, hantering av glaskross, tömning av papperskorgar, klotter samt helgstädning.

Ambitionen är att resurserna ska finnas tillgängliga för röjning och halkbekämpning dygnet runt och utförda uppdrag bör i möjligaste mån vara avslutade innan människor befolkar ytorna. Det är också viktigt att tillgänglighetsbegränsande snövallar mot övergångsställen, busshållplatser, tryckknappar vid trafikljus, papperskorgar, hundlatriner, korsande refuger vid övergångsställen etc. är borta.

HÅLL SVERIGE RENT

Jönköpings kommun är en av de kommuner som är med i skräpmätningen som drivs av stiftelsen Håll Sverige Rent. Här får man en indikation på hur nedskräpat det är i kommunen. Tyvärr har nedskräpningen i Sverige ökat under senare år, men i de 19 kommuner som mäter skräp genom Håll Sverige Rent och Statistiska Centralbyrån, minskar dock skräpmängderna. Detta visar att ett förebyggande arbete mot nedskräpning är effektivt. År 2014 var Jönköping näst renast bland de kommuner som ställde upp. Resultatet Jönköping hade var 3,02 antal skräp/ 10 m², vilket ska jämföras med ett snitt av övriga kommuner på 4,25 antal skräp/ 10 m².

RENA RAMA JÖNKÖPING

Tekniska kontoret har tillsammans med Jönköping City AB startat ett projekt som heter Rena Rama Jönköping. Detta projekt har som mål att göra kommuninvånarna medvetna om problematiken med nedskräpning och skadegörelse samt att ändra människors beteende. Jönköpings kommun ska fortsätta vara delaktig i detta samarbete.

UNDERHÅLL

En väl underhållen stad är viktig för dess attraktivitet och tillgänglighet.

AV MARKBELÄGGNING

Ojämnheter som orsakar vattensamlingar och "snubbelkanter" åtgärdas om nödvändigt efter bedömning på plats. Spruckna och trasiga plattor ersätts snarast efter upptäckt.

Återställning efter grävning görs olika från fall till fall. Detta beror på att marken behöver sätta sig kring grävningen och packas. För större grävningar krävs en längre tid innan återställande. Det är bra om det får stå över en tjalperiod så att jorden packas ytterligare.

AV MÖBLER

Möbler och trafikanordningar som är ur position eller är trasiga skall åtgärdas omgående.

NYTTJANDE AV KOMMUNAL MARK

Vid nyttjande av kommunal mark ska säkerhet, framkomlighet och tillgänglighet särskilt beaktas.

TILLFÄLLIG UPPSTÄLLNING

Containrar som innehåller brännbart material skall normalt antingen vara täckta och ha lock i obrännbart material eller placeras minst sex meter från byggnad. Vanliga sopkärl skall placeras minst två meter från byggnad.

TRAFIKAVSTÄNGNINGAR

Vid arbete i kommunal mark måste noggrann planering göras för att ge skydd åt trafikanter och arbetare samt ge bästa möjliga framkomlighet för alla berörda trafikslag. Gång- och cykeltrafiken vid arbetsplatsen måste ordnas så att den inte skapar risker för de oskyddade trafikanterna. Speciell hänsyn ska tas till utsatta grupper som har svårare än andra att handskas med störningar, t.ex. synskadade och rörelsehindrade.

TILLSTÅND

Tillstånd krävs av Polismyndighet för materialupplag, byggställningar, uppställning av containers, skyliftar och andra tillfälliga anordningar. Det skall tydligt framgå vem som är ägare genom namn, adress och telefonnummer.

För att gräva i kommunal mark krävs tillstånd av väghållaren. Ansökan görs via det webbaserade programmet GRETA.

Handbok – Arbete på väg gäller således först och främst vid väghållningsarbeten som sker på vägar eller gator där kommunen är väghållare.

Den gäller också för övriga aktiviteter, uppställningar och belamringar som utförs i gaturummet inom en kommun. Även skriften **Bestämmelser för arbeten i kommunal mark** ska läsas innan grävning sker på kommunal mark.

Sol driven papperskorg som komprimerar skräpet och som därför klarar av att hantera större volymer skräp innan tömning.

FÖRBÄTTRINGAR

En ren och väl underhållen stad är viktigt för stadens attraktivitet och förbättringar kan alltid göras inom det området. Tillsammans kan vi skapa en renare och trevligare stad!

NEDSKRÄPNING

För att det ska vara lätt att göra rätt är det viktigt att det t.ex. finns papperskorgar och att de är placerade på rätt ställen. I stråk med högre belastning kan det finnas ett behov av att de placeras tätare eller att en större papperskorg används. Kommunen har de senaste åren börjat använda en soldriven papperskorg som komprimerar skräpet och som därför klarar av att hantera större volymer skräp innan tömning.

FIMPAR

Ett av problemen när det gäller nedskräpning är fimpar. Senaste studien inom Håll Sverige Rent visar att mer än hälften av antalet skräp/ 10 m² i Jönköping utgörs av fimpar. Här finns möjlighet till förbättring. Tekniska kontoret arbetar med att förbättra renhållningen i centrum med soldrivna komprimerande papperskorgar, dessa har även fack för att fimpa cigaretter. Förutom fler askkoppar bör en insats med beteendepåverkan via "Rena rama Jönköping" göras.

Affischering är endast tillåtet på vissa ställen, som t.ex. på affischpelarna i östra centrum.

KLOTTER

Mindre klotter och klistermärken som kan tas bort manuellt avlägsnas snarast efter upptäckt. Målet är att det ska avlägsnas inom två arbetsdagar vid plusgrader. Personangrepp samt rasistiskt klotter åtgärdas snarast. För att få en tydligare bild över om det är vissa områden som är mer belastade än andra av klotter bör det börjas föra statistik över de saneringsåtgärder som utförs.

FELANMÄLAN

I dagsläget kan trasiga möbler och trasig markbeläggning stå för länge innan de åtgärdas. En orsak till detta kan vara att det tar för lång tid innan det upprättas en felanmälan. Idag görs felanmälan genom kontaktcenter på 036-10 50 00. För att lättare få in felanmälningar till kommunen ska en app för felanmälan till smartphones tas fram. Appen kan bli ett bra verktyg både för kommunens egen personal och för allmänheten. Det är viktigt att en sådan app är kompatibel med kommunens andra berörda system.

ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Skapa en kampanj inom Rena Rama Jönköping inriktat mot nedskräpningen med fimpar och tuggummi i samarbete med Jönköping City.
- Skapa en app för felanmälan till smartphones.
- Komplettera med fler askkoppar i stadskärnan.
- Börja föra statistik över klottersaneringsåtgärder.

GENOMFÖRANDE

Det är många parter som bidrar till en god stadsmiljö och står för dess genomförande. Kommunens råd och riktlinjer är framtagna för att underlätta för hur vi tillsammans kan skapa ett attraktivt gemensamt vardagsrum för alla. Jönköpings mötesplatser ska utformas med god tillgänglighet och ha varierade utformningar och karaktärer. Samma tankesätt ska råda i hela kommunen. Från kommunens sida är Stadsmiljögruppen en viktig part i arbetet med Jönköpings kommuns stadsmiljö.

ATT SKAPA NYA MÖTESPLATSER

Jönköping ska erbjuda mötesplatser med hög kvalitet i form av parker och torg. Tillsammans kan vi skapa förutsättningar för starkare handel och vardagsrum för alla. Tillgänglighetsaspekten ska vara en grund vid utformningen och naturliga ledstråk ska eftersträvas i första hand. Levande bottenväningar är extra viktigt att eftersträva kring de öppna platserna i staden. Skalan på rummet är beroende av skalan på omkringliggande bebyggelse. Utformningen av platserna är avgörande för hur rummet kommer att användas. Det kan ge olika sinnesstämmningar och olika möjligheter. Möjlighet till både aktivitet och vila bör alltid beaktas. Parker- nas utformning kommer att behandlas i kommunens parkprogram och dess parkplaner.

Det spelar ingen roll hur fin en plats är om inte människor vistas där och använder platsen. Det är även viktigt att det finns öppna ytor kvar i staden för att kunna ha en viss flexibilitet för användandet. Utformningen av en plats kan bjuda in eller begränsa hur platsen används men det kan inte bestämma hur platsen används.

För att lätt få information om stadens allmänna platser som är lämpliga för olika evenemang ska en lista av dessa sammanställas med dess olika kvaliteter och vilka evenemang som kan vara lämpliga för just den platsen. Denna information ska finnas på kommunens hemsida och på kommunkartan. I samband med den sammanställningen ska en mindre analys göras av respektive plats för att se

om ytterligare förstärkningar kan göras i framtiden. Precis som i ramprogrammets förslag om olika typer av parker ska olika typer av platser i varje tätort eftersträvas. Stadsmiljögruppen ansvarar för att detta genomförs.

RÅD FÖR UTFORMNING AV STADENS MÖTESPLATSER

- Analysera platsens karaktär och möjligheter.
- Välj möbler beroende på den karaktär som ska skapas.
- Eftersträva levande bottenväningar i angränsningen till den nya mötesplatsen.
- Beakta tillgängligheten och skapa sittplatser och eftersträva naturliga ledstråk.
- Utformningen ska inbjuda till både vila och aktivitet.
- Trygghet ska särskilt beaktas. Platsen ska ha god belysning och buskvegetation ska inte placeras för nära gångstråk.

STADSMILJÖGRUPPEN

Det är mycket i vår stad som har stor påverkan på hur vår närmiljö upplevs och fungerar men som inte är direkt lovpliktigt. Därför har en grupp tillsatts – Stadsmiljögruppen – med representanter från tekniska kontoret (park, gata och mark- och exploatering), kultur- och fritidsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och Länsmuséet. I fortsättningen ska även handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO) bjudas in.

Gruppens syfte är att vara ett rådgivande organ i frågor som rör stadsmiljön i hela Jönköpings kommun. Därtill finns rondellgruppen som är en arbetsgrupp inom stadsmiljögruppen.

Stadsmiljögruppen ska ha en aktiv roll och själva ta fram och genomföra projekt som kan stärka stadsmiljön på olika sätt i Jönköpings kommun.

Gruppen har ingen egen budget för genomförande utan får äska finansiering från berörda förvaltningar, vilket kan variera beroende på aktuellt projekt.

Exempel på frågor som ska behandlas i stadsmiljögruppen innan beslut fattas är; planerad fällning av träd i innerstaden, tillfälliga och permanenta konstinstallationer, rondellutsmyckning, belysningsprojekt, utformning och förändring av allmänna platser (parker och torg).

Stadsmiljögruppen ansvarar för Stadsmiljöprogrammet och dess underrapporter och att föreslagna åtgärder genomförs. Stadsbyggnadskontoret är sammankallande för gruppen.

FRAMTIDA ANALYSER

Analyser av staden och dess struktur och användning behöver göras kontinuerligt. Exempel på analyser kan vara sociotopskartor eller space syntax-analyser.

En sociotopkarta visar hur människor använder och upplever offentliga platser och grönområden i staden, till skillnad från en biotopkarta som visar miljöer för flora och fauna. Sociotopkartor kan bygga på brukarundersökningar, dels systematiska platsobservationer och dels enkäter, möten och intervjuer där människor får säga vilka platser de använder och vad som är värdefullt. Stadsdelsvisa sociotopkartor kan bli en viktig del i stadens planering för en bättre stadsmiljö. Det skulle också tillföra en möjlighet till ytterligare medborgardialog om stadens kvaliteter och möjligheter. Space syntax-analyser kan också vara en bra metod för att analysera staden. Space syntax-analyser tydliggör sambandet mellan stadens form och funktion.

STADSDELSUTVECKLING

För att stärka stadsmiljön i hela Jönköpings kommun bör ett arbete med stadsdelsutveckling startas. Jönköpings kommun har arbetat strategiskt och förvaltningsövergripande inom stadsbyggnadsvisionen med att förnya stadskärnan. Likaså har arbetet med kundutvecklingen pågått sedan 1999.

Precis som med projekten inom kundutveck-

ling och förnyelsen i stadskärnan bör arbetet med stadsdelsutveckling utformas med hjälp av medborgardialoger och samverkan där jämställdhet, tillgänglighet och barnperspektivet särskilt ska beaktas. I detta arbete ska stadsmiljögruppen vara en samrådsgrupp.

AKTUELLA STADSDELAR

Aktuella stadsdelar som bör påbörjas är Dalvik, Ekshagen, Liljeholmen, Rosenlund, Råslätt, Söder/Torpa, Öxnehaga och Österängen. För Öxnehaga och Österängen blir det en fortsättning eftersom det sedan tidigare har ingått i kundutvecklingen.

Det kanske inte alltid finns utrymme för en lekplats i dess traditionella bemärkelse men det går oftast att få in mindre element av lek i utformningen och skapa ett mer spännande stadsrum.

EKONOMI

Det har inte gjorts någon samlad budget för hela stadsmiljöprogrammet och dess förslag till åtgärder. Stadsmiljögruppen är huvudansvarig för programmet och att föreslagna åtgärder genomförs. Flera nämnder är berörda och kommer att ansvara för finansieringen av olika delar av genomförandet.

TIDPLAN

Föreslagna åtgärder ska genomföras under perioden 2016-2020.

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Skapa rutiner för att nå högre grad av efterlevnad av stadsmiljöprogrammet och dess fördjupningar.
- Ta fram mer detaljerade analyser av de centrala delarna av Jönköping, Huskvarna och Gränna.
- Göra platsanalyser av stadens mötesplatser.

Utformningen av våra gemensamma vardagsrum ska inbjuda till både vila och aktivitet.

SAMMANFATTNING

Det är många som bidrar till att Jönköping är och blir en attraktiv stad att vistas i. För att nå en god stadsmiljö krävs det att samverkan och en förståelse för olika behov av användningen och utformningen av de gemensamma vardagsrummen. Stadsmiljöprogrammet och dess underrapporter ska ses som ett stöd och verktyg att använda för alla inblandade för att uppnå detta. Förhoppningsvis ska de ge inspiration och råd för hur en mer spännande stad kan skapas men även ge information om de lagar och regler som än dock finns. Lagarna finns där för en anledning och ofta för att skydda alla inblandade parter, se till att alla behandlas lika och skapa en god stad för alla.

BESTÄMMELSER

De lagar och förordningar som berör och reglerar den offentliga miljön är framförallt:

ORDNINGSLAGEN

Enligt Ordningsslagen skall man ha Polismyndighetens tillstånd för att exponera sin verksamhet eller sätta ut skyltar.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Plan- och Bygglagen reglerar vad som är bygglovspliktig åtgärd. Här finns också bestämmelserna angående tillgänglighetskraven.

BOVERKETS FÖRFATTNINGSSAMLING (BFS)

Boverkets författningssamling (BFS) 2011:5 (ALM 2) är Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader.

ALKOHOLLAGEN

Alkohollagen reglerar vilka alkoholhaltiga drycker som ett serveringstillstånd kan avse och villkor för detta.

TOBAKSLAGEN

I tobakslagen finns bestämmelserna angående rökförbudet på serveringsställen.

JORDABALKEN

Ger kommunen rätt att ta ut avgift för vissa upplåtelser av allmän plats m.m.

ALLMÄNNA LOKALA ORDNINGSFÖRESKRIFTER

Reglerar bland annat affischering och serveringstillstånd och tillhandahålls av stadskontorets kansli-enhet.

LIVSMEDELSLAGSTIFTNINGEN

Vid försäljning av livsmedel måste en anmälan göras till miljö- och hälsoskyddskontoret. Verksamheten registreras eller godkänns beroende på risken och storleken på hanteringen. Anmälan ska göras innan verksamheten startas.

Det är alltid livsmedelsföretagaren som är ansvarig för att livsmedlen är säkra och att livsmedelslagen följs.

MILJÖBALKEN

Reglerar verksamhet som orsakar buller t.ex. då högtalare används. Här finns också bestämmelser angående hygieniska frågor.

LAG OM BRANDFARLIGA OCH EXPLOSIVA VAROR (LBE)

Lag om brandfarliga och explosiva varor reglerar bl.a. hur brandfarliga varor såsom gasol, bensin och diesel får hanteras.

KÄLLFÖRTECKNING

KOMMUNALA DOKUMENT:

- Kulturhistorisk utredning av en stadsdel med bebyggelse från 20-30- och 40-talen, Torpa i Jönköping, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1983
- Kulturhistorisk utredning och förslag till bevarandeprogram, Östra centrum, Kålgården och Liljeholmen i Jönköping, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1986
- Kulturhistorisk utredning och förslag till bevarandeprogram, stadsdelen Väster i Jönköping, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1986
- Kulturhistorisk utredning och förslag till bevarandeprogram, Huskvarna, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1987
- Kulturhistorisk utredning och förslag till bevarandeprogram, A6 och Ryhov, Ljungarum, Rosenlund, Vättersnäs, Österängen samt Ekhamnen i Jönköping, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1988
- Kulturminnesvårdsprogram för Jönköpings kommun, Stadsarkitektkontoret, 1988
- Kulturhistorisk utredning Gränna, Jönköpings kommun och Jönköpings läns museum, 1997
- Allmän bebyggelsehistoria 1950-2000, Jönköpings kommun, 2007
- Stadsbyggnadsvisionen, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2008-10-30
- Ramprogram för södra Munksjön, Jönköpings kommun, inom ramen av stadsbyggnadsvisionen, antagen av kommunfullmäktige 2012-11-29
- Strategisk grönstruktur kring södra Munksjön inom Stadsbyggnadsvision 2.0, Jönköpings kommun, 2011
- Tillgänglighet i din butik
- Affärsplan för Västra centrum, Jönköpings kommun, inom ramen av stadsbyggnadsvisionen, antagen av kommunfullmäktige 2012-03-29
- Affärsplan för Tändsticksområdet 2012-2014, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2011-09-01
- Belysningsprogram för Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2011-10-06, inom ramen för stadsbyggnadsvisionen
- Kartläggning av Jönköpings kulturella DNA inom Stadsbyggnadsvision 2.0, Jönköpings kommun, 2010
- Aktivitetsstrategi 2.0, Kulturvitalisering av kärnan 2014-2016, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2014-01-30, inom ramen för stadsbyggnadsvisionen

- Trygghetsanalysen (underrapport till Trygghetsprojektet (KF 2010-06-23) inom Stadsbyggnadsvisionen)
- Handelsstrategi för detaljhandeln i Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2010-10-28
- Kommunikationsstrategi, åtgärder för ett hållbart trafiksystem, Jönköpings kommun, inom ramen för stadsbyggnadsvisionen, antagen av kommunfullmäktige 2012-02-23
- Cykelstråk och cykelparkering i stadskärnan, Bristanalys och åtgärdsförslag, Jönköpings kommun, inom ramen för stadsbyggnadsvisionen, 2009
- Cykelplan för Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2008-03-27
- Utbyggnadsstrategi 150 000 invånare, Fördjupad översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 2011-12-22, Jönköpings kommun
- Utformning och installationer på kommunal mark, Jönköpings kommun, 2008
- Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2011-12-22
- Program för parkering i Jönköpings kommun, Antagen i kommunfullmäktige 29 april 2015
- Jönköpings kommuns åtgärdsprogram mot buller 2014-2018, antagen av kommunfullmäktige

2013-06-19

- Program för hållbar utveckling – miljö, framtidens Jönköping 2015-2020, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2014-12-18
- Program för gångbanerenshållning, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 1995-12-21
- Stadsmiljöprogram, Jönköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige 2007-11-29
- Översiktsplanen
- Grönstrukturplan för Jönköping och Huskvarna, Jönköpings kommun, godkänd av kommunfullmäktige 2004-05-27
- Översvämningsstudie Jönköpings tätort
- Förutsättningar och riktlinjer för anpassning till klimatförändringar (2009-04-06)

EXTERNA DOKUMENT:

- Boverkets författningssamling, BFS 2011:5 ALM 2
- Bygg ikapp, Svensk Byggtjänst
- Riktlinjer för tillgänglighet i offentlig utemiljö, Linköpings kommun
- Tillgänglig utemiljö, Helsingborgs stad
- Arkus # 69 Space Syntax, Björn Ekelund & Daniel Kock, 2012
- Myllrande stadslandskap, Urbio, 2015

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Stadens evenemang
Ks 2016:289

kommunfullmäktige ☐
kommunstyrelsen ☒
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

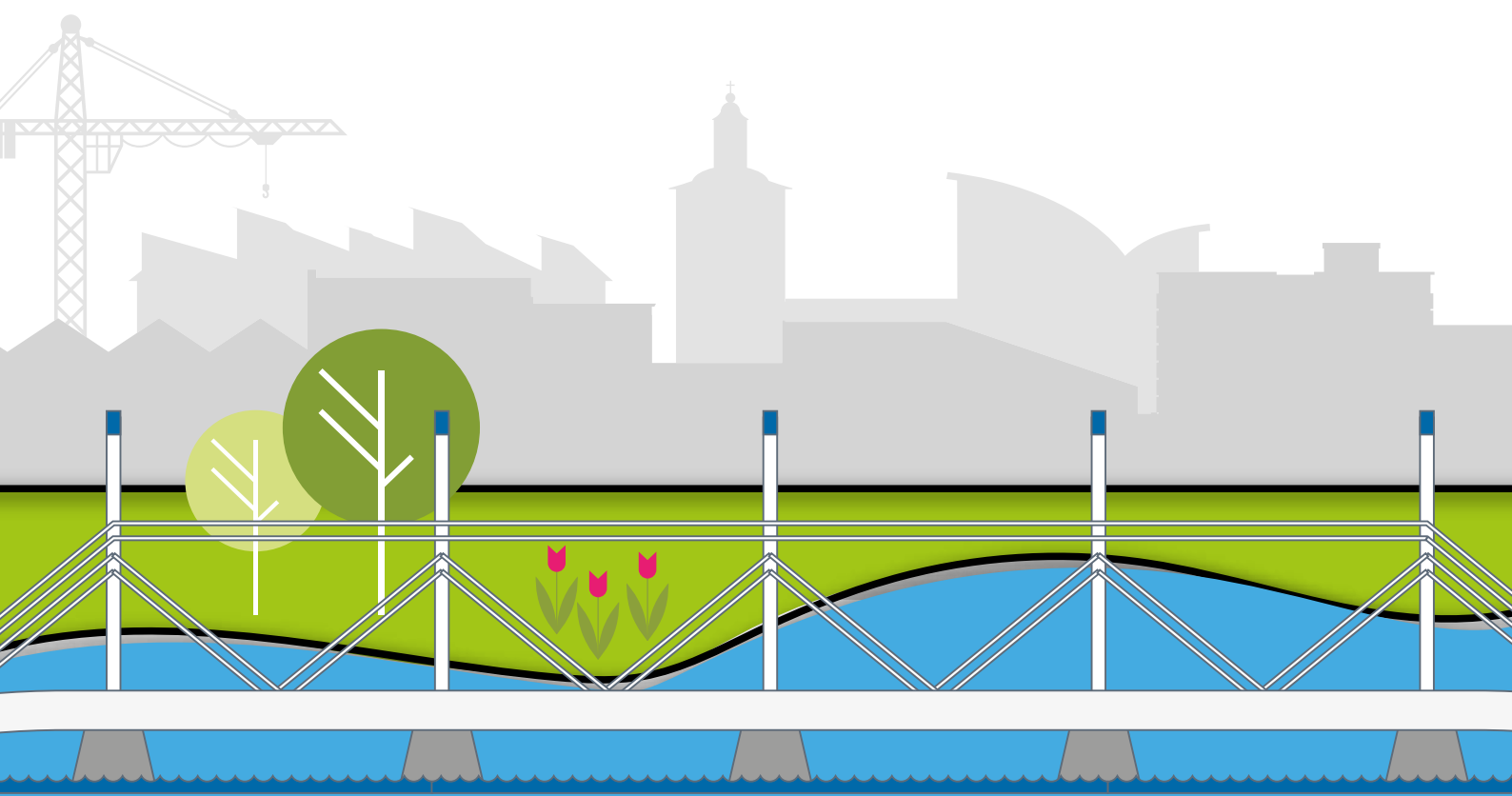
Stadens evenemang

Fastställt av kommunstyrelsen 2016-11-09 § 320

STADENS **EVENEMANG**

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09

INNEHÅLL

INLEDNING	4
BAKGRUND	4
ENKELT OCH ROLIGT ATT ARRANGERA	
– VEM, VAR, NÄR & HUR?	5
VEM?	5
VAR?	6
NÄR?	6
HUR?	7
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN	8
RÅD OCH RIKTLINJER VID EVENEMANG	8

Foto: Smålandsbilder.se, Jönköpings kommun och Samuel Bladh
Illustrationer och layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

STADENS EVENEMANG

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord *stadsmiljöprogrammet*.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

INLEDNING

Evenemang med hög kvalitet gör stadsmiljön mer spännande och överraskande. Staden ska erbjuda stor variation och bredd gällande evenemang, avseende platser, genrer, färger och andra aspekter. I enlighet med Stadsbyggnadsvisionen ska stadsmiljön präglas av öppenhet och kreativitet. Även i områden som förtätas behöver det finnas mellanplatser för evenemang och upplevelser.

Jönköping blir betydligt mer attraktivt med fler stora och små evenemang. Stora evenemang kan exempelvis vara en torgkonsert med nationella och internationella artister – små evenemang kan exempelvis vara en kvartersloppis. En attraktiv stadsmiljö bjuder på både och, gärna utifrån de unika förutsättningarna som finns i Jönköping, Huskvarna och Gränna. Evenemang innebär att mer människor rör sig i stadskärnan vid dygnets olika timmar vilket också skapar ökad trygghet.

Jönköpings kommun ska ha en generös hållning för olika typer av evenemang. Evenemang som bryter ny mark, både gällande form och innehåll, ska aktivt uppmuntras. Kreativa evenemang skapar en överraskande och föränderlig stadsmiljö.

Det här dokumentet ger råd och vägledning till den som vill arrangera ett evenemang ute på allmän

plats i Jönköpings kommun. Det ska vara lätt att göra rätt.

BAKGRUND

STADSBYGGNADSVISIONEN

Stadsbyggnadsvisionen arbetar aktivt för stadens liv och innehåll. Enligt stadsbyggnadsvisionen utgör kulturaktiviteter en viktig del i en vital stad. Kulturinstitutionerna har därför en självklar roll i staden, både på grund av sitt innehåll och som del av den fysiska stadsmiljön. Dessa bildar tillsammans med konserter, dansföreställningar, festivaler och andra arrangemang på gator och torg en helhet, vilket bidrar till människors upplevelse av staden. En mångfald av aktiviteter och evenemang med hög kvalitet gör Jönköping till en internationell upplevelsedestination. För att stärka vitaliseringen av staden behövs fler kulturella aktiviteter, exempelvis fler utomhusevenemang av olika karaktär och med en mångfald av aktörer.

Belysta färgglada garderober på Hovrättstorget i samband med Qom Ut-festivalen.

Inom stadsbyggnadsvisionens utvecklingsområde Stadens liv och innehåll har flera aktivitetsstrategier tagits fram. Aktivitetsstrategin visar förslag på hur man kan åstadkomma en framtida kulturvitalisering av Jönköpings stadskärna. Ett antal delprojekt visar

hur Stadsbyggnadsvisionen ska omsättas i konkreta mål.

Detta dokument är en fortsättning av arbetet för att skapa en öppen och kreativ kommun.

ENKELT OCH ROLIGT ATT ARRANGERA – VEM, VAR, NÄR & HUR?

VEM?

EVENTGRUPPER OCH EVENTLOTS

Det ska vara enkelt och roligt för alla som vill arrangera evenemang i stadsmiljön. För att underlätta för olika arrangörer ska kommunen därför ha en tydlig och effektiv förvaltningsövergripande eventgrupper. Information om dessa grupper ska finnas på hemsidan där det tydligt framgår vem som ska kontaktas.

Viktiga parter i den processen är bland annat:

- Destination Jönköping (för nationella och internationella akter)
- Jönköping City (för evenemang i Jönköpings stadskärna)
- Huskvarna Javisst (för evenemang i Huskvarnas stadskärna)
- Fest i Grevskapet (för evenemang i Grännas stadskärna)
- Stadskontoret
- Kultur- och fritidsförvaltningen
- Stadsbyggnadskontoret
- Tekniska kontoret
- Polisen
- Räddningstjänsten
- Handikappföreningarnas samarbetsorgan Jönköpings län (HSO)

Sommaronsdagar är ett exempel på evenemang som ska positivt överraska besökaren i stadskärnan.

För att ytterligare förtydliga och förenkla för externa intressenter ska Jönköpings kommun utveckla en eventlotsfunktion, som hjälper arrangörer att hitta rätt i kommunens organisation gällande frågor som eventytor, tillgänglighet, säkerhet, finansiering och städning m.m.

KVARTERSGRUPPER

En attraktiv stadsmiljö är varierad och föränderlig, där det ena kvarteret inte är det andra likt. Ett sätt att förbättra chanserna att uppnå detta mål är att ibland skapa kvartersvisa utvecklingsgrupper. Det kan t.ex. vara alla verksamheter runt ett torg eller längs en gata som gemensamt samlar resurser och skapar unika evenemang. Grupperna kan då bestå av bland annat kommunrepresentanter, butiker, restauranger, arrangörer och fastighetsägare.

Ibland kan det vara lämpligt att skapa kvartersvisa utvecklingsgrupper som gemensamt samlar resurser och skapar unika evenemang.

VAR?

EVENTPLATSER – GATHÖRN, SJÖAR OCH PARKER

På hemsidan ska det finnas en karta med inritade eventplatser. Även alla vattenytor som lämpar sig för event ska finnas med på kartan. Denna karta ska kontinuerligt uppdateras med aktuell information gällande eventplatserna. Kartan kan också utgöra underlag för kommande investeringar m.m.. Särskilt större event, såsom tivoli och cirkus, kan med fördel sedan hänvisas till bestämda platser. Platser kan vara såväl mindre gathörn och mellanplatser - som stora ytor i likhet med Knektaparken och Kålgårdsparken. Alla parker är inte lämpliga för alla typer av evenemang. Genom kategorisering av parkerna har Landskapsparkerna utpekats som den typen av park som är lämpligast för större evenemang som innefattar tivolin och dylikt. Landskapsparkerna är placerade ganska centralt och har stora gräsytor med plats för stora folksamlingar. Mindre event och evenemang kan anordnas i övriga parker.

TRAFIKOMLÄGGNINGAR

Vid större evenemang kan det eventuellt behövas trafikomläggningar. Då är det viktigt att planeringen för detta görs i god tid i samverkan med Jönköpings kommun. Arrangören behöver då upprätta en så kallad Trafikanordningsplan samt att se till att det finns trafikvakter vid behov.

Jönköpings kommun har många vackra blå kvaliteter som också är möjliga evenemangsytor.

NÄR?

LEVANDE STAD UNDER ALLA ÅRSTIDER

Staden ska bjuda på överraskningar under alla årstider. Även vinterhalvåret ska bjuda på evenemang. Genom att skapa goda förutsättningar för exempelvis marknader även under de kalla månaderna stärks möjligheterna för en spännande stadskärna.

LEVANDE STAD UNDER DYGNETS ALLA TIMMAR

Det är också viktigt att evenemangen erbjuds under olika tidpunkter på dygnet. Kvällsekonomin i Jönköping kan på så sätt växa och bli starkare, samtidigt som staden blir tryggare. Exempelvis genom nattmarknader och ljusevent.

Kvällsekonomi syftar till att skapa och tillhandahålla ett brett, tillgängligt och flexibelt utbud som gör att fler människor i större utsträckning nyttjar stadskärnan kvällstid. Kvällsekonomin syftar även till att skapa trygga, levande och attraktiva stadskärnor med stadskvaliteter.

Vissa evenemang passar att ha i kommunens parker.

HUR?

Olika evenemang har olika förutsättningar. Varje arrangör ska vidare beakta ett antal aspekter för att evenemangen ska bli så bra som möjligt. Det rör sig om aspekter som:

- Tillgänglighet för gång- och cykeltrafik
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Säkerhet, gällande framkomlighet för räddningstjänst, vakter, polisfrågor med mera
- Utrymning för besökare
- Tillgång till vatten och el etc.
- Avfallshantering
- Städning
- Återställning

Dessa aspekter berör flera förvaltningar och det ska vara enkelt för arrangörer att hitta rätt. Dessa aspekter specificeras i en processbeskrivning och uppdateras efterhand på hemsidan. Ett första steg till denna processbeskrivning hittas i slutet av denna rapport, i form av råd och riktlinjer.

Det finns även en arrangemangshandbok med tips och råd till de som har planer på att starta och utveckla ett arrangemang i Jönköpings kommun. Den finns tillgänglig på kommunens hemsida.

MARKNADSFÖRING AV EVENEMANG I STADSMILJÖN

När det gäller större evenemang, såsom till exempel internationella och nationella artister eller mästerskap, ska evenemangen marknadsföras i hela stads-

För att stärka vitaliseringen av staden behövs fler utomhusevenemang av olika karaktär genomföras och med en mångfald av aktörer.

miljön. Det innebär att stadens resurser ska kunna tas i anspråk, exempelvis gällande vepor på lyktstolpar och blomplanteringarnas färgsättning. Om det t.ex. är stora internationella evenemang kan evenemangets färger återspeglas i blomurnornas planteringar.

De av kommunen ägda och förvaltade ytor ska användas mer, som exempelvis Juneporten och Resecentrum. Dessa stora evenemang ska vidare synliggöras utmed de huvudsakliga stråken, som exempelvis Västra och Östra Storgatan och Oden-gatan. Denna typ av marknadsföring omvandlar stadsmiljön tillfälligt och stärker besöksnäringen. Detta ska hanteras av eventgruppen i samråd med stadsmiljögruppen.

Affischering är tillåtet på särskilda platser. Ingen affischering utanför dessa platser är tillåten. Speciella tillstånd kan ges vid t.ex. återkommande politiska möten. Små reklamskyltar på hård kartong räknas som affischer och är inte heller tillåtna.

TILLSTÅND

Enligt ordningslagen krävs det tillstånd för att använda offentlig plats inom detaljplanerat område. Ett undantag är om platsen endast används tillfälligt, i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Polisen tar kontakt med kommunen för markupplåtelse, då det ofta rör sig om kommunal mark så kallad allmän platsmark. Blankett för ansökan finns på Polisens hemsida. Kommunen debiterar upplåtelse av allmän platsmark enligt gällande taxa. Blankett för ansökan finns på Polisens hemsida. Kommunen debiterar upplåtelse av allmän platsmark enligt gällande taxa.

SMÅ OCH KORTVARIGA EVENT

Små överraskningar i staden är ofta uppskattade tillskott. Om du vill förgylla staden med t.ex. en mindre spelning som är kortare än 2 timmar behövs inget polistillstånd. Detta gäller enbart om det är ett tillfälligt arrangemang i ringa omfattning och på allmän platsmark. Det får inte heller vara på någon annan arrangörs mark och man får inte inkräkta på eller störa annans verksamhet.

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Skapa en webbaserad karta med eventplatser, innehållande viktig information för respektive plats.
- Skapa eventgrupper.
- Skapa rutiner för de praktiska detaljerna vid event för att underlätta för arrangörer.
- Uppdatera arrangemangshandboken.
- Utveckla en eventlotsfunktion.
- Verka för att fler event kvälls- och nattetid kan arrangeras.

RÅD OCH RIKTLINJER

VID EVENEMANG

- Var ute i god tid!
- Titta på hemsidan vilken plats som är lämplig för ditt event.
- Boka platsen hos tekniska kontoret.
- Kolla upp i arrangemangshandboken vilka tillstånd som krävs och vilka stöd som kan sökas.
- Sök aktuella tillstånd.
- Marknadsför eventet.
- Planera för säkerhet och städning etc.
- Kontakta miljö- och hälsoskyddskontoret om ditt evenemang kan komma att medföra bullerstörningar för närboende eller om livsmedel ska hanteras.
- Vid större event: Besiktiga platsen tillsammans med tekniska kontoret.
- Genomför eventet!
- Återställning. Platsen ska återställas till ursprungligt skick.
- Vid större event: Besiktiga platsen tillsammans med tekniska kontoret.
- Utvärdera! Är det event som planeras att återkomma är det mycket nyttigt att se vad som har fungerat bra och mindre bra.

kommunfullmäktige ☐
kommunstyrelsen ☒
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

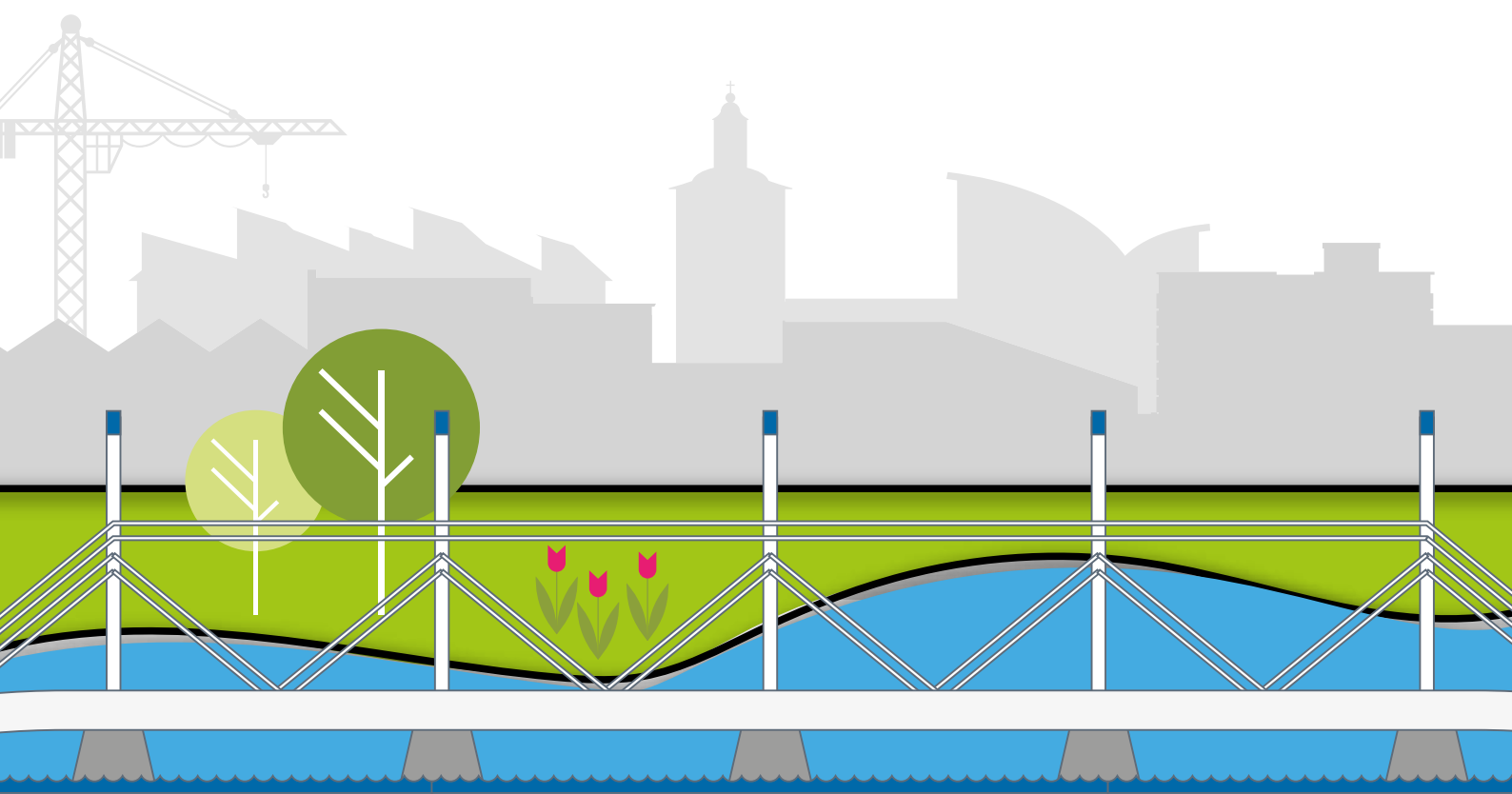
Stadens konst

Fastställt av kommunstyrelsen 2016-11-09 § 320

STADENS **KONST**

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09

INNEHÅLL

ÖVERRASKA – VARIERA – FÖRÄNDRA	4
STADEN SOM EXPERIMENTELLT GALLERI	4
PERMANENT KONST	5
DRIFT OCH UNDERHÅLL	5
TEMPORÄR KONST	6
TILLSTÅND	6
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN.....	8
RÅD OCH RIKTLINJER FÖR TEMPORÄR KONST.....	8

Foto: Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun
Illustrationer och layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

STADENS KONST

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord *stadsmiljöprogrammet*.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

ÖVERRASKA – VARIERA – FÖRÄNDRA

Konst med hög kvalitet gör stadsmiljön mer spännande och överraskande. Stadens konst ska erbjuda stor variation och bredd avseende platser, genrer, färger och andra aspekter. I enlighet med Stadsbyggnadsvisionen ska stadsmiljön präglas av öppenhet och kreativitet.

STADEN SOM EXPERIMENTELLT GALLERI

Temporär och permanent konst kan göra stadsmiljön mer attraktiv, vackrare och tankeväckande. En attraktiv stadsmiljö innebär att besökaren får en mångfald av intryck, ofta samtidigt. Intrycken kan vara av olika karaktär: behagliga eller obehagliga, underhållande eller tankeväckande. Ofta uppskattar besökare, vare sig det är turister eller invånare, konst som överraskar i stadskärnan. Delar av stadens konst bör därför vara oförutsägbare.

Många olika typer av tillfälliga konstverk ska ges möjligheter och förutsättningar i stadsmiljö. Det kan vara konst som harmonierar med stadsmiljön och konst som skapar disharmoni. Genom att prova sig fram och experimentera, och skapa diskussioner, kan den offentliga tillfälliga konsten i stadsmiljön växa fram.

Målsättningen är att staden i sig ska fungera som ett konsgalleri där besökaren möter konsten på oväntade platser. Konsten ska gärna rikta fokus mot Jönköpings unika stadskvaliteter, t.ex. närheten till vatten och dess topografi. I samband med den omfattande stadsutveckling som sker i kommunen bör konsten ha en central roll.

För att skapa en spännande stadsmiljö för kommunens invånare och besökare bör Jönköpings kommun avsätta medel för konstnärlig gestaltning vid utformning av viktiga nya platser. Det ska beaktas tidigt i processen så att konstverket blir en integrerad del i platsen.

Gatukonst och graffiti kan göra stadskärnan mer attraktiv, överraskande och skapa en mer kreativ atmosfär. Förutsättningarna för denna konstform bör utvecklas i samarbete med utövare.

När nya skulpturer väljs bör ett mänskligt perspektiv beaktas. Det innebär att de bör placeras där

i första hand gående kan ta del av dem och där det går lätt att stanna till och reflektera över verken. På det sättet blir de även mer tillgängliga för barn.

Konstverk bör placeras där gående lätt kan stanna till och reflektera över verken.

Konstnären Guy Lorgerets installation Nomade i Örebro. Fotograf Sandra Subraian Ekholm / OpenART 2015.

PERMANENT KONST

Den permanenta konsten i offentliga miljöer beskrivs i en särskild arbetsordning hos Kultur- och fritidsförvaltningen. Nedan beskrivs de olika stegen i processen, från idé till färdigt konstverk. Hela processen tar i snitt ca 1 år. För konst på allmän plats ska Stadsmiljögruppen vara en part i utvärderingsprocessen.

Den nämnd som är projektledare för berört projekt ansvarar för att anslag för konstnärlig gestaltning medtas vid anslagsframställningen. Anslagen ställs sedan till kultur- och fritidsnämndens förfogande.

DRIFT OCH UNDERHÅLL

Vartannat år bör det göras en översyn av alla offentliga konstverk. För att underlätta underhållet har ett faddersystem införts. Jönköpings kommun har en mängd kommunala konstverk på gator och torg runt om i kommunen. Faddrarna håller koll på ett specifikt konstverk som är placerat utomhus och återkopplar till kultur- och fritidsförvaltningen om konstverket är skadat eller är i behov av att ses över.

PROCESSBESKRIVNING

Utllysning

- Formulera uppdrag
- Tidplan
- Annonsera
- Registrera

Urval

- Välj konstnärer för skissuppdrag
- Eventuellt platsbesök
- Utvärdera
- Beslut i kultur- och fritidsnämnden

Genomförande

- Samverka med berörda förvaltningar och konstnär
- Marknadsför
- Invig

Staden kan förgyllas med muralmålningar. Inventering av lämpliga platser ska göras.

Har du ett konstverk i din närhet som du vill ta hand om som konstfadder? Kontakta kommunens kontaktcenter!

TEMPORÄR KONST

Jönköpings kommun ska ha en mycket generös hållning beträffande konst. Det är viktigt att kommunen har en tydlig organisation som på ett enkelt sätt kan samverka med konstnärer, konstdonatorer, sponsorer, institutioner och andra. Dessa processer kommer att beskrivas på hemsidan, tillsammans med kontaktpersoner och andra viktiga aspekter att beakta.

Enligt stadsbyggnadsvisionens Aktivitetsstrategi ska en tolerant, öppen stad skapa en atmosfär där man uppmuntrar experiment och där man kan testa sig fram. Temporära verksamheter kan innebära att man målar fastigheter, att man ljud- eller ljussätter staden, att man samlas i en verkstad och återvinner och bygger egna installationer. Temporära verksamheter kan åstadkommas till låga kostnader och kräver ofta inga satsningar i form av underhåll eller annat arbete.

Det kan även innebära användning av tomma lokaler (både affärslokaler, industrier med mera) till temporära kulturverksamheter, i syfte att utveckla staden. Temporära kulturverksamheter i exempelvis affärslokaler kan skapa liv och innehåll i området, och på sikt göra lokalen och området attraktivt, locka fram nya hyresgäster, affärer med mera. Temporära verksamheter kan vara exempelvis ljusinstallationer eller graffiti. Rivningstomter innebär låg hyra och kan därför utgöra grogrund för olika kreativa verksamheter. Framgångsrika exempel kan också bevaras och utvecklas. Möjligheterna att bevara vissa äldre lagerlokaler med mera ska därför beaktas. Räddningstjänsten bör kontaktas i ett tidigt skede för att ge råd kring antal personer som kan vistas i lokalen och behov av utrymningsmöjligheter.

GATUKONST

Muralmålari, gatukonst och graffiti – som är konstformer – gör ofta städer mer vackra och spännande. Själva arkitekturen – eller papperskorgar, elskåp och annat – används då ofta som ”duk” för konsten och staden blir ett galleri. Konsten blir tillgänglig för alla och ger en färgrikare och mer intressant gatumiljö. Konsten bidrar då också till medborgerligt engagemang för den offentliga utsmyckningen.

Muralmålari kan handla om såväl klassiska som moderna motiv och består helt enkelt av målningar på väggar. Jönköpings kommun ska skapa förutsättningar för detta, genom att inventera väggar, utlysa exempelvis tävlingar och annat.

Gatukonst och graffiti är konstformer som ofta anses ha en urban kvalitet. Hip hopen är en del av Jönköping och därför ska även gatukonsten och graffiti ges bättre förutsättningar, i form av fler legala väggar, temporära ytor för målning med mera.

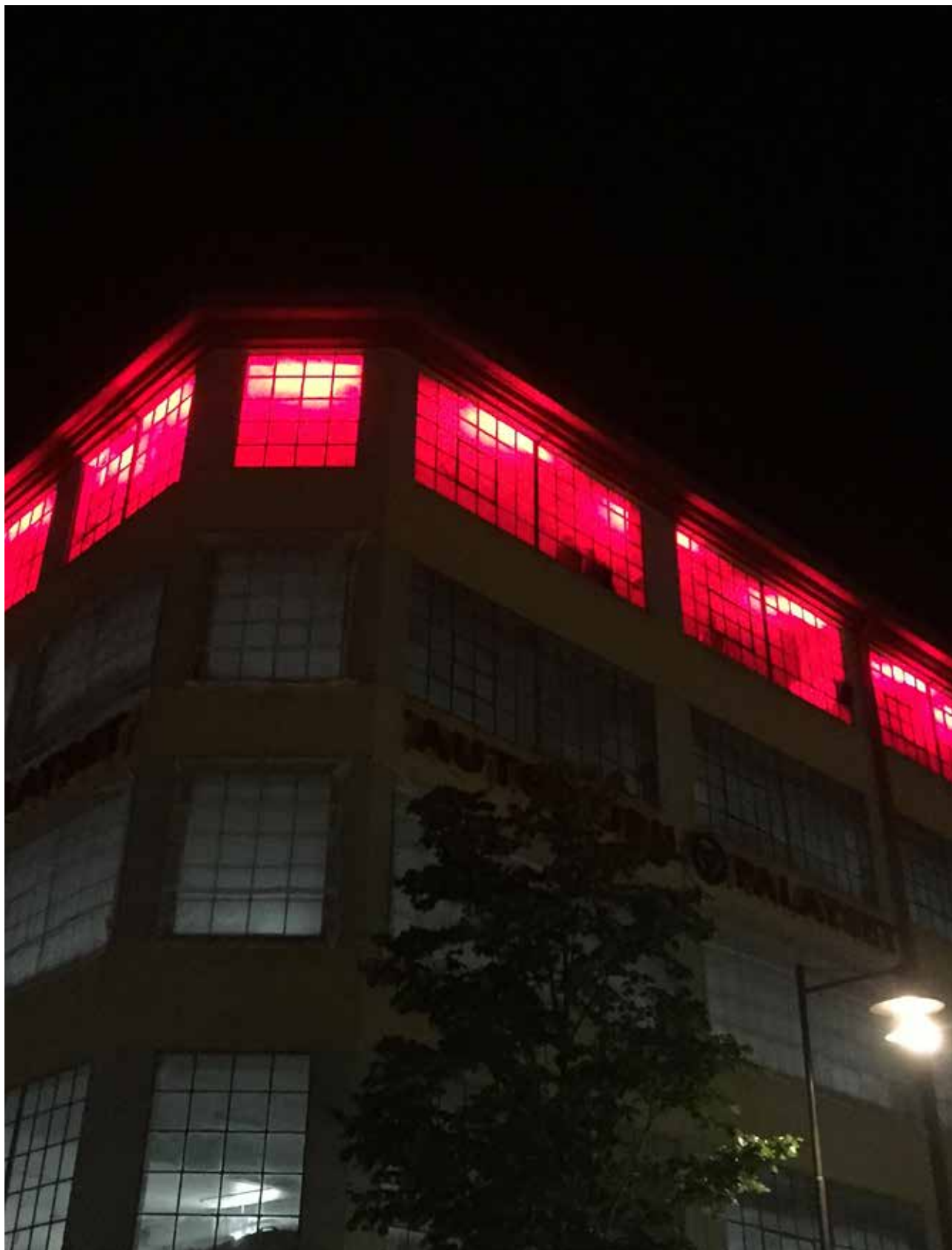
Klotter är däremot något helt annat, som faller utanför konstens område och är inte tillåten.

TILLSTÅND

Enligt ordningslagen krävs det tillstånd för att använda offentlig plats inom detaljplanerat område. Ett undantag är om platsen endast används tillfälligt, i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Polisen tar kontakt med kommunen för markupplåtelse, då det ofta rör sig om kommunal mark så kallad allmän platsmark. Blankett för ansökan finns på Polisens hemsida. Kommunen debiterar upplåtelse av allmän platsmark enligt gällande taxa.

Tråkiga elskåp kan bli spännande konstverk.

*Temporära installationer blir ett tillskott i staden. Den kan t.ex. göras i affärslokaler eller som här i ett parkeringshus.
(Red Empty, CM von Hausswloff)*

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Upprätta ett avtal mellan kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden angående drift och underhåll.
- Inventera lämpliga ytor för konst, såväl permanent som temporär.
- Utveckla hemsidan.
- Skapa ett register över konstverk, konstnär och ansvar som kopplas digitalt till kommunkartan.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR TEMPORÄR KONST

- Fundera över om polistillstånd behövs eller inte.
- Verket får ej vara ett hinder mot tillgängligheten eller en fara ur trafiksäkerhetssynpunkt.
- Samråd med berörd fastighetsägare. För allmän plats är det oftast kommunen. I Jönköping är det tekniska kontoret som är markägare.
- Använd helst material eller färg etc. som medför ett enkelt återställande.
- Träd mår ej bra av att t.ex. tygremsor etc. sitter runt stammen under för lång tid.

kommunfullmäktige ☐
kommunstyrelsen ☒
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

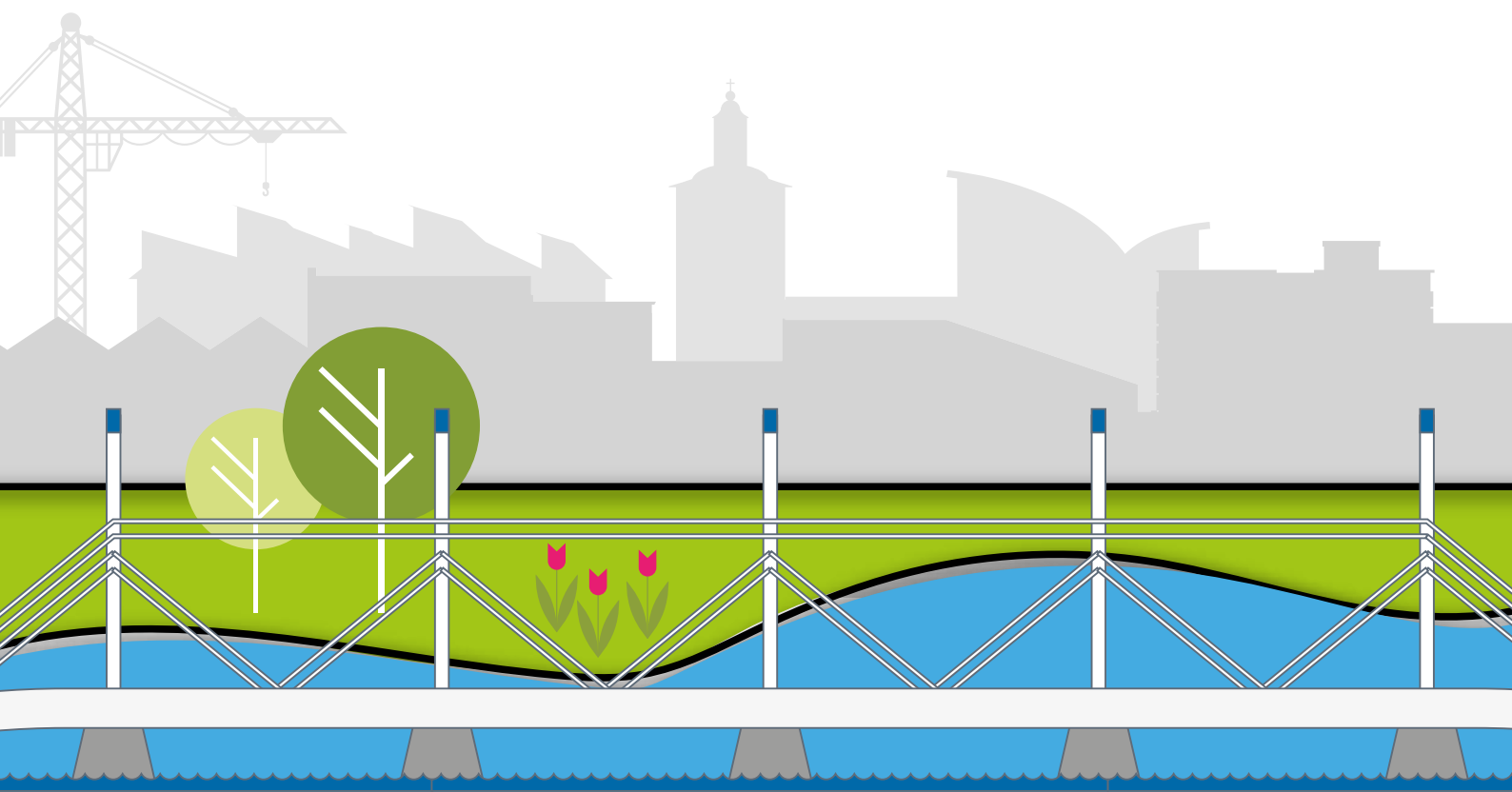
Stadens skyltar och försäljning på allmän plats

Fastställt av kommunstyrelsen 2016-11-09 § 320

STADENS **SKYLTAR** och **FÖRSÄLJNING** på allmän plats

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09

INNEHÅLL

STADENS SKYLTA	4
REKLAM I STADEN	4
OLIKA TYPER AV SKYLTA	5
SKYLTA OCH DESS BELYSNING	10
SKYLTERS PLACERING	1
SKYLTFÖNSTER	11
AFFISCHERING	11
TILLSTÅND OCH BYGGLOV	12
EFTERLEVNAD	12
FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS	14
TILLFÄLLIG VARUEXPONERING	14
MÖBLERINGSZON	15
UTSMYCKNING UTANFÖR ENTRÉ	15
TILLSTÅND FÖR FÖRSÄLJNING	18
STÄDNING OCH SKÖTSEL	18
BYGGLOV	19
SÅ HÄR GÖR DU EN ANSÖKAN	19
EFTERLEVNAD	19
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN	20
RÅD OCH RIKTLINJER FÖR SKYLTA	20
RÅD OCH RIKTLINJER FÖR UTSMYCKNING OCH FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS	20

Foto: Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun

Illustrationer: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun och NY

Layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

STADENS SKYLTA OCH FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord *stadsmiljöprogrammet*.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

STADENS SKYLTAR

Skyltar är en del av en levande stadsbild, både i det offentliga rummet och på husfasader. En skylt skapar intresse för byggnadens innehåll och förenklar orienteringen. På vissa ställen upplevs skyltar som en naturlig del av miljön, medan de på andra platser kan upplevas som för påträngande. Skyltning och dess utformning är dessutom extra viktig i anslutning till verksamheter som industri, kontor och handel där företag behöver synas för att locka till sig kunder. Den kan även behövas för hänvisning av leveranstrafik och dylikt.

Skyltar ska synas och vara lätta att avläsa. En skylt som är väl utformad och placerad kan skapa ett positivt inslag i gatumiljö. En skylt ska vara informativ för den verksamhet som ska exponeras.

Precis som skyltar är en del av en levande stadsmiljö är lysande och belysta skyltar liksom reklamtavlor en självklar del av staden om natten. En skylt med bra belysning blir en naturlig del av och ett positivt tillskott till miljön, medan en felaktigt belyst skylt upplevs som påträngande och kan påverka rummet som helhet på ett negativt sätt. I vissa miljöer ställs större krav på mängden reklam och skyltars utformning. Till dessa miljöer hör främst kulturhistoriska och äldre bebyggelse. Rådgivning om utformning ges av stadsbyggnadskontoret.

REKLAM I STADEN

Våra städer är från dess begynnelse handelsplatser. Det kommersiella kommer alltid och ska vara en viktig del av staden. Det är dock viktigt att det finns platser i staden där det finns möjlighet att sitta ner utan att det innebär ett köptvång. Likaså bör Jönköping ha en viss restriktiv hållning för ytterligare reklam i stadsrummet. Reklam för evenemang är dock undantaget. T.ex. ska vimplarna på vindbron endast vara till för att informera om evenemang i staden, inte allmän reklam.

Ytterligare restriktioner finns angående reklam för alkoholhaltiga drycker enligt Alkohollagen, läs mer i fördjupningen **Stadens uteserveringar**.

OLIKA TYPER AV SKYLtar

Olika typer av skylt ger olika uttryck och harmoniserar på olika sätt med byggnadens arkitektur och gatubild. Därför är det viktigt att rätt typ av skylt används. För att lättare hitta vilken skylt som passar just för ditt ändamål beskrivs kortfattat olika skyltar. Finns det behov av flera skyltar på samma fasad bör de samordnas.

FASADSKYLtar

Den enklaste formen av skylt är en skiva som fäst på byggnadens fasad. Det är viktigt att tänka på skyltens storlek och att den ska anpassas till byggnadens arkitektur och fönstersättning. Tänk även på vilka färger och storlek som används. Skylt ska vara monterade i direkt anslutning till butiken eller verksamheten. Alla fasadskyltar kräver bygglov.

FRILIGGANDE BOKSTÄVER PÅ FASAD. Friliggande bokstäver på fasad är ofta ett alternativ som smälter bra in i miljön och inte så stor utsträckning påverkas av byggnadens arkitektur och fasaddetaljer. Dock bör inte bokstäverna ha samma färg som fasaden för att utöka läsbarheten.

FLAGGSKYLtar. Flaggskyltar är en bra typ av skylt i stadsmiljöer då de syns från sidan. Skylten bör utformas så att den ger ett lätt intryck. Denna typ av skylt bör placeras vid entrén.

PENDELSKYLT. Pendelskylt hänger i ett utstående stag och har ofta ett släpp mellan steget och skyltskivan. Skylten är lätt att byta och underordna ett sammanhållet skyltprogram på en byggnad. Pendelskylt passar ofta bäst på äldre byggnader med kulturhistoriska värden.

MÅLADE BOKSTÄVER. Målade bokstäver direkt på fasad är ett enkelt alternativ som typ av skylt. Särskilt i historiska miljöer och för byggnader med putsade fasader kan detta ett bra alternativ.

NEONSKYLtar. Neonskyltar ger stor flexibilitet i utformning och färg. Stora lysande ytor bör undvikas, det är bättre att istället belysa bokstäverna.

Friliggande bokstäver på fasad

Flaggskyltar

Pendelskylt

Målade bokstäver

Neonskylt

SKYLTSKIVOR.

Skyltskivor består av en bakgrundsskiva, vanligen metall eller plats, på vilken skyltmotivet appliceras med screentryck eller annan metod. För att inte förstöra fasaduttryck bör skyltskivor anpassas i storlek. Bokstäverna kan även distansmonteras mot bakgrunden.

LÅDSKYLTAR.

Låds skyltar blir lätt klumpliga och svåra att anpassa till byggnadens arkitektur och bör därför undvikas.

LED-SKYLTAR

LED-skyltar kan både finnas som fasadskylt och som en fristående skylt.

LED-skyltar och tavlor med föränderligt budskap innebär särskilda utmaningar för stadsmiljön av flera orsaker. Beroende på vad som visas kan de variera oerhört mycket i ljushet beroende på bakgrundsfärg. Växlar tavlan dessutom mellan vit och svart bakgrund blir det snabba förändringar i rummets ljushet som kan vara direkt synnedsättande. Det bör också beaktas att budskap och texter framträder tydligare när ljus text mot mörk bakgrund används än det motsatta.

Behovet av ljushet hos en LED-tavla varierar med omgivningsljuset. Dagtid behöver tavlan vara ljusare än kvällstid. Idealt är att LED-tavlors ljushet regleras genom sensorer efter omgivningsljuset, men ett enklare alternativ är att de kvälls- och nattetid regleras ner till lägre ljusnivå med hjälp av skymningsrelä eller timer.

Animationer och bildväxling bör generellt användas mycket sparsamt. Skyltar nära trafikmiljöer får inte ha animerade bilder, blinka eller växla bilder i snabb takt. Ögat dras mot ljusa ytor och rörelser, vilket i en trafikmiljö tar bort fokus från trafiken och skapar en sämre trafiksäkerhet.

LED-skyltar kräver bygglov, både som fasadskylt och fristående skylt. Vid permanent täckning av skyltfönster med t.ex. en LED-skärm eller stripning krävs också bygglov eftersom det bedöms vara en fasadändring.

Skyltskivor

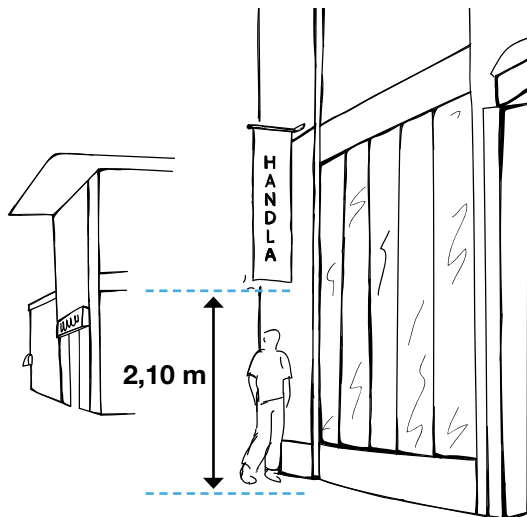
Låds skyltar bör undvikas

LED-skyltar kräver bygglov

FRI HÖJD

Vepor och markiser i gatubilder kan skapa problem med tillgängligheten om de inte utformas på ett korrekt sätt. Vepor ut från fasad, på en höjd lägre än 2,10 m, är inte tillåtet då de är lätta att gå in i och motverkar tillgängligheten. Det är bättre att arbeta med vepor direkt mot fasad.

VEPOR

Stora vepor som täcker en hel fasad eller stora delar av en fasad är bygglovspliktig och lämpligheten bedöms i varje enskilt fall.

Stora fasadvepor är bygglovspliktiga.

BANDEROLLER

Banderoller får användas på särskilt anvisade platser som t.ex. över Vindbron. De är enbart till för marknadsföring av evenemang av olika slag, inte allmän reklam. För mer information kontakta kommunens kontaktcenter.

Stor banderoll över Vindbron som endast får användas för marknadsföring av evenemang.

PYLONER

Pyloner är fristående höga skyltar som syns på långt avstånd. Denna typ av skylt passar främst för verksamheter utanför stadskärnan. Skylten ska vara placerad på den egna fastigheten för verksamheten. Pyloner kräver bygglov.

Stora pylonskyltar passar bäst utanför den täta kvarterstaden.

BEACHFLAGGOR

Med beachflaggor menas fristående flaggor alternativt vimplar vinklade ut från fasad i gatuhöjd. Oftast har de en enkel fot av kryssmodell. Dessa flaggor är inte tillåtna då de skapar problem för tillgängligheten i stadsmiljön.

TROTTOARPRATARE

Trottoarpratare är en skylt som är placerad på mark. Är den placerad på allmän platsmark krävs tillstånd från Polisen. Ofta är det kommunen som äger allmän platsmark och då krävs även tillstånd från kommunen. Detta behandlas genom polistillståndet.

Det är viktigt för näringsidkaren att tänka på syftet med trottoarprataren och om skyltbehovet kan tillgodoses på annat sätt än genom en trottoarpratare. Finns det utrymme på fasaden för tillfälliga erbjudanden bör detta alternativ prioriteras (se bilder på goda exempel på sid 9).

Uteserveringar bör använda en mindre del av serveringens staket eller annan avgränsning för annonsering framför att använda en trottoarpratare, då detta är mer estetiskt tilltalande och inte skapar ett ytterligare hinder ur tillgänglighetssynpunkt. Staketen ska fortfarande ha en luftig utformning och hela sektioner får inte förses med budskap.

Beachflaggor är ej tillåtna eftersom de utgör hinder för tillgängligheten.

Det är också viktigt att tänka på att budskapet på en trottoarpratare inte ska vara ett permanent budskap utan ska vara för att skapa intresse för tillfälliga eller special erbjudanden. Näringsidkaren ska alltid beakta om det finns möjlighet till att ha en digital marknadsföring istället.

Trottoarpratare ska plockas undan vid stängning. trottoarpratare är ej tillåtna i stadsdelarna Öster och Väster i Jönköping.

FÖR ÖVRIGA OMRÅDEN GÄLLER FÖLJANDE KRAV FÖR TILLSTÅND FÖR TROTTOARPRATARE.

Alla gator är inte lämpliga för trottoarpratare men där det är ok ska följande uppfyllas för att få ett tillstånd:

- Max en trottoarpratare får placeras per entré och verksamhet.
- Trottoarprataren ska placeras i direkt anslutning till aktuell entré.
- Trottoarprataren ska vara av godkänd modell för att gatumiljön fortfarande ska vara tillgänglig för alla. Godkänd modell har måtten 65x130 cm och har en solid sockel som är minst 10 cm hög. Sockeln ska vara smäckert utformad.
- Finns det en möbleringszon ska trottoarpratare placeras där.

Tillstånden ges årsvis.

Trottoarpratare kräver tillstånd. Godkänd modell är den mindre varianten på ovanstående bild.

Behovet av trottoarpratare kan tillgodoses på andra sätt som inte blir ett hinder för tillgängligheten.

SKYLTA OCH DESS BELYSNING

Lysande och belysta skyltar kan skapa problem om de sätts upp utan medvetenhet om dess påverkan på den omgivande miljön och ska behandlas som armaturer. Med belysta skyltar avses alla typer av skyltar som saknar integrerad invändig belysning och istället belyses med antingen riktat ljus eller släpljus utifrån. Lysande skyltar har invändig belysning som gör hela eller delar av skylten luminant. Hit räknas allt från enkla ljuslådor och neonskyltar till LED-tavlor. Förutom placering är ljusnivå, spridningsvinklar och teknik avgörande faktorer för hur skylten upplevs och hur den påverkar rummet. En noggrann analys av skyltens inverkan på platsen ska alltid föregå dess uppsättning.

Skyltens belysning ska, liksom själva skylten, harmonisera med rummet den sitter i. En för svagt belyst skylt, eller en belysning med avvikande ljusfärg, ger en känsla av att skylten är ogenomtänkt. För stark belysning på skylten gör att det finns risk för ljusinfation. Ljuset är en del av vad skylten kommunicerar med mottagaren.

För att undvika ljusföroreningar är det lämpligt att skyltbelysning placeras så att reflekterat ljus riktas nedåt istället för uppåt. Inte minst i närheten av bostäder är det viktigt att ljus från skylten inte stör de boende. Även ur driftekonomisk hänsyn är rätt belysning viktig, liksom att det tas i beaktande under vilka tider skylten lyser/är belyst.

SKYLTARS PLACERING

- Skylten ska placeras i anslutning till den verksamhet som den informerar om. Placeras den på fasad ska verksamheten finnas i byggnaden.
- Fasadskyltar för verksamheter som finns i samma byggnad ska grupperas för att skapa en visuell balans.
- Flaggskyltar och pendelskyltar ska placeras på en höjd av minst 2,5 meter för att inte utgöra ett hinder vid snöröjning.
- Skyltar på tak bör undvikas.

SKYLTFÖNSTER

Skyldfönster är en stor del av butiker och verksamheters ansikte ut till kunder och besökare och en bra marknadsföringsplats. Ett skyltfönster som används på rätt sätt kan det både informera, inspirera och skapa köplust och nyfikenhet hos kunden. Det är viktigt att butiken har ett tydligt och attraktivt budskap i skyltfönstret för att locka kunden in i butiken. Ett skyltfönster bör inte täckas med ogenomskinlig film då det inte blir lockande för kunden och inte bidrar till en inbjudande gatumiljö.

Skyldfönster för säsongsbutiker kan ofta skapa döda ytor i stadsmiljön. För att stadsmiljön ska vara levande året runt vid butiker vars lokaler inte nyttjas är det viktigt att skyltfönstren fortfarande används för exponering. Skyldfönstren kan vid dessa tillfällen användas som marknadsföringsfönster för lokala aktiviteter alternativt för utställning av konst och hantverk. Detta är extra viktigt i stråk med butiker av säsongskaraktär, då skyltfönstren spelar en stor roll för belysningen av gaturummet.

Permanent täckning av skyltfönster med t.ex. en LED-skärm eller stripning bedöms vara en fasadändring och kräver därför bygglov.

AFFISCHERING

Affischering är tillåtet på särskilda platser. Ingen affischering utanför dessa platser är tillåten. Speciella tillstånd kan ges vid t.ex. återkommande politiska möten.

Små reklamskyltar på hård kartong räknas som affischer och är inte tillåtna.

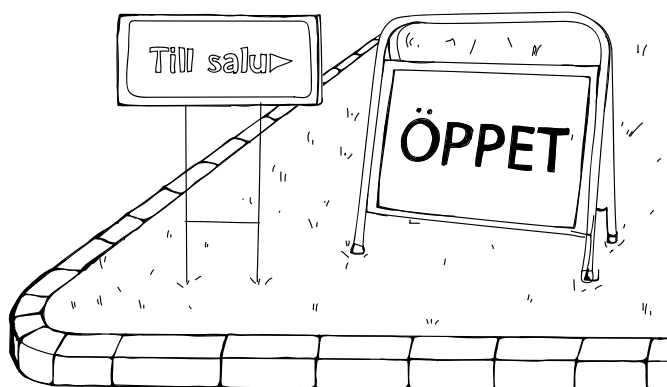
Skyldfönstren är butikernas allra viktigaste skyltmöjlighet.

Om butiker har stängt under längre perioder bör skyltfönstren användas för t.ex. annan lokal marknadsföring eller konst.

Affischering är endast tillåten på särskilda platser.

TILLSTÅND OCH BYGGLOV

Skyltar regleras av plan- och bygglagen och ordningslagen och kräver bygglov men även fastighetsägarens godkännande.

En ansökan om bygglov säkerställer att skylten eller vepan är anpassad till byggnaden och är anpassad till byggnadens arkitektoniska och kulturella värden så att utformningen bidrar till en rik stadsmiljö.

OBJEKT	OK	NEJ	KRÄVER BYGGLOV	KRÄVER ANNAT TILLSTÅND
FASADSKYLT			●	
LED-SKYLT			●	
PYLONER			●	
MINDRE VEPOR	●			
STÖRRE VEPOR			●	
BANDEROLL				●
BEACHFLAGGA		●		
STRIPNING AV SKYLTFÖNSTER			●	
AFFISCHER	●*			
TROTTOARPRATARE				●

* Endast tillåtet på affischpelare eller anslagstavlor.

Till ansökan om bygglov behövs fackmannamässigt utförda ritningar som visar den tänkta skylten eller vepan.

- Fasadritningar (skala 1:100) som visar skyltens placering på fasad och höjden från gata.
- Skyltritning, mått- och färgsatt ritning över skylten eller vepan.
- Information om skylten eller vepan ska belysas.
- Är det en LED-skylt ska tiden för bildväxlingen framgå samt ljusstyrka.
- Komplettera gärna er ansökan med ett fotografi eller fotomontage.
- I vissa fall kan en situationsplan (skala 1:400) krävas som visar byggnadens placering.

ENSKILDA SKYLTPROGRAM – HALVERAD BYGGLOVSTAXA

Om en fastighetsägare tar fram ett skyltprogram för hur skyltning planeras göras för berörd fastighet som sedan kan ligga till grund för kommande bygglov halveras bygglovstaxan om sökt bygglov följer aktuellt program.

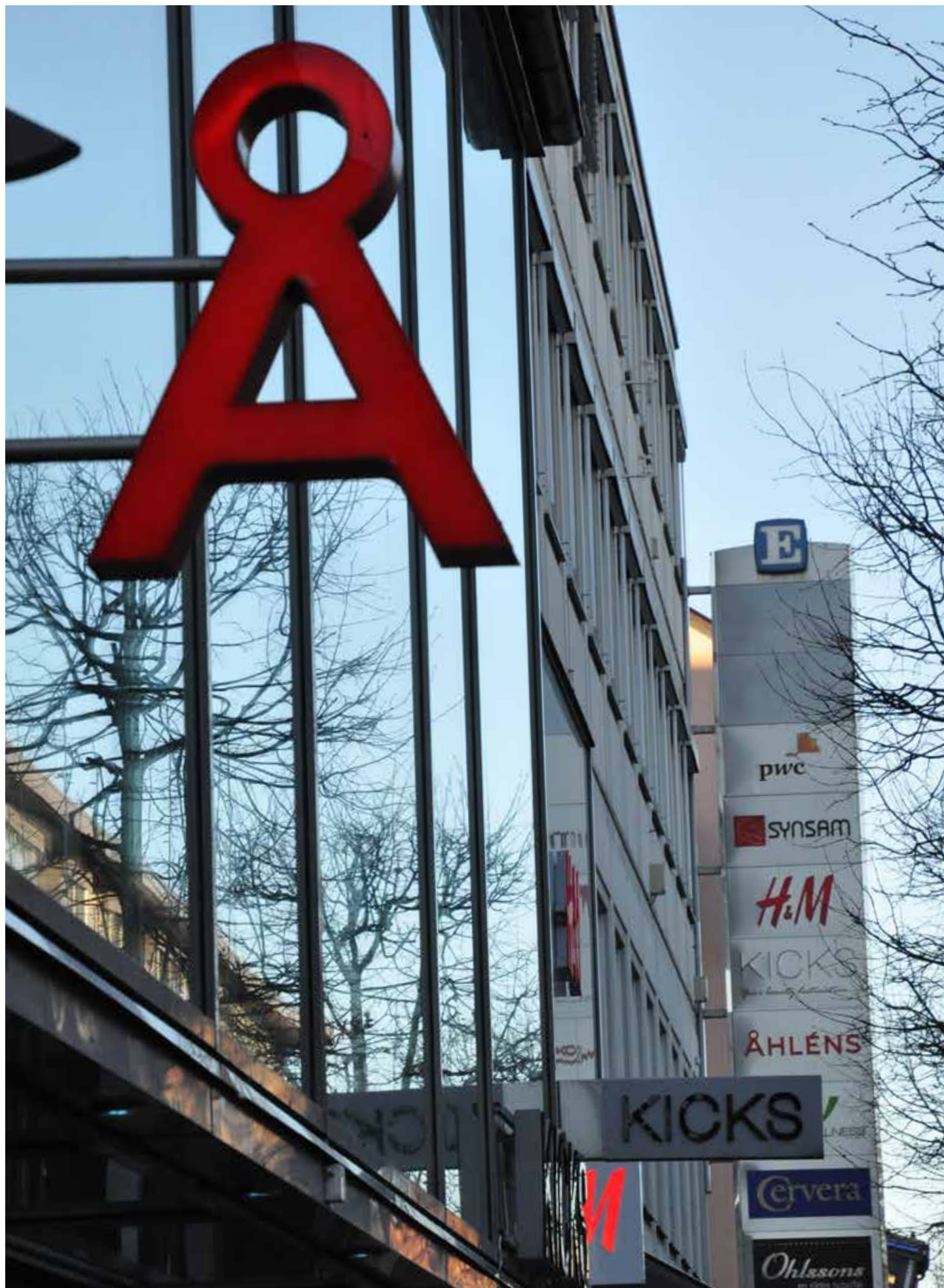

EFTERLEVNAD

Uppsättning av skylt är en lovpliktig åtgärd. Finns det en skylt som inte har bygglov kommer näringsidkaren eller fastighetsägaren att informeras och ombes tas bort den. För skyltar utan bygglov som inte tas ner tas en sanktionsavgift ut.

När fel modell av trottoarpratare används kommer den att beslagas och följs inte riktlinjerna kan tillståndet dras in kommande år.

Stadsvandringar med Polisen, Räddningstjänst, Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO), Jönköping City och kommunen anordnas årligen för att säkerställa efterlevnaden enligt gällande lagstiftning.

FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS

Försäljning i stadsmiljön skapar en rik och levande stadsbild som lockar besökare. För att alla aktörer och besökare ska kunna ges samma möjligheter finns ett regelverk för att skapa en bra och fungerande stadsmiljö som är tillgänglig för alla.

Tillfällig försäljning av varor sker i möbleringszonen om så är möjligt. Saknas möbleringszon får varuexponering endast ske om kvarvarande passageutrymme för förbipasserande är tillräckligt, minst 150 cm från husfasad. Vid försäljning i en permanent, tillfällig eller säsongsbetonad uppställd byggnad, kiosk eller vagn, krävs förutom polistillstånd även bygglov. Vilka handlingar som behövs för ett bygglov presenteras under rubriken Bygglov.

TILLFÄLLIG VARUEXPONERING

I direkt anslutning till en butik är det möjligt att ha tillfällig varuexponering och försäljning. Detta kräver dock polistillstånd. För föremål som placeras direkt vid fasad och har ett mått på max 40 cm från fasad är undantaget och kräver inget tillstånd om det följer dessa riktlinjer.

Finns det en möbleringszon ska den användas för varuexponeringen så att husfasaderna kan hållas fria för att underlätta orientering för synskadade. Saknas möbleringszon får varuexponering endast ske om kvarvarande passageutrymme är tillräckligt dvs. 150 cm från fasad. På gator med omfattande gångtrafik kan ännu bredare fritt gångfält krävas. Exponerade varor och varuställ ska tas in vid stängningsdags.

Varor utanför butiken ger ofta ett trevligt inslag i stadsmiljön men blir ofta även ett hinder för tillgängligheten.

MÖBLERINGSZON

På vissa gågator och breda gångbanor finns det möbleringszoner för att underlätta framkomligheten. I denna möbleringszon ska flera funktioner samsas. Både fast utrustning som parkbänkar, trädplantering, lyktstolpar, soptunnor, konstverk, cykelställ men även tillfällig varuexponering och trottoarpratare.

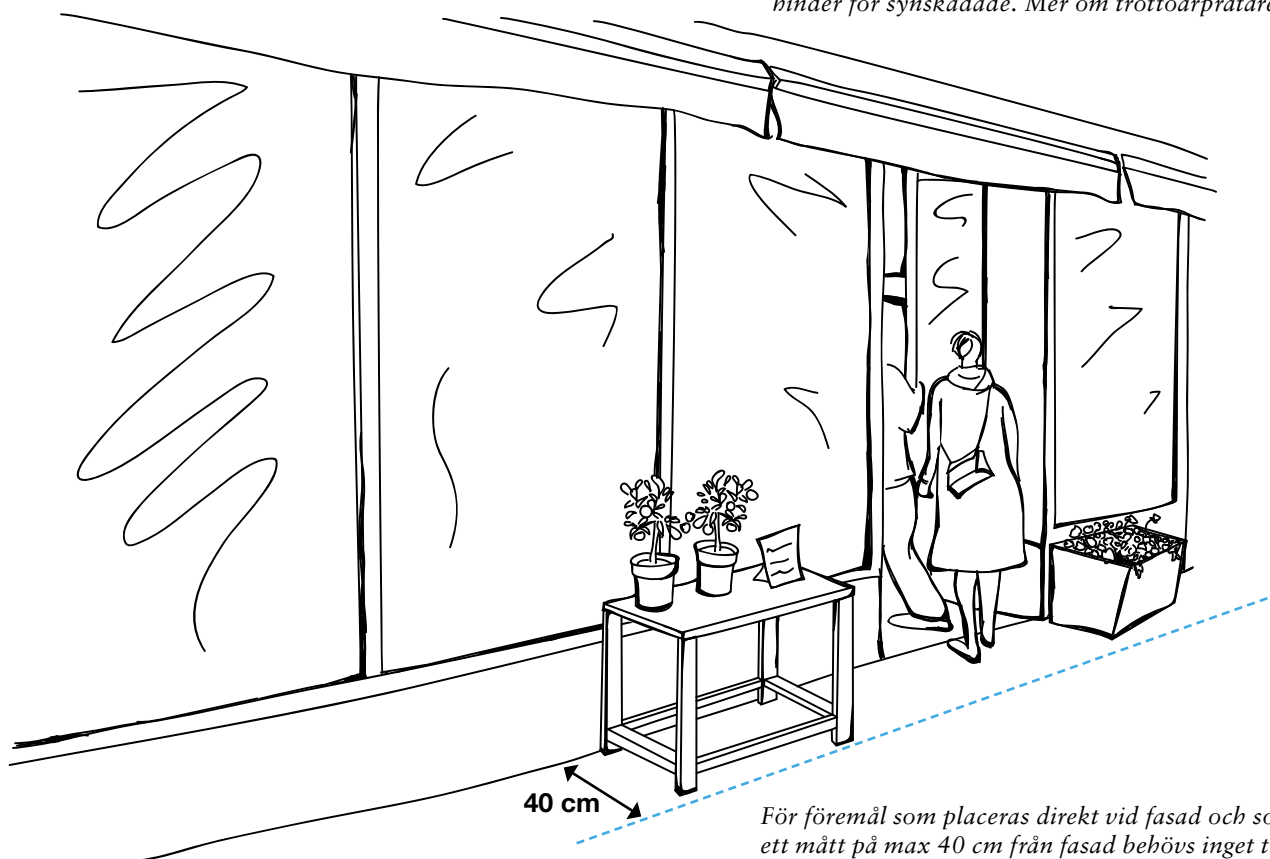
UTSMYCKNING UTANFÖR ENTRÉ

Utsmyckning vid entréer skapar ett inbjudande intryck, lockar och välkomnar besökaren till verksamheten. Utsmyckningen av entrén ska vara anpassad till verksamheten och den får inte påverka tillgängligheten i gatumiljön. En entré kan även uppmärksammas med hjälp av färgsättning eller belysning. Alla föremål som placeras på allmän platsmark kräver tillstånd från polis och markägare. För föremål som placeras direkt vid fasad och har ett mått på max 40 cm från fasad är undantaget och kräver inget tillstånd.

Husfasader är naturliga ledstråk vilket betyder att de helst ska hållas fria. De föremål som dock placeras direkt vid fasad måste vara utformade så att tillgängligheten inte begränsas och måste därför följa nedanstående riktlinjer.

Trottoarpratare kan placeras så att de inte utgör ett hinder för synskadade. Mer om trottoarpratare på sid 8.

För föremål som placeras direkt vid fasad och som har ett mått på max 40 cm från fasad behövs inget tillstånd om det har en solid botten och har ett tvärså som gör att synskadade kan använda fasaden som ledstråk ändå.

BLOMKRUKOR

Blomkrukor vid entré är tillåtet och kräver inte tillstånd om de placeras direkt mot fasad och inte mäter mer än 40 cm ut från fasad. Blomkrukan bör vara minst 50 cm hög, ha en solid och tung sockel för att kunna stå stadigt och inte skapa problem för personer med synnedsättning eller för framkomligheten.

MARSCHALLER

Marschaller, facklor och levande ljus skapar en trivsam stämning till platsen. Vid val av marschaller måste de dock utformas så att säkerheten för gående inte påverkas, särskilt för personer med funktionsnedsättning och för barn. Marschaller ska vara placerade i tunga hållare med ett skydd runt om.

Blomkrukor bör vara minst 50 cm höga och får endast vara 40 cm djupa för att man inte ska behöva söka tillstånd.

Kommunen rekommenderar att denna typ av marschallhållare bör användas.

Ur säkerhetssynpunkt bör verksamheten ha en restriktiv hållning till användandet av marschaller och först och främst fundera på andra alternativ.

MATTOR

Mattor ska helst vara placerade inne i butiken eller verksamheten då mattor utanför en entré kan orsaka fall- och halkolyckor. Entréer kan istället tydliggöras genom ljussättning. Vid eventuella olyckor p.g.a. mattan är det verksamheten som är ansvarig. Inköp av lämplig matta kan göras via Jönköping City.

Vid snö är dock mattorna inte tillåtna eftersom de utgör hinder för snöröjningen.

Marschaller bör undvikas men annars ska de placeras i tunga hållare med ett skydd runt om.

Röda mattor är tillåtna men bör undvikas. Vid snö är de ej tillåtna eftersom de blir ett hinder för snöröjningen.

CAFÉBORD OCH LIKNANDE FÖREMÅL

Cafébord och stolar är inte en lämplig utsmyckning om det inte rör sig om café- och restaurangverksamhet. De föremål som placeras i gaturummet bör ha anknytning till verksamheten och måste anpassas så att tillgängligheten inte minskas. Cafébord betraktas som uteserveringar och måste därför vara avgränsade och tydligt markerade för att inte skapa problem med tillgängligheten vid husfasad. Uteserveringar kräver polistillstånd.

POLLARE MED REP

Pollare med rep upptill för att förstärka entrén är inte tillåtna eftersom de är ett hinder för tillgängligheten då de är svåra att uppfatta för synskadade. De blir även ett fysiskt hinder för framkomligheten.

Cafébord och stolar är endast tillåtna om man har ett serveringstillstånd.

Pollare med rep är ej tillåtna eftersom de utgör ett hinder för tillgängligheten.

OBJEKT	OK	NEJ	KRÄVER TILLSTÅND
BEACHFLAGGA		●	
TROTTOARPRATARE			●
BLOMKRUKA (SMALARE ÄN 40 CM)	●		
MARSCHALLER	●		
CAFÉBORD			●
STOL			●
MATTOR	●		
POLLARE MED REP		●	
KLÄDSTÅND (SMALARE ÄN 40 CM)	●		
HYLLOR (SMALARE ÄN 40 CM)	●		

TILLSTÅND FÖR FÖRSÄLJNING

All försäljning på offentlig plats som varar längre än två timmar kräver polistillstånd, då det regleras av ordningslagen. Polisen tar kontakt med kommunen för markupplåtelse, då det ofta rör sig om kommunal mark så kallad allmän platsmark. Blankett för ansökan finns på Polisens hemsida. Kommunen debiterar upplåtelse av allmän platsmark enligt gällande taxa.

Tillstånden som ges på säsong- eller årsbasis måste sökas varje år, då det inte är tillåtet att upplåta allmänna platser permanent. Rådgivning angående tillstånd kan fås från tekniska kontoret. Information om hur tillstånd söks finns även att hämta på kommunens hemsida.

FÖRSÄLJNING AV LIVSMEDEL

Vid försäljning av livsmedel måste verksamheten vara registrerad hos ett miljö- och hälsoskyddskontor. Anmälan ska göras innan verksamheten startas. Tänk på att hålla en god hygien och att kunderna måste kunna få information om innehåll, förvaring etc. Det är alltid livsmedelsföretagaren som är ansvarig för att livsmedlen är säkra och att livsmedelslagen följs.

FOODTRUCKS

Food trucks är ett exempel på en mobil anläggning, en verksamhet som måste förflytta sig för att nå sin kundkrets. Det kan röra sig om försäljning från en bil, husvagn eller food truck. Food trucks kan hjälpa till att skapa liv och rörelser på platser som behöver förstärkas eller vara trevliga komplement till event. Hovrättstorget har t.ex. haft food trucks under

några somrar. Food trucks är mobila och tillfälliga tillskott i stadsmiljön som inte innebär några permanenta inskränkningar så därför ställer sig Jönköpings kommun positiv till den företeelsen. Det är dock viktigt att Miljö- och hälsoskyddskontorets riktlinjer följs. Dessa ska kompletteras med kommunens övriga råd och riktlinjer för food trucks, t.ex. om lämpliga placeringar.

MARKNADSFÖRSÄLJNING

Aktuell arrangör kontaktas för information och platstilldelning. Jönköping City AB arrangerar Jönköpings marknad, Jönköpings höstmarknad och julslytningen. Huskvarna Javisst arrangerar Huskvarnas marknad.

TORGFÖRSÄLJNING

Tekniska kontoret ansvarar för torgförsäljning som bl.a. finns på Västra torget, Esplanaden i Huskvarna, Gränna torg. Tekniska kontoret kontaktas för information samt platstilldelning.

För torghandel gäller Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Jönköpings kommun. Informationen tillhandahålls av tekniska kontoret och finns även på Jönköpings kommuns hemsida. Företag ska kunna uppvisa F-skattsedel och giltig ID-handling för att få bedriva torghandel på kommunal mark. Skolklasser står däremot gratis.

KASSALAGEN

Enligt kassalagen ska den som säljer varor och tjänster ha ett certifierat kassaregister och ett kvitto ska kunna erbjudas till kunderna.

STÄDNING OCH SKÖTSEL

En välvårdad och vacker stadsmiljö förhöjer helhetsintrycket och är till glädje för både kommuninvånare och besökare.

Städning, både på och omkring ansökt område för uteservering eller annan försäljning, samt att plocka upp det skräp som försäljningen har bidragit till svarar tillståndsinnehavaren för. Om detta inte sker städar kommunen på bekostnad av tillståndsinnehavaren. Eventuella skador orsakade av verksamheten åtgärdas av tekniska kontoret på

tillståndsinnehavarens bekostnad, som vidare ska följa de anvisningar som lämnas av polis eller kommunen.

BYGGLOV

En ansökan om bygglov säkerställer att byggnaden, kiosken eller vagnen anpassas till platsens arkitektoniska och kulturella värden så att utformningen bidrar till en rik stadsmiljö.

Bygglov söks hos stadsbyggnadskontoret. Förutom ansökan om bygglov behövs fackmannamässigt utförda ritningar som visar den tänkta verksamheten.

- Situationsplan (skala 1:400) som visar byggnadens placering
- Planritning (skala 1:100) som visar den inre utformningen
- Fasadritningar (skala 1:100) som visar den yttre utformningen

SÅ HÄR GÖR DU EN ANSÖKAN

1. Ansökan

Tillstånd söks hos polisen.

2. Remiss

Polisen skickar till berörda instanser hos kommunen för yttrande.

3. Kommunen

Kommunen ser över lämplighet och tillgänglighet och yttrar sig därefter.

4. Tillstånd

Polisen skriver ut tillståndet till sökande och skickar en kopia till kommunen.

5. Debitering

Kommunen debiterar markhyran enligt gällande taxa.

EFTERLEVNAD

I de allmänna lokala föreskrifterna finns bestämmelser som reglerar vad som gäller vid hyra av kommunens mark. Jönköpings kommun ska kontinuerligt anordna stadsvandringar med Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO) och representanter från Polis, Räddningstjänst och Jönköping City för att lyfta tillgänglighetsaspekten i stadskärnan. Vid vandringen granskas tillfällig varuexpnering, utsmyckning vid entré, felparkerade cyklar och felparkerade skyltar.

Verksamheter och butiker med utsmyckning utanför entré utan tillstånd kommer att uppmanas att söka tillstånd eller ta bort utsmyckningen. Ägare till cyklar utanför butiker och skyltfönster uppmanas att använda cykelställ. Information om detta sker i samband med tillsynskampanjerna. Cyklar som är felparkerade kan komma att bortföras från platsen.

A man wearing a dark cap and a grey vest over a dark shirt is working with a large arrangement of flowers. In the foreground, there are several bright yellow sunflowers and some purple flowers. The background is slightly blurred, showing what appears to be an outdoor market or garden setting.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR SKYLtar

Riktlinjerna är framtagna för att ge goda råd och anvisningar vid val av skylt för att de ska främja en god stadsmiljö, framhäva byggnadens kvaliteter och att inte dominera över andra delar i gatubilden. Samma princip gäller för vepor, byggskyltar och LED-skyltar.

- Anpassa skylten till byggnadens arkitektur.
- Friliggande bokstäver är att föredra framför ljuslådor som är svårare att anpassa till byggnadens fasad.
- För att en skylt ska ha god läsbarhet behövs en tydlig layout och viss luft omkring. En mindre informationsmängd är lättare att tillgodogöra sig för mottagaren. En symbol eller företagslogga kan vara ett alternativ.
- Skapa god kontrast mellan färgerna på text och bakgrund.
- Anpassa skyltens belysning till det omkringliggande rummet.
- En skylt ska aldrig konkurrera med trafikskyltning eller vara störande för närboende.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR UTSMYCKNING OCH FÖRSÄLJNING PÅ ALLMÄN PLATS

För föremål som placeras direkt vid fasad och har ett mått på max 40 cm från fasad kräver inget tillstånd under förutsättning att följande följs:

- Blomkrukor bör vara minst 50 cm hög, ha en solid och tung sockel för att kunna stå stadigt.
- Ställningar ska ha en sockel som är 10 cm hög eller en tvärså 10 cm upp från marken.
- Inga föremål får placeras på trappsteg.
- Vid icke-automatiska dörrar ska 0,5 m från dörren hållas fritt från föremål på den sida som handtaget finns.
- Fri passage på 1,5 m av gångytan ska finnas kvar.

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Uppdatera broschyren "Tillgänglighet i min butik".
- Skapa rutiner för att höja efterlevnaden.
- Skapa utmärkelsen "Årets skyltfönster".
- Ta fram en skyltpolicy för kommunens egna skyltar.
- Sammanställa en ny broschyr med råd och riktlinjer för food trucks.

kommunfullmäktige ☐
kommunstyrelsen ☒
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

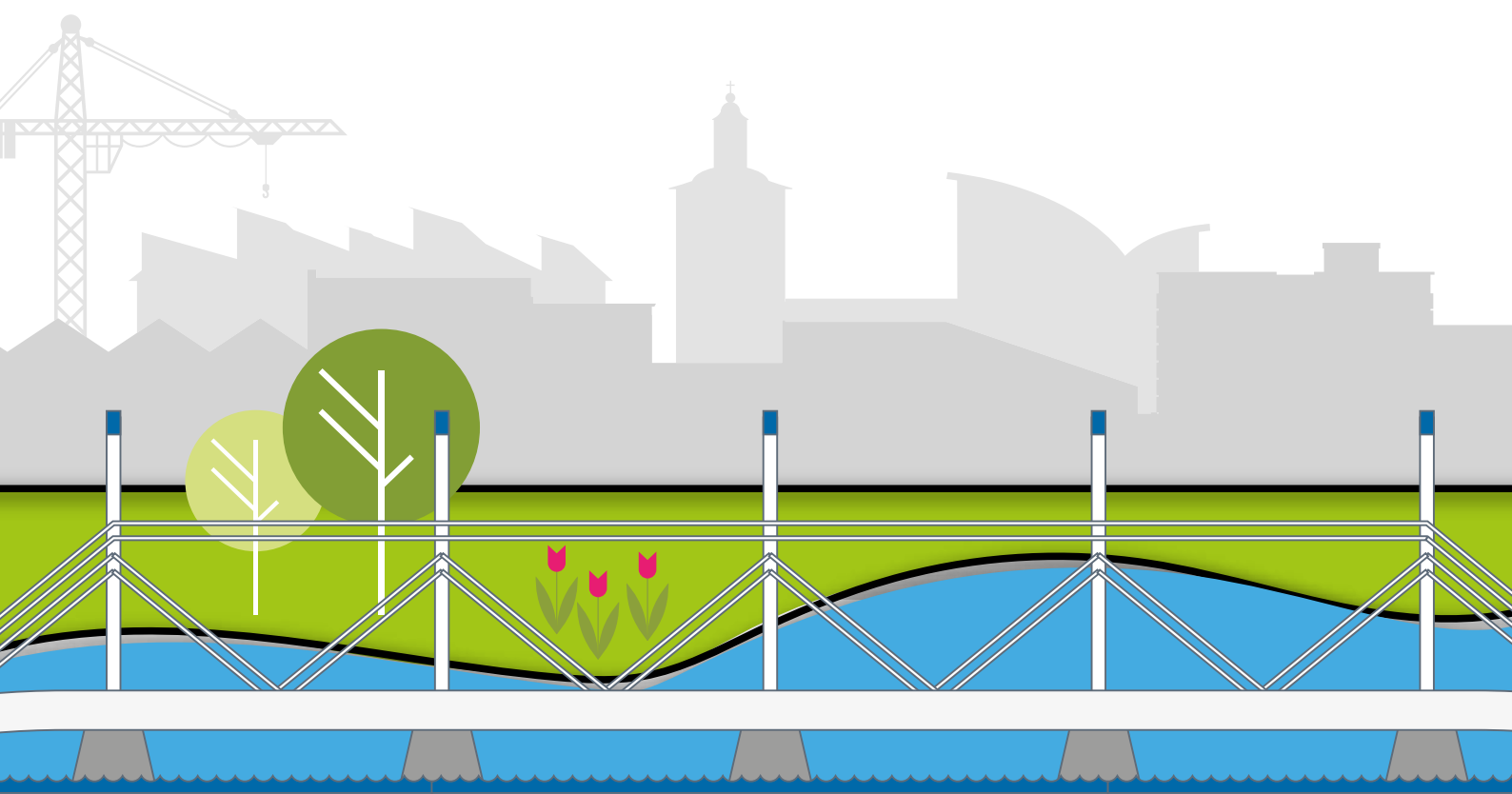
Stadens uteserveringar

Fastställt av kommunstyrelsen 2016-11-09 § 320

STADENS **UTESERVERINGAR**

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09

INNEHÅLL

STADENS UTESERVERINGAR

– EN VIKTIG DEL AV VÅR STADSMILJÖ	4
UTESERVERINGENS KARAKTÄR	5
UTESERVERINGENS YTA OCH PLACERING	7
UTESERVERINGENS TAK.....	8
UTESERVERINGENS GOLV	9
UTESERVERINGENS INHÄGNAD	10
UTESERVERINGENS MÖBLER OCH TILLBEHÖR ..	12
TILLSTÅND	13
SÅ HÄR GÖR DU EN ANSÖKAN	13
BRA ATT VETA	14
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN.....	16

Foto: Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun

Illustrationer: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun och NY

Layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

STADENS UTESERVERINGAR

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord *stadsmiljöprogrammet*.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

STADENS UTESERVERINGAR – EN VIKTIG DEL AV VÅR STADSMILJÖ

Tätorterna inom Jönköpings kommun växer i snabb takt och under de senaste åren har det skett en stor tillökning av restaurang- och café-verksamheter och därmed fler uteserveringar. Uteserveringarna är härliga inslag i stadsmiljön och bidrar på så sätt till en mer levande och attraktiv stadskärna.

Uteserveringar ligger ofta på allmän platsmark vilket innebär att de blir en del av de offentliga, representativa rum som ofta återfinns i stadskärnorna. De offentliga rummen tillhör kommunens alla invånare och alla bör därför ha ett intresse av att hålla dessa rum tilltalande, trivsamma och tillgängliga för alla.

För att säkerställa att utformningen av våra uteserveringar följer lagar och krav på tillgänglighet och säkerhet, samt bidrar till mer attraktiva stadsmiljöer, har ett antal råd och riktlinjer tagits fram.

Med hjälp av möbler och belysning kan olika karaktärer och känslor skapas på uteserveringen.

TRE VIKTIGA ASPEKTER

Det finns tre viktiga saker som kan vara bra att tänka på när en uteservering ska uppföras på offentlig plats:

1. KARAKTÄR

En stadsmiljös speciella karaktär skapas av byggnadernas fasader samt de allmänna platsernas utformning och möblering. Uteserveringarna är en viktig del av de allmänna platsernas möblering. Vid utformningen av en uteservering är det viktigt att ta hänsyn till den omgivande miljön.

2. TILLGÄNGLIGHET

Det är viktigt att alla kommunens invånare kan ta sig fram i våra gemensamma miljöer. Plan- och bygglagen kräver att allmänna platser ska kunna användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

3. SÄKERHET

Det är viktigt att utformningen av uteserveringen uppfyller de krav som finns angående brandsäkerhet samt de ordningsregler som regleras genom ordningslagen. En uteservering ska exempelvis alltid vara överblickbar och alltid ha lättillgängliga utrymningsvägar.

Uteserveringar kan också utformas yteffektivt längs med fasaden. Tänk på att komplettera med ledstråk.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS KARAKTÄR

UTESERVERINGENS KARAKTÄR

I stadsmiljön är uteserveringen en viktig del av staden. Uteserveringen bör därför utformas med en hög kvalitet.

I de vackraste stadsmiljöerna harmonierar de olika delarna med varandra. Uteserveringarna blir en naturlig del av staden och passar helt enkelt in vid befintlig byggnad och plats. Detta innebär inte att alla uteserveringar behöver se exakt likadana ut inom ett område.

Hela tjsningen med en uteservering är att den skiljer sig från inomhusytor genom en direktkontakt med både solen, luften och stadslivet utanför. De populäraste uteserveringar har ofta tagit till vara på dessa kvaliteter i utformningen genom att använda sig av det befintliga stadsrummet samt genom att hålla både möbler och inhägnader lätta och luftiga.

Det kan vara svårt att veta vad som är en lämplig utformning. Det är vanligt att ta professionell hjälp för att utforma inomhusytor. Utomhusmiljöerna är minst lika viktiga och fungerar i många fall som verksamheternas ansikte utåt. Det kan därför löna sig att anlita professionell hjälp.

Uteserveringens karaktär bör anpassas till aktuell plats eller byggnad. Alla uteserveringar behöver inte se likadana ut. Ombyte förnöjer!

SE DIG OMKRING PÅ PLATS

Analysera vilken typ av plats uteserveringen ligger vid. Hur kan utformningen av uteserveringen bidra till platsens karaktär? Vilka material och färger används redan på platsen? Vid viktiga och centrala stråk eller platser kan det vara en fördel om verksamhetsägarna samarbetar med utformningen för att ytterligare stärka identiteten av ett område.

VILKEN ARKITEKTUR HAR BYGGNADEN?

Uteserveringen bör passa ihop med befintlig byggnad. Hur ser fasaden ut, vilken stil har byggnaden? En viss utformning kan passa bra till en gammal industribyggnad men passa sämre till en annan typ av byggnad.

SÄTT DIN PRÄGEL

Utveckla gärna din egen stil på uteserveringen med utsmyckningar, blommor, belysning etc. med hänsyn till riktlinjerna i denna skrift. Med flera olika sorters utserveringar blir staden mer attraktiv och mer varierad för invånare och besökare.

LÅT UTESERVERINGEN VARA UTOMHUS

Undvik fasta och avskärmade lösningar som uppbyggda golv samt allt för täckande inhägnader och tak. De blir ofta för dominanta i förhållande till befintlig bebyggelse.

FLEXIBILITET

En uteservering utan fasta möbler blir mer flexibel och skapar fler valmöjligheter. Flyttbara möbler i olika modeller samt hopfällbara parasoller och markiser skapar en uteservering som blir användbar på fler sätt och för fler människor.

BUDSKAP

Undvik helst reklam på uteserveringen. Stora reklambudskap tenderar att skapa ett rörigt intryck och passar inte in i en attraktiv stadskärna.

UTESERVERINGENS YTA OCH PLACERING

Storleken på en uteservering samt placeringen måste alltid anpassas till de förutsättningar som finns på den aktuella platsen. Vattennära uteserveringar är mycket positivt för staden men det vore även positivt med fler uteserveringar på torgen, i parker, grönområden och andra ställen och inte bara längs huvudstråken.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS YTA OCH PLACERING

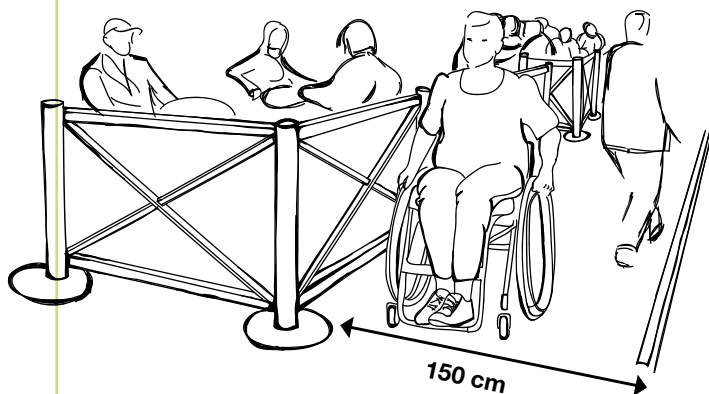
PLACERING

Med hänsyn till både tillgänglighet och säkerhet så ska uteserveringar i första hand placeras i anslutning till fasad. I vissa områden som på gågator eller torg kan det vara möjligt att placera uteserveringarna inom möbleringszoner.

FRI PASSAGE

Den minsta bredden för gångyta utanför en uteservering är 150 cm, då kan en gående och en rullstolsburen mötas. Vid mer frekvent använda gångstråk eller platser kan passagen behöva vara större. Passagen behöver utökas i de fall som cyklister ska kunna passera.

Är ytan utanför restaurangen eller caféet väldigt begränsad kan en bättre lösning vara att istället använda stora öppningsbara fönster eller dörrar.

Den minsta bredden för gångyta utanför en uteservering är 150 cm, då kan en gående och en rullstolsburen mötas.

SÄKERHET

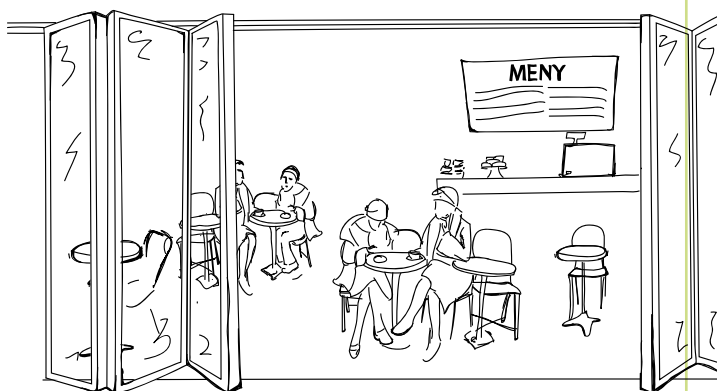
Det är viktigt att uteserveringen inte blockerar eller försämrar några utrymningsvägar. Räddningsfordon måste kunna ta sig förbi uteserveringen på en körbar yta.

Brandposter, rökluckor, avstängningsventiler, kopplingsskåp, kabelbrunnar och liknande som finns inom området ska hållas tillgängliga och får inte skadas.

Utrymningsvägar från uteserveringar ska vara minst i samma bredd som utrymningsvägen från byggnaden och vara lätt öppningsbara med handtag i gångriktningen.

ÖVERBLICKBAR

Om det ska serveras alkohol på uteserveringen måste serveringsytan vara utformad så att den blir överblickbar av verksamhetens personal. Detta är ett krav för att få serveringstillstånd.

Är ytan utanför restaurangen väldigt begränsad kan stora öppningsbara fönster vara ett bra alternativ.

UTESERVERINGENS TAK

Det kan vara skönt om det finns skydd från sol och regn på delar av uteserveringen. För att uteserveringen ska vara flexibel bör lätta och öppna konstruktioner som snabbt går att anpassa till vädret användas. Permanenta fasta takkonstruktioner kräver bygglov.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS TAK

PARASOLLER OCH MARKISER

Hopfällbara parasoller och fritt hängande markiser skapar ljusa och inbjudande miljöer. Parasoller och markiser ska vara av god kvalitet och harmonisera med intilliggande byggnad och plats. Tänk på att anpassa placering, höjd, bredd, längd och färg till byggnadens fasad. Extern reklam avråds från uteserveringar men förekommer det ska det vara diskret och t.ex. begränsas till den nedhängande kappan på markisen.

FRIA HÖJDER

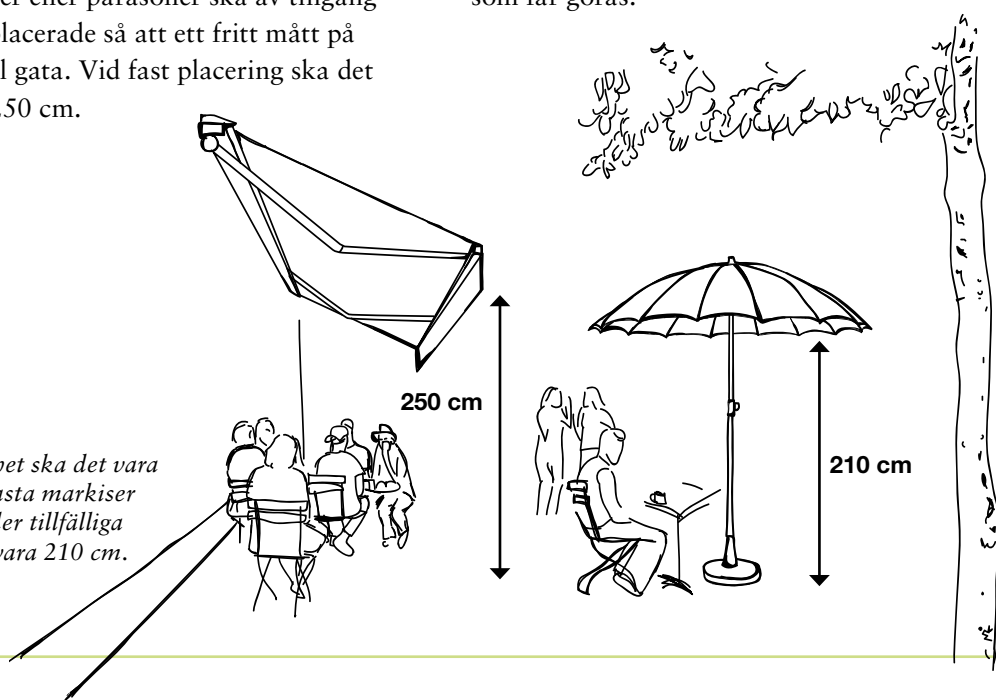
Tillfälliga markiser eller parasoller ska av tillgänglighetsskäl vara placerade så att ett fritt mått på 210 cm skapas till gata. Vid fast placering ska det fria måttet vara 250 cm.

STÖRRE TAKKONSTRUKTIONER

Undvik helst större takkonstruktioner som markiser på stödben. De ger ofta ett tungt och alltför dominerande intryck vid befintlig byggnad. Dessutom minskar kontakten med stadslivet utanför serveringen samtidigt som besökarens möjlighet att kunna välja sol eller skugga försvinner. Permanenta fasta takkonstruktioner kräver dock bygglov.

FÖRANKRING

Om det krävs fasta, nedgrävda markfästen ska tekniska kontoret kontaktas för råd om vilka åtgärder som får göras.

För god tillgänglighet ska det vara en fri höjd under fasta markiser på 250 cm och under tillfälliga parasoller ska det vara 210 cm.

UTESERVERINGENS GOLV

I våra befintliga stadsmiljöer finns oftast redan tillräckligt bra markunderlag som kan användas som uteserveringarnas golv.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS GOLV

ANVÄND GATAN

För att uteserveringen ska upplevas som en naturlig del av stadsmiljön ska möbler huvudsakligen placeras direkt på gatan. Annat golvmaterial så som trä eller plast kan upplevas som främmande inslag i en stadsmiljö.

HÖJDSKILLNADER

Om ytan för serveringen lutar kraftigt eller om det är större nivåskillnader mellan gata och entréplan kan det ibland vara motiverat med ett uppbyggt golv även i stadsmiljö.

För ett uppbyggt golv krävs dock bygglov från stadsbyggnadskontoret. Uppbyggnaden bör alltid vara så låg som möjlig. För att tillgängligheten ska tillgodoses måste det finnas en fast ramp eller liknande som leder upp till uteserveringen. Rampen ska vara placerad innanför uteserveringens avgränsning.

UTESERVERINGENS INHÄGNAD

En uteservering ska alltid vara tydligt avgränsad och överblickbar för att uppfylla de krav som finns gällande säkerhet och tillgänglighet.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS INHÄGNAD

AVGRÄNSNING

Större serveringar samt serveringar med alkoholtillstånd ska alltid vara helt inhägnade. Är det en mindre servering utan alkoholtillstånd kan det räcka med att kortsidorna markeras. Oavsett storlek på uteserveringen måste alltid kortsidorna av serveringens inhägnad ansluta mot angränsande fasad så att ledstråket för synskadade blir sammanhängande.

Uteserveringar på torg eller i parker kan vara utan inhägnad om det finns tydliga möbleringszoner samt ledstråk som synskadade kan följa på platsen.

HÖJD

90 cm är en rekommenderad höjd på inhägnader. En inhägnad ska inte vara så pass hög att kontakten med miljön utanför försvinner. Den får inte heller vara så pass låg att avgränsningen blir otidlig så att det går att snubbla eller kliva över den.

UTFORMNING

En inhägnad kan utformas på olika sätt. Det kan vara en god idé att inspireras av befintliga inhägnader på platsen. Försök även att anpassa inhägnaden till byggnadens stil och material. För att kontakten med miljön utanför uteserveringen inte ska försvinna behöver inhägnader vara luftiga och genomsiktliga. Det är inte meningen att uteserveringen ska vara ett helt avskilt rum.

Smäckra staket i smide är vanligt förekommande på offentliga platser och passar bra på uteserveringar i stadsmiljöer. När smidesstaket används ska aktuell stadsfärg användas.

Större stabila planteringslådor kan fungera som en inhägnad i de fall de står sammanhängande eller till mindre uteserveringar där endast kortsidorna behöver markeras. Försök även skapa en tydlig kontrast mellan färgerna på planteringslådorna och markbeläggningen.

Små uteserveringar kan t.ex. avgränsas med hjälp av staket i aktuell stadsfärg eller med planteringslådor.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS INHÄGNAD

TILLGÄNGLIGHET

Samtliga inhägnader ska ha en tydlig nedre avgränsning som synskadade kan känna av med en käpp. På staket eller liknande ska det finnas en tvärså på 10-35 cm över marken. För att personer med nedsatt syn ska kunna uppmärksamma inhägnaden så ska den vara i en kontrasterande färg eller ljushet mot omgivningen.

FÖRANKRING

Staket ska vara stabila och väl förankrade till marken. Om staket ansluts till fasta, nedgrävda markfästen kontaktas tekniska kontoret för råd om vilka åtgärder som får göras vid fastsättning. Vid nedmontering av staketet ska hål efter stolpar förses med lock.

REKLAMBUDSKAP

Extern reklam avråds från uteserveringar men förekommer det ska det vara diskret och begränsas t.ex. till den nedhängande kappan på markisen. Observera att det inte heller får strida mot alkohollagen som säger att särskild måttfullhet ska iakttas. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol.

Staketen ska ha en luftig utformning och hela sektioner får inte förses med budskap. Behöver berörd verksamhet skylta för exempelvis meny eller liknande, kan det vara bra att använda uteserveringens avgränsning som ett skyltställ, istället för en separat trottoarpratare. Detta både är mer estetiskt tilltalande och så skapar det inte ett ytterligare hinder ur tillgänglighetssynpunkt.

STADSFÄRGER

JÖNKÖPING

mörkgrön, RAL 6008

Tändsticksområdet svart, RAL 9005

HUSKVARNA

mörkröd, RAL 3003

GRÄNNA

svart, RAL 9005

Materialens grundfärg får också användas. Allt behöver t.ex. inte målas eller lackas. Trä får vara träfärgat, stål får ha olika legeringar, olika typer av järn kan användas etc.

Istället för en separat trottoarpratare kan staketen till uteserveringen delvis användas för att visa meny etc. Fristående skyltställ ska placeras innanför uteserveringens avgränsning.

UTESERVERINGENS MÖBLER OCH TILLBEHÖR

För att besökare ska vilja vistas på uteserveringen är det viktigt att möblerna är rena, stabila och hela samt sköna att sitta i. För att alla ska kunna besöka uteserveringen är det bra att tänka på att en rullstol ska kunna komma intill de bord som finns. Precis som med uteserveringens tak, golv och väggar så bli resultatet av utformningen allra bäst om möblerna harmonierar med intilliggande byggnad och plats.

RÅD OCH RIKTLINJER OM UTESERVERINGENS MÖBLER OCH TILLBEHÖR

UTFORMNING

Välj möbler som passar den karaktär du vill skapa. Materialmässigt är smide, metall och trä välbeprövade material som passar in i stadsmiljöer men även andra material kan tänkas passa om möblerna är av god kvalitet. Ett bra tips kan vara att anpassa möbler och inhägnad till varandra.

TILLGÄNGLIGHET

Med tanke på olycksrisker så får inga föremål sticka ut utanför uteserveringens avgränsning. Parasoller, blomlådor, menyskyltar och dylikt ska rymmas inom den upplåtna serveringsytan.

För att rullstolsburna ska kunna använda uteserveringen så ska möbler där bord och stol sitter i hop samt bord med en undre tvärså undvikas. Kombinerar gärna stolar med och utan armstöd.

Det är bra att tänka på utrymmet inom serveringen. För att ytan ska vara tillgänglig för alla kommunens invånare och besökare så är det viktigt att ytan inte övermöbleras. För att en person i rullstol ska kunna besöka uteserveringen behövs en tillräcklig passage och svängradie inom avgränsningen. Rullstolar kan vara olika breda men en rekommenderad yta för entréer och passager är 90 cm. För att kunna svänga en manuell rullstol krävs en radie på 130 cm medan en elektrisk rullstol kräver en radie på 150 cm.

MÖBLERA YTEFFEKTIVT

I vissa fall är det svårt att få rum med en uteservering utan att begränsa tillgängligheten på platsen utanför. I första hand bör valet av möbler ses över. Undersök om det går att hitta mer yteffektiva möbler eller om det går att placera möblerna på ett bättre sätt. Att placera en rad med sittmöbler med ryggen mot fasad är en yteffektiv lösning. På riktigt små ytor kan ett bra alternativ kunna vara en långbänk med inbyggda och justerbara bordsskivor.

SÄKERHET

Marschaller, facklor och levande ljus skapar en trivsam stämning till platsen. Vid val av marschaller måste de dock utformas så att säkerheten för gående inte påverkas, särskilt för personer med funktionsnedsättning och för barn. Marschaller ska vara placerade i tunga hållare med ett skydd runt om. Kommunen rekommenderar att denna typ av marschallhållare bör användas.

Ur säkerhetssynpunkt bör verksamheten ha en restriktiv hållning till användandet av marschaller och först och främst fundera på andra alternativ. Marschaller, ljus och facklor som används ska alltid stå fritt från brännbart material så som husväggar, papperskorgar och brännbara möbler och inredning.

TILLSTÅND

För att kunna bygga upp en uteservering behöver du tillstånd enligt ordningslagen. Det är polismyndigheten som enligt ordningslagen ger tillstånd för markupplåtelse av offentlig plats. En offentlig plats är en väg, gata, trottoar, park eller liknande som är upplåten för allmänheten. Kommunen är ofta fastighetsägare till sådana platser.

SÅ HÄR GÖR DU EN ANSÖKAN

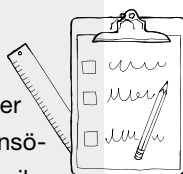
1. Ta råd av stadsmiljöprogrammet

Om du vill uppföra en ny uteservering läs först igenom de råd och riktlinjer som finns i Stadsmiljöprogrammet. Om du har frågor ska du kontakta stadsbyggnadskontoret.

2. Planera för din ansökan

Börja sedan planera uteserveringen. Fundera på hur uteserveringen bör utformas med hjälp av de råd och riktlinjer som finns i Stadsmiljöprogrammet. En ansökan bör innehålla en tydlig redovisning av illustrationer eller bilder hur ytan ska utformas inom serveringen samt valet av möblemang och inhägnad. Det kan vara bra att kolla upp om det krävs ytterligare tillstånd för den tilltänkta verksamheten. Tänk på att det behövs ett särskilt tillstånd hos tillståndsenheten på socialtjänsten om alkohol ska serveras på uteserveringen. Någon ny registrering hos miljö- och hälsoskyddskontoret behövs endast vid ändring av hanteringen av livsmedel t.ex. tillagning av rått kött. Anmälan ska göras i god tid. Läs mer om ansökan samt andra tillstånd som kan behövas på Jönköpings kommuns hemsida.

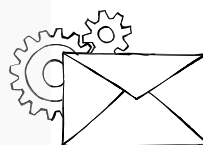
3. Skicka in din ansökan

Ansökningsblankett finner du på Polisens hemsida. Du kan skicka in ansökan via email eller post. Tänk på att skicka in ansökan i god tid om uteserveringen är tänkt att byggas upp vid en viss tid. Polisen hanterar många ansökningar varje år.

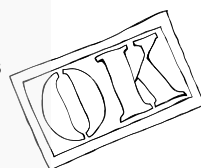
4. Ansökan behandlas

Polisen undersöker om de krav som finns angående ordning och säkerhet uppfylls vid den tilltänkta serveringen. För att få en heltäckande bedömning av lämpligheten behöver Polisen även skicka ut ärendet på remiss till några av kommunens förvaltningar så som stadsbyggnadskontoret, tekniska kontoret, miljö- och hälsoskyddskontoret, socialtjänsten och räddningstjänsten. Kommunen tittar på frågor som gäller bland annat trafiksäkerhet, tillgänglighet och hälsa. Dessutom tycker kommunen att det är viktigt att försäkra sig om att den föreslagna uteserveringen kan bidra till en attraktiv stadsmiljö.

5. Tillstånd beslutas

Om ansökan är komplett kan tillstånd erhållas. Ibland kan ansökan behöva kompletteras med ytterligare information av den sökande innan tillstånd kan ges.

6. Uteserveringen kan byggas upp

Först när tillståndet är klart får uteserveringen byggas upp.

BRA ATT VETA

AVGIFT

Polismyndigheten tar ut en avgift för tillståndsprövningen. Särskild avgift för upplåtelse av mark tas sedan ut av tekniska kontoret. Se kommunens hemsida för aktuell avgift.

TILLSYN

Riktlinjerna i stadsmiljöprogrammet samt de villkor som fastslagits vid tillståndet följs upp av både Jönköpings kommun samt Polisen. Den som inte följer riktlinjerna eller villkoren riskerar att bli av med sitt tillstånd samt att inte få något nytt tillstånd nästkommande år.

ÅTGÄRDER SOM KRÄVER BYGGLOV

Så länge de riktlinjer som finns i stadsmiljöprogrammet följs behöver bygglovsansökan inte göras för uteserveringen. Om du funderar på att bygga golv, väggar så som större vindskydd eller större tak så som markiser på stolpar ska du dock kontakta kommunen för att höra om det krävs bygglov. Helt eller till största delen inbyggda uteserveringar definieras som verandor och är alltid bygglovspliktiga.

TID FÖR UTESERVERING

Tillstånden som ges på säsong- eller årsbasis måste sökas varje år, då det inte är tillåtet att upplåta allmänna platser permanent. Generellt gäller att uteserveringar får förekomma under perioden 1 april till 31 oktober.

För vissa platser kan det vara möjligt med uteservering även under vinterhalvåret. För att uteserveringen ska kunna tillåtas vara öppen under vinterhalvåret måste det finnas tillräckligt med yta för att hantera eventuella snöupplag. Det ska tydligt framgå i ansökan för vilken tid som ansökan avser. Det är olika nivåer på avgifterna under sommarsäsongen och vintersäsongen.

STÄDNING

Städning både på och omkring ansökt område för uteservering svarar tillståndsinnehavaren för. Om inte detta görs städar kommunen på tillståndsinnehavarens bekostnad. Eventuella skador orsakade av verksamheten åtgärdas av tekniska kontoret på tillståndsinnehavarens bekostnad.

BRANDFARLIGA VAROR

Om brandfarliga varor som t.ex. gasol i gasolvärmare hanteras krävs i de flesta fall, mer än 60 liter, särskilt tillstånd från räddningstjänsten. Om den sammanlagda behållarvolymen understiger 60 liter och hanteringen helt och hållet sker utomhus (även nattetid) krävs varken tillstånd eller anmälan. Observera att gasolbehållare inte får lämnas obevakade på plats där obehöriga kan komma åt behållarna eller anordning till dessa. Vid transport ska gasolbehållare alltid vara försedd med tätpropp och skyddskåpa.”

ALKOHOLSERVERING

Tillstånd för restaurangens alkoholservering gäller inte automatiskt för uteserveringen utan kräver ytterligare tillstånd som söks hos socialtjänstens tillståndsenhet. Uteserveringen ska ligga i direkt anslutning till restaurangen och vara tydligt avgränsad med staket eller liknande. Det är viktigt att tillståndsinnehavaren har full uppsikt över hela uteserveringen.

RÖKNING

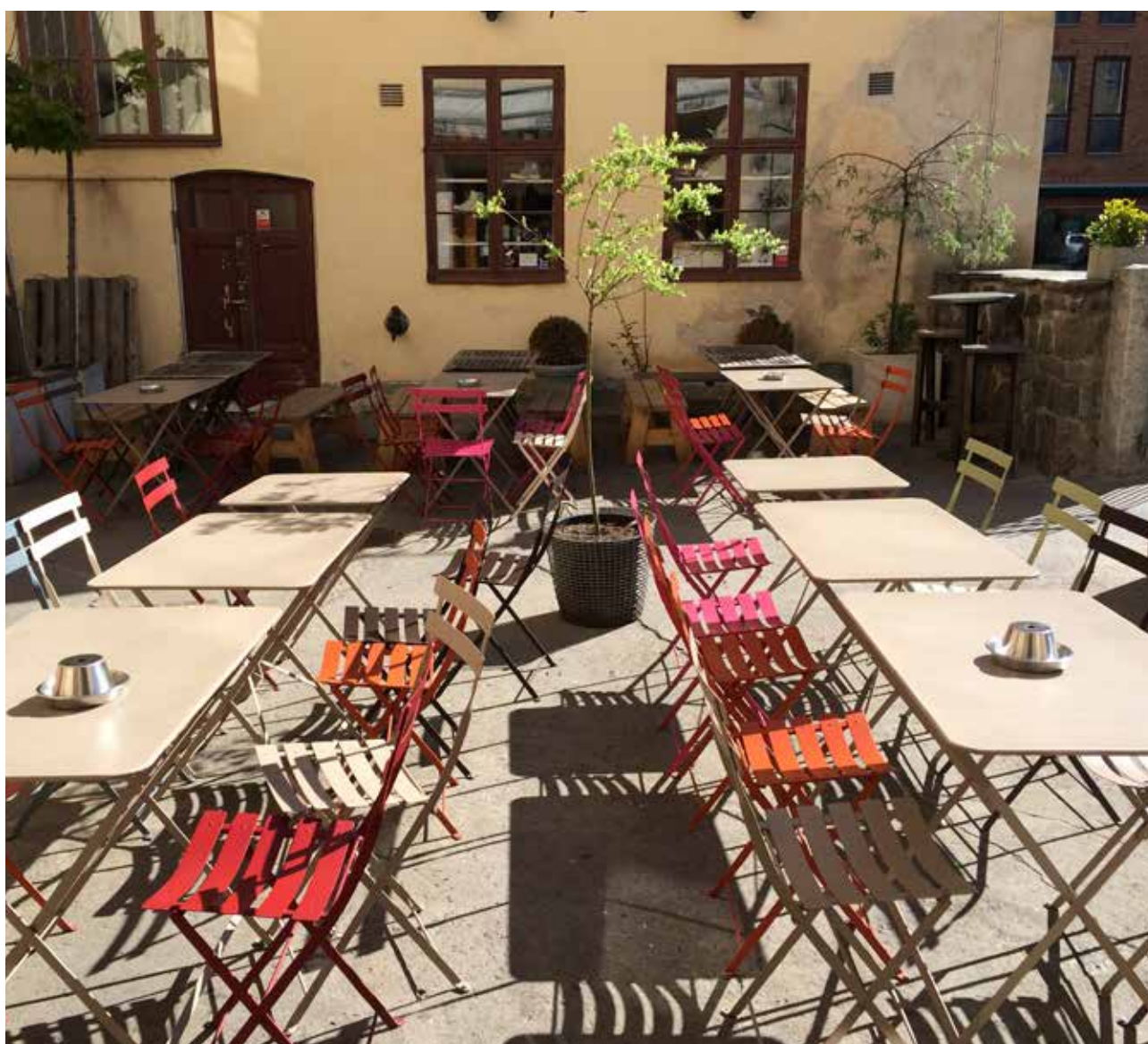
Det råder rökförbud på restauranger och andra serveringsställen. Rökförbudet gäller när servering sker inomhus dvs. i lokaler som omges av tak och väggar på alla sidor, oavsett om dessa är permanenta eller inte. Det betyder att förbudet också gäller för t.ex. serveringstält och inglasade verandor. Rökförbudet gäller inte när servering sker utomhus då röken naturligt kan vädras bort. Om någon typ av vindskydd för uteserveringen önskas ska detta särskilt prövas. Utformningen är viktig med tanke på rökförbudet. Orsaken till förbudet är omsorg om miljön, personalen och gästernas bästa.

LJUDANLÄGGNINGAR

Ljud från bullrande verksamhet eller högtalare ska hållas på sådan ljudnivå att omgivningen, speciellt närliggande bostäder, inte störs. Ljudnivågränser kan bestämmas med utgångspunkt från vilka miljöer som utsätts för ljud, vilken tidpunkt det förekommer och hur länge. Kontakta miljö- och hälsoskyddskontoret via kommunens kontaktcenter för besked.

SATELLITSERVERINGAR

I första hand ska alltid uteserveringen placeras intill fasad. Det finns möjlighet att uppföra en så kallad satellitservering om det finns särskilda skäl. En satellitservering med alkoholtillstånd ställer dock särskilda krav så som att den alltid ska vara bemannad.

20

LE PAIN QUOTIDIEN

Biologique & Table Commune

Petit-Déjeuner, Brunch, Déjeuner, Dîner

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Börja med en årlig utmärkelse för "Årets uteservering".
- Förbättra informationen på kommunens hemsida angående uteserveringar.
- Förbättra rutiner för att skapa ökad efterlevnad av dessa riktlinjer.

MER INFORMATION

www.jonkoping.se

Kontaktcenter tfn 036-10 50 00

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Tillgänglig stad
Ks 2016:289

kommunfullmäktige ☐
kommunstyrelsen ☒
övriga nämnder ☐
förvaltning ☐

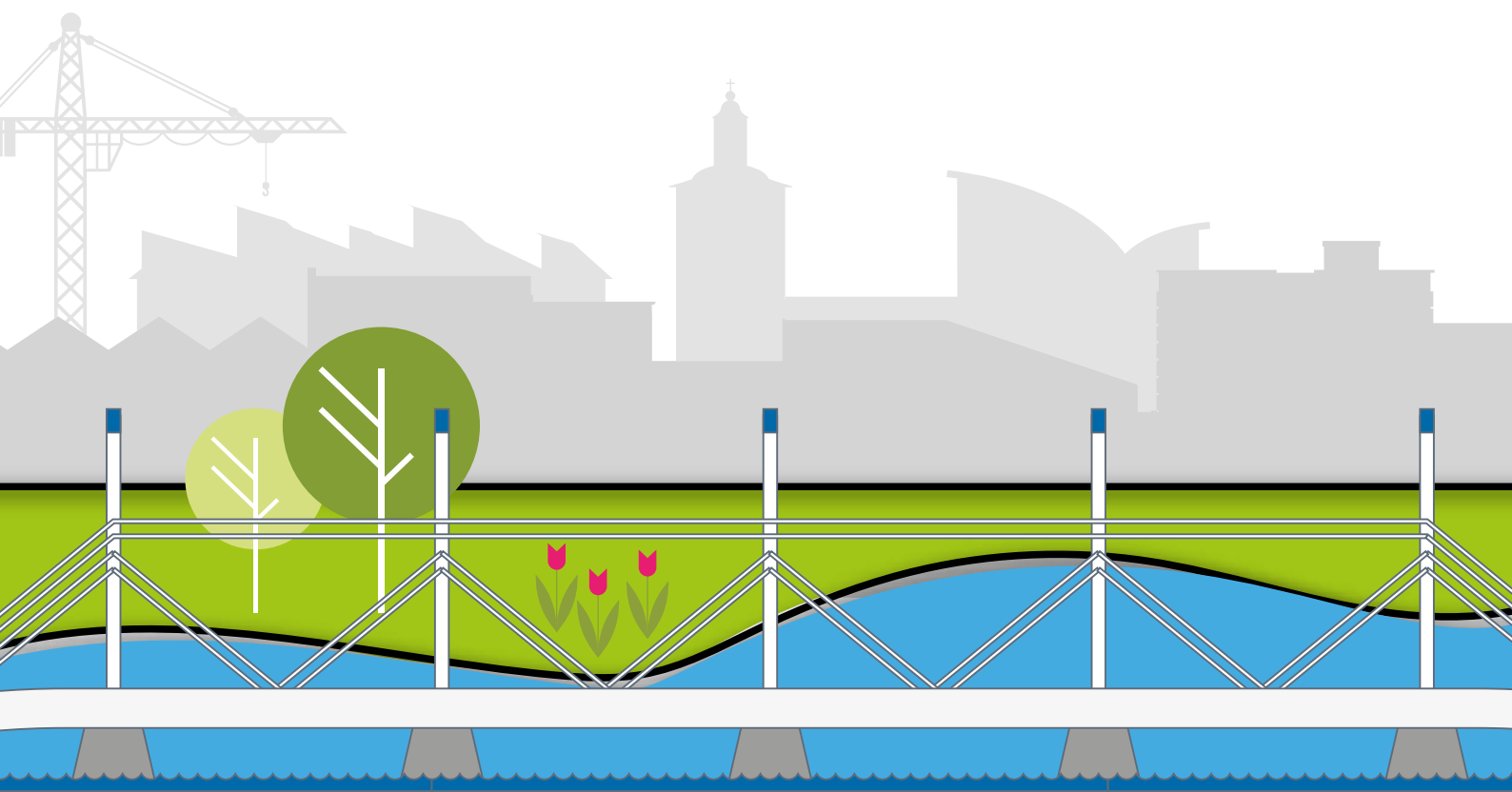
Tillgänglig stad

Fastställt av kommunstyrelsen 2016-11-09 § 320

TILLGÄNGLIG **STAD**

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09

INNEHÅLL

EN STAD FÖR ALLA	4
LAGSTIFTNINGEN	4
TILLGÄNGLIGHET I JÖNKÖPINGS KOMMUN.....	5
RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET	5
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN	8

Foto: Lena Clarin (omslagets framsida), Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun
Illustrationer och layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

TILLGÄNGLIG STAD

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord *stadsmiljöprogrammet*.

*Det ska vara lätt
att göra rätt!*

EN STAD FÖR ALLA

En tillgänglig miljö underlättar för alla, inte bara för personer med funktionsnedsättning. Jönköping ska vara en stad för alla!

LAGSTIFTNINGEN

Tillgängligheten har sedan 1 juli 2001 extra stöd i Plan- och bygglagen. Lagändringen innebär att det numera ställs krav på att enkelt avhjälpta hinder mot tillgänglighet och användbarhet ska undanröjas på allmänna platser och på platser dit allmänheten har tillträde. Det innebär att både inne- och utemiljön ska utformas på ett sådant sätt att alla kan använda den till vad den är avsedd för. I Boverkets föreskrift BFS 2011:5 (ALM 2) beskrivs allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft 2009. Den har till syfte att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning så att de ska kunna vara fullt delaktiga och jämlika.

FN:s konvention om barnets rättigheter aktualiseras inom samtliga samhällsområden och hänsyn till barnets bästa betonas.

Från och med januari 2015 finns ”bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning” med som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Stadsbyggnadsnämnden har ansvaret för kommunens yttre offentliga miljö (allmän plats) såsom gator, gång-, cykelvägar och torg. Tillgänglighet inomhus är också viktigt men behandlas inte i stadsmiljöprogrammet.

Det ska finnas möjlighet för vila i staden.

TILLGÄNGLIGHET I JÖNKÖPINGS KOMMUN

Kommunen har ett nära samarbete med tillgänglighetsrådet som består av representanter från HSO:s tillgänglighetsgrupp (Handikappföreningarnas samarbetsorgan) och tjänstemän från olika förvaltningar. Dessa träffas 4 ggr/år och däremellan sker kontakter för olika råd och granskningar av ritningar m.m. Jönköpings kommun har även en samordnare som bevakar de övergripande tillgänglighetsfrågorna samt tjänstemän på Stadsbyggnadskontoret som bevakar tillgänglighet på allmän plats (utvecklings- och trafikavdelningen) och i samband med nybyggnation invändigt i byggnader (bygglovavdelningen).

Avåkningsskydd ska vara minst 4 cm höga.

Typritningar finns för gångpassager och övergångsställen.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET

Följande råd och riktlinjer har tagits fram för att ge stöd och ökad kunskap om tillgänglighetsfrågor: Ambitionen är att ökad kunskap ska ge ökad förståelse för tillgänglighetsfrågor och därmed en bättre efterlevnad av stadsmiljöprogrammet.

AVÅKNINGSSKYDD

Ramper, bryggor och spänger ska förses med avåkningsskydd. Avåkningsskyddet ska vara minst 4 cm högt.

BELYSNING

En god belysning har stor betydelse för alla men nödvändigt för personer med nedsatt syn. Belysningsstolpar bör placeras så att de inte utgör ett hinder för personer med synnedsättning. Vid gångpassager/övergångsställen bör s.k. passagebelysning alltid finnas.

GÅNGPASSAGE/ÖVERGÅNGSSTÄLLE

Allmänt gäller att övergångställens/gångpassagers utformning ska fungera för både personer med nedsatt syn och för dem med rörelsenedsättning. Låga hastigheter och korta passager över gatan/vägen är viktigt ur trafiksäkerhetssynpunkt. Jönköpings kommun har ett antal typritningar, vilka visar hur dessa ska utformas för att tillgodose detta. Vid signalreglerade övergångsställen finns tryckknappslådor för synskadade med taktil information om refug och antalet körfält på gatan. Vid starkt trafikerade gator används bullerstyrd ljudsignal, vilket innebär att ljudstyrkan anpassas efter den omgivande bullernivån.

RÅD OCH RIKTLINJER

FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET

GÅNGYTOR

Gångbanor och gångvägar ska ha ett fast ytskikt som har en jämn och halkfri yta. Tät asfalt, slät betong och släta stenhällar, betongplattor ger god tillgänglighet.

En gångyta som lutar för mycket i tvärled gör att hjulen på rullstolen eller rollatorn drar snett. Redan mycket små tvärlutningar är ett problem för de som går med krycka, käpp eller sitter i manuell rullstol. Tvärlutningen ska understiga 2% (=1:50). Gångytan ska också vara så horisontell som möjligt vilket innebär att längslutning inte ska vara över 2% (=1:50)

KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafik ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. För att underlätta resandet måste det därför finnas hög kantsten där bussen stannar så att det är lätt att komma av och på bussen. Taktila plattor underlättar för personer med synnedsättning att veta var bussen stannar. Typritning finns hos stadsbyggnadskontoret.

LEDSTRÅK

För att orientera sig i gatumiljön behöver personer med nedsatt syn olika form av ledning. Behoven ser olika ut beroende på grad av synnedsättning. I första hand ska naturliga ledytor användas som t.ex. mot gräs, planteringar, asfalt, släta plattor, vägg

och räcke. Där dessa naturliga ledytor inte finns bör man göra konstgjorda ledytor med taktila plattor. När ett ledstråk anläggs är det viktigt att ytan på båda sidor är så släta som möjligt för att få fram skillnaden mellan materialen. Den släta ytan gör att de taktila plattorna är lättare att hitta med den vita käppen. Ytan bör vara 0,7 meter bred och ha en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt Natural Colour System (NCS).

Oavsett om ledstråken är naturliga eller konstgjorda så ska ett sammanhängande nät av ledstråken eftersträvas.

LEKPLATS

Lekplatserna utformas för att vara tillgängliga i så stor utsträckning som möjligt. Genomtänkta val av lekutrustning, material och fallskyddsmattor i olika färger och former ökar tillgängligheten på lekplatserna.

LJUDMILJÖ

Högtalarmusik får ej placeras i närheten av passager eller övergångsställen där synskadade har extra stort behov av att kunna lokalisera sig med hjälp av hörseln.

MARKBELÄGGNING

Jönköpings kommun ska ha en restriktiv hållning när det gäller användningen av smågatsten (enligt Ks/2010:426 390). Det innebär att smågatsten inte ska användas vid nybyggnation.

Busshållplatser ska utformas med taktila ledstråk och kontrastmarkeringar.

Den räfflade ytan på ett taktilt ledstråk bör göras 0,60–0,70 m bred och ska omges av slät yta. Höjden på strukturen ska vara minst 4,5 mm.

PAPPERSKORG

Papperskorgar ska placeras så att de inte utgör något hinder. Inkastet placeras 80 cm över mark så att det är tillgängligt även för dem som sitter i rullstol.

PARKERING

Många personer med nedsatt rörelseförmåga har svårt att förflytta sig längre sträckor, därför måste det finnas möjlighet att parkera nära målpunkter. Parkeringsplatserna måste vara anpassade i storlek så att det finns möjlighet att fälla ner en ramp och ta sig in och ur med rullstol i bilen. Kantstenen sänks på en sträcka av 1 meter. Vid tvärparkering ska platsen vara 5,0 meter bred och vid längsparkering bör den vara 7,0 meter lång.

RAMPER

En ramp bör ha en fri bredd på minst 1,5 meter. Ledstänger på bägge sidor, höjd 0,9 respektive 0,7 meter. Rampen ska ha avåkningsskydd, 4 cm högt. Lutningen får högst vara 1:20=5%. Rampen ska högst ta upp 0,5 meters höjdskillnad sedan krävs 2 meters vilplan. Vilplanen får luta högst 2%. Rampens början och slut ska ha en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS.

RÄNNDALER

Rännaler ska utformas mjukt skålformade (s.k. Stockholmsmodellen).

SITTPLATSER

Där många människor rör sig bör det finnas sittplatser minst var hundra meter. En soffa som fungerar bra för alla har en sitthöjd mellan 0,45-0,50 meter och armstöd på 70 cm för att ge stöd när man reser och sätter sig. En tillgänglig sittplats ska ha både armstöd och ryggstöd. Vid möblering av en allmän plats behöver inte alla sittplatser uppfylla tillgänglighetskraven men det ska alltid finnas någon eller några sittplatser på varje plats eller stråk som uppfyller detta.

SNÖRÖJNING

Tillgängligheten blir extra viktig under vinterhalvåret. Vid snöröjning ska borttagning av snövallar mot övergångsställen, busshållplatser, tryckknappar vid trafikljus, papperskorgar, hundlatriner, korsande refuger vid övergångsställen ha hög prioritet. Detta är även en jämställdhetsfråga eftersom det är fler kvinnor som använder sig av kollektivtrafik och gång som färdmedel.

TRAPPOR

Med kontrastmarkering blir det lättare att se var en trappa börjar och slutar. Översta och nedersta steget ska ha kontrastmarkering. Ledstänger på bägge sidor som är greppvänliga hela vägen, även vid infästningarna och nå minst 0,3 meter utanför nedersta och översta trappsteget.

Rännal enligt Stockholmsmodellen.

Trappa med kontrastmarkering i trappans början och slut.

ATT GÖRA

FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Förbättra kommunens hemsida angående tillgänglighetsfrågor.
- Revidera broschyren "Tillgänglighet i din butik".

Typritningar finns hos stadsbyggnadskontoret, utvecklings- och trafikavdelningen.

MER INFORMATION

www.jonkoping.se

Kontaktcenter tfn 036-10 50 00